

Verstrooide gedichten uit vroeger en later tijd (1831-1861)

Nicolaas Beets

bron

Nicolaas Beets, *Verstrooide gedichten uit vroeger en later tijd (1831-1861)*. De erven F. Bohn, Haarlem 1863

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/beet005vers01_01/colofon.php

© 2016 dbnl

[Eerste deel]

[*Verscheiden tonen hoort men hier*]

*Verscheiden tonen hoort men hier,
Naar mijn verscheiden jaren.
Ik had altoos een zelfde Lier,
Maar dikwijls andre snaren.*

*En ook de Zangstof wisselde af,
By 's levens wiss'lend woelen.
De bonte weg van wieg tot graf
Heeft veel voor die veel voelen.*

VIII

*'t Verstrooide bracht mijn hand byeen,
En schikte 't naast elkanderen;
't Was altijd beter, naar 't my scheen,
Dat zy het deed dan anderen.*

*Zoo iemand, die den Bundel ziet,
Het hoofd schudt en gaat zeggen:
't Verstrooide is juist het beste niet!
Ik zal het niet wêerleggen.*

*'k Heb hier en daar gekapt, geschrap,
Geschaafd, geschuurd, geschoren;
Het Slechtste is wel wat opgeknaapt,
Maar 't werd niet weêrgeboren.*

*Is 't met Papieren kroost ook niet
Gelijk met andre kinderen?
Men kan betreuren wat men ziet,
Maar niet altijd verhinderen.*

*Gaat thands te zaam de Wareld in,
Mijn Oudste en Jongste telgen!
En moge uw broederlijk gezin
Geen Vriend of Vreemde belgen.*

B.

November 1862.

Oorspronkelijk.

Het maartsch viooltjen.

Bene qui latuit bene vixit.
OVIDIUS.

Waagt gy 't uit te spruiten,
Bloem van zacht fluweel?
Durft gy 't knopje' ontsluiten,
Rondzien op uw steel?
't Purpren hoofdtjen wagen
Aan de gure lucht,
Voor geen hagelvlagen,
Voor geen storm beducht?

Hoor! 't Noordwesten zwatelt
 Om den top van 't duin;
 't Dor gebladert ratelt
 Aan der eiken kruin;
 Dikke doode takken
 Breken voor zijn kracht;
 Zal uw steel niet knakken
 Nog zoo jong en zacht?

Neen, gy vreest zijn woede,
 Telt zijn gramschap niet,
 Veilig in de hoede,
 Die uw standplaats biedt.
 Op den top te pralen
 Stelt aan 't noodweêr bloot,
 In de stille dalen,
 Is 't gevaar niet groot.

Wie zou u niet minnen,
 Om uw gullen spoed?
 Bloemenkoninginnen
 Missen uwen moed,
 Blijven diep gedoken
 In haar wintergraf:
 Gy, vóór haar ontloken,
 Wacht ze, bloeiende, af.

Aan geen gure vlagen,
Buien vroeg en laat,
Mag het hoofd zich wagen,
Daar een kroon op staat.
Zacht gebloosde wangen
Zijn te teêr, te fijn,
Om van kou bevangen
En verkleumd te zijn.

Om met glans te pralen,
Boven al wat bloeit,
Hoeft men zonnestralen,
Waar de Kreeft van gloeit.
Dit is 't lot der Grooten.
In een minder rang,
Heeft men zoo veel noten
Niet op zijnen zang.

Toch weet ge elk te boeien,
Door uw zedig schoon;
Uw verscholen bloeien
Heeft zijn eigen loon;
Lage staat maakt veilig;
Nedrigheid geeft moed;
Allen braven heilig
Is een Stil gemoed.

Wèl hem, die uw voorbeeld
 Steeds voor oogen heeft;
 Zich gelukkig oordeelt
 Dat hy needrig leeft;
 Niet wensch uit te steken,
 Op geen lof belust;
 Hem zal nooit ontbreken
 Liefde, Vrede, Rust.

1831.

Wenschen.

Die Niets heeft dingt naar Iets met wenschen en gebeden;
 Die Iets heeft haakt naar Meer; naar Veel die Meerder heeft;
 Die Veel heeft is nog-'t minst tevreden,
 Maar had graag Alles wat de wijde wereld geeft.
 Zoo blijft een rustloos mensdom jagen
 En troost zich zorgen en gezwoeg,
 In plaats van naar 't geluk te vragen,
 Dat in dit woordtjen schuilt: GENOEG.

1830.

Aan een vondeling.

Met een lachjen op 't gezicht
Huppelt gy, onnoozel wicht!
Vrolijk rond en plukt u rozen;
Onschuld doet uw koontjens blozen,
Daar de vreugde door haar gloed
't Vriendlijk oogje' u tintlen doet.

Onbewustheid van uw lot
Gunt u 't onvergald genot,
Dat slechts kindsheid doet genieten;
Laat die bron dan niet vervlieten;
Boet uw zucht naar vreugde en spel!
Eenmaal toch vergaat ze u wel.

Volg in 't wijd gebied der lucht
 Bonte vlinders in hun vlucht;
 Juich, by 't vrolijk bloemengaren,
 Luide met de kinderscharen -
 Jongen! neem den tijd te baat,
 Eer u lust en vreugd vergaat.

Nog bemerkt gy d' oogblik niet,
 Die in deernis op u ziet,
 Als gy met uw makkers huppelt;
 Nog de traan niet, die er druppelt
 Op uw voorhoofd, als ge ons naakt;
 Nog de zucht niet, soms geslaakt,
 Als we uw argloos juublen hooren,
 Of ge, tot geluk geboren,
 Tot genot werd opgevoed,
 In der weelde zonnegloed!

Eenmaal, eenmaal, vrolijk wicht!
 Wordt de blinddoek afgelicht,
 Die u lang gelukkig maakte:
 Al de blijdschap, die gy smaakte,
 Al uw weelde, vreugde, en lust,
 Wordt in tranen uitgebluscht.

't Lachjen, dat uw lippen plooit,
 't Blosjen, dat uw wangen tooit,
 Zal besterven, en na dezen
 U de juichtoon vreemder wezen,
 Vreemder aan uw jonglings hart,
 Dan op heden boezemsmart.

Als uw oogen opengaan,
 Dan verstaat gy wis die traan,
 Door 't meêwarig oog vergoten,
 Dan die zucht, der borst ontschoten,
 Die uw weedom voorbeseft -
 Dan verstaat gy 't als 't u treft.

Ach, met tranen op de wang,
 Bleek van weenen, bloode, bang
 Om een wareld te begroeten,
 Waar hy schaars een hart ontmoeten
 Mag, dat heel zijn nood verstaat,
 Treurt de Wees in 't rouwgewaad.

Knaapjen, als die Wees zijt gy!
 Maar rampzaliger dan hy.
 Beide mist ge een teedre Moeder,

Beide een Vader en Behoeder,
Beide wat de liefde geeft,
Die in 't hart van Oudren leeft.

Maar met dankbaarheid in 't hart,
Stelt hy, in zijn stomme smart,
Nog zich 't moederbeeld voor oogen,
Schoon tot schreiens toe bewogen,
Gist hy nog met boezemlust
Hoe haar mond hem heeft gekust;

Hoe haar borst hem heeft gevoed,
Hoe haar hand zijn schreên behoed;
Of verbeeldt zich nog een Vader
Als zijn Leidsman, als zijn Rader,
En van kindermin bezielde,
Ligt hy op hun graf geknielde.

Gy? Helaas! ook dit genot
Weigerde u 't hardvochtig lot.
Hemel! 't is niet in te denken,
Hoe 't uw kindervreugd zal krenken,
Als gy naar uw Ouders vraagt,....
En zich geen aan 't antwoord waagt.

Als gy, aan u zelven vreemd,
 Naar uw waren naam verneemt,
 En als zy, die u verplegen,
 Angstig, huivrende en verlegen,
 Met den blik omlaag gewend,
 Zeggen - dat u NIEMAND kent.

Ach! hoe vreeslijk zal dat woord,
 Wordt het eens door u gehoord,
 In uw boezem wederklinken!
 Hoe een wareld u ontzinken,
 Waar dit vonnis voor uw hart
 Duidlijk uitgesproken werd:

‘Neen! een sterframp is er niet,
 Maar een gruwel hier geschied!....
 Die de teêrste banden slaakte,
 U tot een Verlaatne maakte,
 (‘k Voel het hoe gy siddren zult!)
 ‘Was de DOOD niet - maar de SCHULD.

U verstiet de Moedermin;
 Vreemde deernis nam u in.
 Tot uw Moeders straf geboren,

Was uw schreien niet te hooren
Uw gelaat niet aan te zien....
En - het ergste moest geschien!

Maar, terwijl ge in lagen staat
Schimp verduren moet en smaad,
Schamel brood met tranen eten,
Brast in weelde neêrgezeten:
Aan zijn welvoorzienen disch,
Mooglijk die uw Vader is!

Wijl u 't lot met euvelmoed,
Met vooroordeel kampen doet,
Voor een wareld u doet schamen,
Die, hoe nietig, hangt aan namen:
Stijgt wellicht in rang en eer,
Dag aan dag, uw Vader meer.

O, Terwijl gy hier beklaagd,
Daar vergeten! ginds verjaagd,
Omzwerft op de onbillijke aarde,
Dartelt mooglijk die u baarde,
U vergeten, voort en boet
Snooder nog een snooden gloed.'

Weegt dit alles op uw hart,
O Hoe zal het van de smart
Krimpen, of in gloed gevlogen,
't Vuur doen vonklen in uw oogen,
Daar uw mond zich woest ontsluit,
En een felle vloekspraak uit....

Neen! - hoe vol uw boezem schiet,
Vloek, o vloek uw Oudren niet!
't Zou de harmony verstoren
Van des hemels hoogste chooren,....
Eer die wanklank werd gehoord,
Liever keel en borst versmoord!

Neen, vergeef het booze werk,
Eer u zelven, en wees sterk,
Toon u moedig en rechtschapen,
Neem de blanke deugd tot wapen;
Waar men hoont of schimpend ziet,
't Raakt een rein geweten niet.

De Almacht, die u gadeslaat,
Zij uw troost en toeverlaat.
HY zal u tot oudren strekken,

Met zijn liefdevleuglen dekken,
Die naar afkomst vraagt noch staat,
En verlatnen nooit verlaat.

1831.

Loon naar werken.

Ontzie u niet de waarheid voor te staan;
Waar zy het eischt, moet Gy haar schild verstrekken;
Zoo zal ze u ook, grijnst u de laster aan,
In wederdienst, met Haren beuklaar dekken.

1831.

Maria op den kruisberg.

MARIA! Gy, ook gy, op 't schriklijk Golgotha!
Opdat uw oog een blik op 't bitter lijden sla
Des Heilgen, dien uw schoot (driewerf gezegend!) baarde
Tot lust der heemlen en tot zegen voor heel de aarde.
Hoe juichte uw teder hart van moederlijke trots;
Hoe blonk uw oog van vreugd, terwijl een zachte blos
Uw wangen sierde; ja, hoe trilden al uw leden
Van hooge weelde, toen ge uw dierbren, aangebeden,
Aanbiddenswaarden zoon, door 't blij Jeruzalem
Als Vorst en Leeraar zaagt begroeten; toen men hem
Met loovren strooide, toen de bladerkroon der palmen
Zijn weg bespreien moest by 't luid hozannagalmen,

Daar 't needrig lastdier zijn gezegend lichaam droeg,
 En hy, met englenblik, 's volks geestdrift gadesloeg.
 Geen juichtoon klonk toen, en geen lover liet zich spreien
 Door opgetogen grijze, of lieve maagdenreien,
 Of jongelingen, wie zijn leer verrukte en tot
 In 't hart drong als die van een Heilgen, van een God!
 Of teedre Moeder! 't was voor U ook. Hemelweelde
 Doorgloeide uw stil gemoed, dat zooveel eere streefde,
 Gebracht aan d'Eerstling, dien uw boezem zogen mocht,
 Wien gy door bloed, door liefde, en eerbied waart verknocht.
 Geen engel smaakte er ooit volmaakter zaligheden
 Dan gy. En nu?..... Helaas! Het rouwkleed om de leden,
 Ziet gy dien Ééngen weêr, zoo feestlijk korts begroet;
 Maar hemel! in wat staat? Bleek, lijdende, en bebloed!
 Hoe hadt gy kortlings aan zijn englenleest gehangen,
 Hoe mocht uw moederarm den teedren zoon omvangen,
 Toen hy 't gedruisch ontging en inkwam tot uw huis,
 En ge aan zijn boezem vloogt... En nu, omvat ge een kruis!
 Een kruis, MARIA! Hef, ach! hef den blik naar boven;
 Dáár, dáár hangt JEZUS; daar uw zoon; kondt gy 't gelooven?
 Dáár hangt uw Meester, uw Messias, droeve! dáár
 Gods Gunstgenoot, Gods Eengeboorne! Zie hem!

Zy ziet hem niet. Zy kwam ten kruisberg opgevlogen,
 En blikte woest in 't rond. Helaas, het was geen logen!
 De Boosheid zegepraalde en juichte. Ai my! Haar zoon
 Hing aan 't afzichtlijk kruis voor 't gantsche volk ten toon.
 Zy gilde 't uit, vloog naar dien kruispaal heen en strekte
 Heur armen uit naar hem, dien zy maar half ontdekte.

Dáár hangt hy, doodsbleek, met gebogen hoofd. Zijn hair
 Bezweet en klevende aan zijn schoudren; ieder aâr
 Gezwollen, loodblaauw om zijn slapen, om zijn lippen
 En om zijn gorgel; ach! geen zucht mag hem ontglippen
 Geen ademtocht, of 't is aan 't hijgen van die borst
 En 't slinken van die zij' bemerkbaar! Bloed bemorst
 Zijn handen, druipende met niet dan trage droppen
 Langs 't kruishout af. Zy ziet; haar hart houdt op te kloppen;
 Zy staat versteend; haar blik staart roerloos naar omhoog;
 Haar arm beweegt zich niet; het schemert voor haar oog;
 De kracht begeeft haar; half bewust en half bezwemen,
 Schijnt zy met d' arm den paal nog in bezit te nemen,
 Waar heel de schat, dien ze eens heeft onder 't hart getorscht,
 Aan hangt, en vallend' drukt ze 't kruishout aan haar borst.

Beklaaglijk ligt ze daar, met ingezonken oogen,
 't Reeds grijzend hair ontsnoerd om 't hoofd. O, wordt bewogen,
 Gy huichlaars! die, vervreemd van deugd en plicht en God,
 De vleklooze Onschuld doemde en haar in 't leed bespot!

Hier ligt een Moeder, hier, van zielesmart bezweken;
 Laat al de menschlijkheid, uw borst nog oovrig, spreken,
 En voel één oogenblik de deernis in uw hart!
 Ook gy hebt moeders, of gy hadt ze. Zie de smart
 Van deze; zie haar 't lijf rondom den kruispaal wringen!
 O, wat ooit schriklijk was voor 't hart van stervelingen,
 Een schrikbrer lot, een gruwbrer lijden is er niet
 Dan van een Moeder, die haar lievling sterven ziet!

Koud, ijskoud is uw wang, waar langs geen traan komt leken,
 MARIA! Geen die uit haar schuilhoek uit mag breken.
 Ach, mocht ge schreien! Maar gy kunt het niet. Het hart
 Bonst in uw gorgel, van de folterendste smart
 Verscheurd. Helaas! Nu blijkt de strenge godspraak waarheid
 Van grijzen SIMEON, nu blinkt ze in volle klaarheid,
 Die op uw moederhart zoo loodzwaar nederviel,
 Nu waarlijk GAAT HET ZWAARD U VREESLIJK DOOR DE ZIEL!
 Gy hebt het niet geloofd, dat schriklijk woord van smarte,
 Het vond, toen hy het sprak, geen ingang in uw harte;
 Maar God vergaf 't u. Ach, toen 't vrolijk spartlend wicht
 Het lachend oogjen naar uwe oogen hield gericht,
 Toen kondt ge in 't lief gelaat des kleenen ook niet lezen,
 Wat u de schrikbre dag van heden heeft bewezen!
 Ach, hoop en uitzicht en verwachting ging te niet.

Hoe treurig staat de groep, die op u nederziet.

Want dwars door haat en spot wist ge u een weg te banen,
 Getrouwe liefde! Ai my! hoe blonk uw oog van tranen,
 Hoe klopte u 't brekend hart van deernis, en hoe zocht
 Uw mond naar woorden of ge een zuster troosten mocht,
 Bedroefde Naamgenoot!¹⁾ Maar vruchtloos blijft uw pogen:
 Ach, spreken kunt gy niet, dan door twee schreiende oogen!
 Gy MAGDALENE! stijf- en wit-bestorven als
 Albast, het blonde hair ontbonden en den hals
 Bedekkend, knielt gy neêr; de handen samenklennend
 En naar den Heiland slechts den strakken blik bestemmend
 Van 't kwijnend lichtblaauw oog, waarin een enkele traan
 Gelijk een parel blinkt. Een poosjen blijft zy aan
 Uw zijden pinkers, als een heldre daauwdrop kleven;
 Maar eindelijk wordt ze door een andre voortgedreven,
 En rolt ze langs uw kaak en langs uw bleeken mond!
 - Ach, troostelooze, die geen Moeder troosten kont!
 Ook de Discipel, wien de Heiland meer dan eenen
 Als vriend bemind heeft, staat daarneven; niet te weenen
 Als CLOPAS gade; niet met een verbrijzeld hart
 Als MAGDALENE; niet half zinloos door de smart
 Als de arme Moeder; maar als in gepeins verloren,
 En zonder dat één traan hem 't donker oog doet gloren;
 De handen kruislings op de borst, den blik ter aard,
 Als met een duistren geest van twijfeling bezwaard,

1) MARIA, de vrouw van CLOPAS.

En Golgotha, noch kruis, noch iets of iemand ziende.

MARIË! Ik keer tot u. Geen die met troost u diende,
 Beklagenswaardige! die u aan 't kruishout knelt;
 Voor wier verbeelding, dof, beneveld en ontsteld,
 't Verleden opkomt, dat *dít* heden u ontroofde!
 - Nog ziet gy d' Engel, die uw schoot een vrucht beloofde;
 Gy ziet zijn majesteit; het luideklinkend woord:
 'EN HY ZAL GROOT ZIJN!' wordt nog eens door u gehoord;
 Maar ach, gy kunt op 't Kruis die grootheid niet hervinden!
 GODS Englen zongen ook den lof van uw beminden,
 Uw grooten Zoon, in 't onvergeetlijk hemellied! -
 Waarom beschermden dan GODS Englen JEZUS niet?
 Ook deed Hy wondren, en ontrukte velen 't lijden
 En aan den dood! - Daar ziet gy MARTHA zich verblijden,
 Dáár, dáár MARIA, vreugde en dank op 't zacht gelaat,
 Dat opziet naar den Heer. Daar, droeve Moeder! staat
 U LAZARUS voor 't oog, ten lijk-grotte uitgetreden;
 JAÏRUS dochter, met de doodwade om de leden,
 Maar met een nieuwen blos om 't jeugdig aangezicht:
 Ook dát heeft JEZUS, de gekruisigde, verricht!
 Hoe anders gaat het u dan Naïns weduwwrouwe,
 Wie 't 'Ween niet!' tegenklonk in 't heftigst van haar rouwe:
 Gy ziet den Zoon, haar weêrgegeven met haar vreugd,
 Volheerlijk opgewekt tot nieuwherboren jeugd.....
 En gy, de Moeder van den Godsman, gy *blijft* lijden;

De WONDERDOENER kan zich-zelf niet bevrijden!
 En Hy was één met zijnen Vader - en zijn macht
 Houdt aan dees kruispaal op - Helaas! Haar denkskracht
 Begeeft haar - 't zuizelt in haar ooren - en haar oogen
 Zien mat en moedloos naar den Heiland, of 't geen logen,
 Geen laster is, dat HY.....

En JEZUS zag haar aan.
 Zijn oogblik zoekt en treft het moederoog; de traan
 Mag eindlijk vloeien en langs d' engen boezem glippen.
 Nu rolt dit lieflijk woord van Zijn bestorven lippen,
 Daar hy den schedel naar JOANNES zachtkens wendt:
 'O Vrouwe, zie uw zoon! En zijn discipel kent
 Die stem, die toon, die spraak, die uitspraak zoo vol zoetheid,
 Die klanken enkel ziel en goddelijke goedheid;
 En als hy d' oogblik op den dierbren meester sloeg,
 Sprak deze: 'Zoon, aanschouw uw moeder!' 't Was genoeg
 Voor beiden, en het hoofd, het heilig hoofd, zonk weder
 Op de afgefoolde borst, kalm en geduldig, neder.

O, heilge kindermis van 't liefdevol gemoed,
 Gy zweegt niet, toen een aard gered werd door zijn bloed!

1832.

Zwijgen.

Die zijnen mond bewaart, behoudt zijne ziele.
SALOMO.

Als donkre tegenspoeden
  Ons stormen over 't hoofd,
Verdriet het hart doet bloeden
  Waar vreugde werd beloofd,
Als 't duister is voor de oogen
Door hoop en waan bedrogen,
  Het leven pijnlijk wordt,
Dan, schoon een zucht moog stijgen,
  Te lijden en te zwijgen,
Daar 't hart Gods wil niet tegenmort.

Dan, met Zijn Woord in 't harte,
  Als steun en blijvend goed,
Den kreet der felle smarte
  Te smooeren in 't gemoed;
De hardste geesselslagen,

Het moeilijkst kruis te dragen
 En d' opgehoopste last,
 En, wat ons moog bejegenen,
 De slaande hand te zegenen,
 Zie daar wat Mannen, Christnen past.

Maar ook: den Eereloozen
 Met eer te zien gekroond,
 Het goede 't deel des Boozen,
 Geen Deugd van smart verschoond,
 Lichtzinnigheid voorspoedig,
 Godloosheid overmoedig,
 De Domheid op den thron,
 De Wijsheid uitgefloten,
 Godsdienstigheid verstooten,
 Ondankbaarheid des warelds loon;

Dit alles aan te staren
 Met even kalm gelaat;
 Niet grimmig uit te varen
 Hoe hoog de weêrzin gaat;
 Van ijvervuur ontsteken,
 Geen God te na te spreken,
 Die zulk een wereld duldt;
 Maar wat Hy draagt verdragend,
 Naar 't Hoe, noch Waarom vragend,
 Waar Hy zijn wijzen raad vervult:

Zie daar wat ik moet leeren;
O Hemel! leer het my!
Dat ik, naar uw begeeren,
Een goede zwijger zij.
Laat me, in mijn jonge jaren
Alreeds, mijn mond bewaren,
Zoo hoede ik ook mijn ziel!
Bewaak gy zelf mijn lippen,
Dat niets ze moge ontglippen
Dat aan uw luistrend oor misviel!

Laat my, by Zien en Hooren,
Ook Zwijgen, tot mijn baat.
Geen leerkans ga verloren,
Door eigenwijs gepraat.
Leer my de Spozucht dooven;
Zy komt zoo dikwijls boven
En maakt het vreeslijk bang;
De Gramschap binnenhouën,
En mijnen mond beschouwen
Als oefenplaats voor zelfbedwang.

Laat me in den strik niet vallen
Van vijand of van vriend,
Die uitlokt om te kallen
Van 't geen gezwegen dient;
Doe my de kunst beseffen

Door zwijgen te overtreffen
Die vlugst ter tale zijn;
Leer my, door zwijgen, sparen,
En liefde en vreê bewaren, -
Maar dat ik nooit lafhartig schijn!

Neen! Zie ik de Onschuld lijden,
De Waarheid in gevaar,
Uw Naam en Woord bestrijden,
Beschimpen uw Altaar,
Het Recht en de Eer verbreken -
O Geef my dan te spreken,
En schenk mijn' woorden klem!
En laat my niet vertsagen
Om zelfs mijn bloed te wagen,
Door 't wel besteden van mijn stem.

1832. Later gewijzigd en bekort.

Aan de starren.

Daar pronkt gy weêr in tal en pracht,
Zoo rijk, zoo schoon als ooit,
Als stofgoud, dat de lieve Nacht
Zich op haar paden strooit;

Als pronkborduursel, schoon van glans,
Geweven door haar kleet;
Als lampen, die aan 's hemels trans
Haar wenk ontsteken deed.

Als; maar laat af, gy pronkziek lied!
Waartoe hier beelden? Neen!
De aard heeft ze voor den hemel niet,
De hemel hoeft er geen;

Als Wondren, door die Macht gesticht
Die ons alom omringt,
En, in uw lieflijk flonkerlicht,
Als macht der Liefde blinkt.

Weest, schoone Wondren! weest gegroet!
Gegroet, gy Starrenschaar!
Hoe heerlijk is des hemels gloed,
Hoe helder, blaauw, en klaar!

Hoe goed is voor uw flikkrend licht,
Het oostewindtjen thands!
Het blaast geen wolkje' u in 't gezicht,
Geen walmtjen voor uw glans.

En o! hoe vriendlijk, zacht, en blij
Blikt gy ter neêr op de aard,
En ziet van uit den hemel my,
Die opzie hemelwaart!

Zoo velen sloten 't venster dicht
En 't lichtschuw bedgordijn,
En zagen naauw uw troostrijk licht,
Uw liefdevollen schijn;

Zoo velen sloten de oogen toe
En vlijden zich ter rust,
Van arbeid of van beuzlen moê,
Van kommer of van lust.

Maar ik, ik waak; ik waak als gy,
Verlichters van den nacht!
En mijmrend ziet ge, als dikmaals, my,
En duizlend by uw pracht.

Ik staar uw wonder weemlen aan,
En denk aan Hem, wiens wil
U elke nacht weêr op doet gaan,
En wentlen om uw spil;

Die, als de gouden zonnegloed
Hen op zijn wenk verliet,
U tot de menschen zeggen doet:
'In donker blijft gy niet.'

Die, als de slaap voor al wat leeft
Zijn dons en maankop strooit,
Door u, aan de aard te kennen geeft:
'Uw Schepper sluimert nooit.'

Dit lokt een stille traan in 't oog,
Dat naar zijn hemel zag,
O Dat ze meer Hem zeggen moog,
Dan ooit mijn lied vermag!

1833.

Troosten.

Koele Redeneerder,
Waan niet dat gy troosten kont;
Gy verwekt slechts meerder
Schrijving in de wond.

Tranenvloeden droogen,
Gaat niet door een woordenvloed,
En 't volhardend pogen
Moordt een krank gemoed.

Waarom ook te stuiten,
Wat vooreerst een hart verlucht,
Dat zijn leed moet Uiten,
Of te stikken ducht.

Zal het aandacht leenen
Aan uw goed en heilig doel,
Toon, door mede-weenen,
Hartlijk meê-gevoel.

1832

Grafgebloemte.*

Neen, 't is niet voor de koude doôn,
 Indien een bloemtapeet
 Den mullen kerkhofgrond bekleedt,
 Door duizend kleuren schoon!

Wel aast er bij en vlinder op,
 Met wat aan bladers knaagt;
 Wel plukken jonge knaap en maagd
 De verschontloken knop;

Wel vlecht de schooljeugd kransen van
 Hetgeen op graven bloeit;
 Te recht! de bloemen zijn gegroeid
 Voor die genieten kan;

* (Only the actions of the just
 Smell sweet, and blossom in the dust. SHIRLEY.)

Maar welke lelie streelt een lijk?
Wat roos doordringt een graf?
Ach, roos en lelie vallen af,
En worden morsig slijk.

Daar is nogthands een grafgebloemt,
Daar niets op aard by haalt,
Geen lauwer, met veel bloeds betaald,
Of waar de Kunst op roemt;

Een bloemenschat die groeit en bloeit
En nimmermeer vergaat,
Ontwikkeld uit het edelst zaad,
Door 't heiligst nat besproeid.

Hy bloeit om 't stil en needrig graf,
Dat in geen oogen steekt,
Maar van een rijke liefde spreekt,
Die zegende en vergaf.

Hy spruit van uit die zwarte kist,
Waarby de menschheid schreit,
Met eindelooze dankbaarheid
Bedenkend wien zy mist.

Een Engel Gods daalt, met een glans
Van vreugd, uit 's hemels tin,
En oogst zijn eerstelingen in,
En vlecht ze tot een krans.

Naar boven wordt die krans gebracht,
In 't eeuwig licht bewaard;
De rest bloeit lieflijk voort op aard,
En spreidt zijn geur by nacht.

1832.

Raad.

Wees wijs, bedwing u zelf, en ding naar eer noch goud,
Maar zoek uw heil in 't hart zich zelf bewust van 't goede;
Wees voor 't gespannen net der vleiers op uw hoede;
Haat niemand, maar zie toe aan wien gy u vertrouwt.

Rijmelary.

Zoo veel
Het filomeel-gekweel
Verschilt van 't schorre meeuw-geschreeuw
En 't raauw gekras
Van 't ravenras,
Zooveel verschilt de Bard,
Wiens hart
Zich-zelv' verplicht
Tot zang en dicht,
Van hem, die ook poëet
Zich heet,

Maar van gevoel noch geestdrift weet,
 En enkel regels smeedt
 En kneedt,
 Als een, die slaafs zijn taak verricht. -
 O zie! met doodsverf op 't gezicht,
 Met de oogen strak op 't blad gericht,
 Dat voor hem ligt,
 Zit daar
 Jan Rijmelaar;
 En zwoegt,
 En ploegt
 Aan zijn gedicht,
 Als of 't een reuzenarbeid waar,
 Voor menschenkracht te zwaar.
 't Gerimpeld voorhoofd van
 Den man,
 Zijn wenkbraauwboog, zoo laag hy kan
 Op 't oog gedaald
 En neêrgehaald,
 Zijn daar de blijken van.
 Op eens! daar slaat hy 't oog
 Omhoog,
 Daar staart hy strak naar boven, O!
 Wat deert mijn sukkel dan?....
 Daar slaat hy, met een woest misbaar,
 De linkerhand in 't zweetend hair,

En hijgt en steunt zoo zwaar:
 Daar brengt zijn maagre rechterhand
 De ganzenveder, die ze omspant,
 Stuiptrekkend naar zijn mond,
 Mond, waar zy 't woeden van zijn tand
 Zoo dikwijls ondervond.
 Baloorig stampst hy op den grond,
 Verschriklijk rolt zijn blik in 't rond;
 Hy slaat zich voor den kop;
 Hy grijpt zijn *rijmregister* op,....
 Daar leggen hem de ontsloten blaân
 Nog eens zijn ijslijk noodlot bloot,
 En siddrend staart hy 't aan.
 Daar valt hy rug'lings in zijn stoel,
 En, meer dan half in zwijm,
 En lispt (wien laat zijn jammer koel?):
 'Helaas!... ik... vind... geen... rijm!'
 .....
 .....
 Hy werpt zich op zijn legersteê,
 Maar slaapt (o smart!) niet in;
 Nog maalt die halve regelsneê
 Den dichtworm door den zin.
 In 't eind bezwijkt hy voor 't geweld

Der zoete slaap. Maar nu beknelt
 Een bange droom den rijmerheld,
 Die hem met duizend angsten kwelt,
 Hem rillende' op de pijnbank stelt,
 Alwaar de diep beklagbre bloed
     Zijn vers voltooiën moet. -
     Het is hem of hy 't doet,
 En of de faam, door stad en veld,
 Zijn zuur behaalde zege meldt,...
 Maar hy ontwaakt - en 't woord
     is voort,
     En - vruchtloos nagespoord!

Ach, staak een pogen, rijmerstoet,
     Met zooveel zweets betaald:
 Zoo u de ware dichtgeest faalt,
     't Is vruchtloos wat gy doet!
 Het is een ingeschapen gloed,
 Die dichter maakt. Geen vlijt en zweet,
 Geen duizend reeglen, saamgesmeed
     Met moeite, zorg, en kunst,
 Verheffen immer tot poëet;
 En, schoon 't u schaamle domheid heet,
 Die van gevoel noch vinding weet,
 De muzen, dwaze rijmerdrom!
     Ontzeggen u haar gunst;
 Zy sluiten u haar heiligdom.

Ei, keer weêrom!
 En spaar u selv' 't onvruchtbaar leed
 Der distelige paân
 Die de eierzucht op doet gaan.

Geslacht, dat niet gewaardigd zijt
 Tot Febus hooge luit!
 Verslijt
 Den tijd
 Met veêlgespeel;
 Beschouw de houten kermisfluit
 Als uw gerechte deel;
 Maar strek, in onbesuisden vaart,
 Geen handen naar de cyther uit,
 Voor waardiger bewaard! -
 O gy, wie dichtvuur 't hart niet blaakt,
 Dat van verrukking gloeit;
 Waartoe één enklen toon geslaakt,
 Waartoe met beuzlend rijmgelijm
 Uw duizlig brein vermoeid?

En gy,
 Die mooglijk Poëzy
 Erkent in 's rijmers lied;
 In wie de geest dier bastaardy

Nog heftige bewondraars ziet,
Nog schutpatronen vindt,
Wat, ezels! maakte u zoo ontzind,
Wat heeft uw oog verblind?

Zoo schaart, wanneer de wijde mond
Eens luisaarts opengaet,
Die, *van* de wijs en *uit* de maat,
Langs gracht en straat
Zijn jammerdeunen hooren laat,
De domme volkshoop zich in 't rond,
En ieder staat
Genageld aan den grond.
Maar, als de zachte filomeel
Haar duizendtonenrijke keel
Ontsluit tot lief gekweel,
En 't lied weergalmen doet door 't woud,
Dan gaat die zelfde hoop voorby,
Die haar zoo zuivre melody
Voor slechten wildzang houdt.

Ach, maakte eenmaal uw dwaasheid plaats
Voor dichterlijk gevoel;
Ontvonkte eenmaal die gloed
Uw bloed;
Hoe liet u 't beuzlend rijmen koel,

Hoe streefde u 't dichtrenchoor
't Gehoor,
Hoe zoudt gy hun verheven toon
Eerbiedigen als 't EENIG SCHOON,
Hoe ruischte u die in 't oor!
In 't oor?.... o neen, de ware Bard
Dringt tot het hart
En innigst leven door!

1833.

Verjaarvaarzen.*
(Een satiere, of iets dat daarnaar gelijk.)

Je hais le triste personnage
 De ces insipides rimeurs,
 Qui dans leur importun ramage,
 S'en vont bégayant des fadeurs;
 Qui ne passent pas votre fête,
 Sans une chanson toute prête.

DELILLE.

Hoe! - zou een rijmlaar aan een feestdisch zitten kunnen,
 En aan zijn dichttalent geen vrijen loop vergunnen? -
 Zou (zoo als 't veeltijds heet) zijn *tokkelgrage hand*,
Schoon onbedreven, niet het speeltuig aan den wand,
Ontrukken? Zou hy zich in hooger, reiner sfeeren,
 Niet *heffen*, en met vuur het Negental bezweeren
 Om in zijn dienst te staan, en aan verwaandheid rijk,
 De gasten siddren doen van zijn verjaarmuzijk!
 Dat hoort zoo; dat betaamt; hy kan niet wederstreven;
 Hy waar zijn plaats onwaard, indien hy 't laten dorst!
 Nu, 't strookt ook opperbest met de eerezucht van zijn borst,
 En met zijn ijver, om zich toch eens lucht te geven!
 Wie neemt hem 't euvel af? Hy is gelijk die gast
 Dáár nevens hem, die *nu* een kalfsborst zit te ontleden,

* (‘Ik haat die mislijke figuren,
 Dat lafheênkramend rijmervolk,
 Met paperassen en schrifturen
 Uw vreugd beneevlend als een wolk;
 Niet duldend dat gy zoudt verjaren,
 Of zy, zy moeten verzen baren.’)

En aanstonds gaarne met de slavork zich belast,
 Als zijnde wel doorkneed in tafelkundigheden.
 Ach menig rijmer, die ('k beklag hem in mijn hart)
 Nooit ooren vinden mocht, gereed hem aan te hooren,
 Ziet aan een feestdicsh zich op eens die eer beschoren;
 Wat wonder zoo hy nu elks zielsverveling tart?
 Hier, waar hem niemand durft ontsluimren of ontloopen,
 (Gezelschap, spijs en wijn, 't houdt alles de oogen open,
 En duldt geen aftocht) vraagt zijn deftigheid het woord:
 Hy rijst, ontrolt zijn vaars, en leest het ongestoord;
 Ziet soms eens rond, of hy zijn hoordren zóó kan treffen,
 Dat zy hun oogen nu en dan tot hem verheffen;
 Gaat voort met nieuwen moed, dreunt zich blijmoedig moê,
 En oogst (per slot) den lof van heel 't gezelschap toe;
 Want deze blijft niet uit, daar kan hy vast op rekenen;
Zy durft niet. - Dat's eerst taal. - Dat wil nog wat beteekenen!
Een heel lief vers. - En zoo toepaslijk. - Ja, niet waar? -
't Is toch een lief talent! - Men is er steeds meê klaar
By feesten zoo als dit, by 't rondgaan van den beker. -
En kost het u veel tijd of moeite? - Weinig zekert! -
O, 'k wenschte dat ik 't kon!... Zoo snapt het gastenheir,
 En onze dichter slaat zijn oogen zedig neêr.
 Zulk een gelegenheid is goud waard. Allen stellen
 't Op reekning van gevoel en echte hartlijkheid;
 Vooral de gastheer doet zijn vriendschap 't gulst bescheid;
 En niemand denkt er aan hoe de eerzucht hem deed zwellen,
 En hy zichzelf alleen den wierook had bereid.

Van daar dat byna geen verjaarfeest zich ziet vieren,
 Of 't galmt van cythers en rinkinkt er van de lieren,
 Waaronder zich gestaag het raauw geluid vermengt
 Van een *losbarstend* hart, dat u zijn inhoud brengt.
 Elk *dichter*, neen, elk *dichter*TJEN spant daar de snaren,
 Die eeuwig rijmen op het *heuchelijk verjaren*.
 En wie wil onderdoen indien hy meêdoen kan?
 ‘Maar 'k voel geen zangdrift!’ - Nu gedraag u als een man:
 Begin maar vast; het zal wel komen! - ‘k Schrik van 't zwoegen!’
 Die foltring ziet zich ruim beloonen door 't genoeg
 Dat ge in de voordracht van uw weidschen feestzang smaakt,
 Als die gewenschte stond van 't nagerecht genaakt,
 De schelle klepel klinkt van die den disch mag regelen,
 En u en anderen, wie het vuur der dichtkunst blaakt,
 Verzoekt zijn woorden met hun zangen te bezegelen. -
 Verruklijk oogenblik! Laat hoen- en schildpadsoepen,
 Laat duurgekochte visch, gesausd met d' eelsten wijn,
 Laat malsche runderhaas u tot genieten roepen,
 En wildbraad en kapoen uw tong ten wellust zijn;
 Laat nieuwe groenten, die de broeibak pas kon geven,
 Den feestdisch kransen, en verjongen 't vrolijk hert, -
 Uw weelde komt eerst, als dit alles is verdreven,
 Om plaats te maken voor 't u gunstige dessert.
 Dan schijnt een nieuwe gloed uw aadren door te bruischen,
 Dan wordt uw boezem eerst van 't geen hy eischt verzaad;
 ‘Lig daar, verachte vork!’ - zoo denkt gy, en versmaadt

IJs, marasquin en ooft; want, o! uw zang zal ruischen! -
 Vergeefs dan, zoo 't gevoel uw eerzucht tegenkant,
 Verwin het, neem gerust de cyther in de hand!
 Wat zoudt ge, als prozaman, met de andren zitten droomen?
 Neen, grijp uw veder! schrijf! 't gevoel zal ook wel komen:
 En blijft het uit, wel nu! daar stoort geen mensch zich aan;
 't Is altijd troost genoeg: 'ik heb toch meê gedaan!'

't Is beter slecht gedicht dan gants en al gezwegen.
 Niet waar? komaan; aan 't werk! papier en pen gekregen!
 Begin maar vast met *los te barsten*, of indien
 Die toon watforsch is voor uw inborst - laat ons zien!
 Zeg dan 't *Is feest*, tot driemaal toe. *Hef aan myn snaren!*
 Of spreek van rozen, waar uw blijde hand de haren
 Van dien uw zangtoon geldt meê kapt. Verhef den dag
 Waarop die thands verjaart *het eerste daglicht zag!*
 Gelijk zijn leven by een hachlijk schuitjenvaren,
 Of by een enklen dag, of by een schouwtooneel,
 Of by een pelgrimstocht; dat immers hoort men veel;
 Dat zijn de beelden van de Mode; wel te weten:
 By 't laatste dient vooral noch roos noch doorn vergeten;
 By 't eerste dient volstrekt van klip en bank gewaagd,
 Van storm en onweêr, van 't verstandig *zeilenreven*,
 En kunt ge hier en daar een scheepsterm daar beneven
 Gebruiken, laat het niet; die beeldspraak toch behaagt;
 By 't tweede, zonneshijn na regen opgedaagd!
 En by het derde - dien uw verzen gelden zullen
 Behoort een groote rol, met staatsie, te vervullen. -

Aan 't slot wenscht gy hem al waar zijn gemoed naar haakt,
 Nog jaren achtereen, tot dat de dood genaakt,
 En de eeuwigheid; of zoo gy dat wat ernstig oordeelt,
 Of weet dat daarmede uw met rijm begroete vriend
 Niet dan maar half aan zijn verjaardisch is gediend,
 Zoo eindig met een grap uit duizenden; by voorbeeld:
 Vertel hem hoe gy hoopt dat gy nog Duizendmaal
 Zijn jaarfeest vieren zult by 't rondgaan der bokaal;
 Of zeg wat heerlijk vaars gy dan hem voor zult lezen,
 Als hy juist eens zoo oud als op dees dag zal wezen.
 In 't kort aan 't dichten, fiks aan 't dichten! Schiet, o schiet
 Uw vleuglen aan en schreeuw, 't zij 't onzin zij of niet!
 Uw eer roept luidkeels en de tafelplichten spreken
 Hun vonnis over u, - gy moogt hier niet ontbreken;
 En dichter! 't zij uw geest getuigen moge of niet,
 Beveel uw dichtaâr dat zy heden voor u vliet!

Maar, wilt ge u zelf, mijn Vriend! en 't Algemeen verplichten:
 Verscheur, verberg na 't feest die fraaie feestgedichten;
 Voorkom dat niet een prul te meer het daglicht zie,
 Waarop 't fabriekmerk prijkt: D. DWANG EN COMPAGNIE.

1833.

Ada.

Uw lok is zwart - zwart zijn uw wenkbrauwbogen,
 Maar uw gelaat en voorhoofd liebleblank;
 Uw pinkers zwart, maar teder blaauw uw oogen,
 En zacht van gloed het blosjen op uw wang;
 Een zwarter oog voegde aan die zwarte lokken,
 Een donkrer tint aan blosjens en gelaat,
 Of 't liebleblank van rozerood doortrokken,
 En 't blaauwend oog een blonder hoofdsieraad.
 Maar neen! in u moest al het schoon zich paren,
 Dat ooit natuur in blond vertoonde en zwart,
 Uw schoonheid moest geheel uw zeldzaam hart,
 Uw hart geheel uw zeldzaam schoon verklaren.

Want in dat zwart van lok en wenkbrauwbogen
 Spreekt heel de kracht van uw standvaste ziel,
 De fiere moed die u ten deele viel;
 En in het blaauw van die zoo hemelsche oogen

De zachtheid van dat liefderijk gemoed,
Dat nooit door drift of hartstocht wordt bewogen,
Maar alles warmt en koestert in zijn gloed.
Dat dubbel schoon is dubbel van vermogen,
Het bruine toch stort Hulde en Eerbied in,
En 't blonde - tederheid, en - o vergeef het - Min.

1833.

Stil is de nacht.

Stil is de nacht en lieflijk blinkt de maan,
Vermoeidheid rust met zorg en vrees en smarte, -
Maar liefde waakt in 't rustloos kloppend harte,
Zy, zy-alleen kan niet ter ruste gaan!

En waar legt Gy het lieflijk hoofd ter rust?
Melieve, waar spreidt u de slaap heur bloemen?
Wat legerkoets kan zich gelukkig roemen,
Dat zy u draagt en op haar sponde sust?
Waar is u thands het dons ten deel gevallen,
Waar gy uw leên tot sluimren nedervlijt? -
O zij het zacht, gelijk gy waardig zijt,
Zacht als gy-zelv', die zachter zijt dan allen.

En slaap gerust! - geruster dan ik 't mag,
Sints my uw beeld geen rust vergunt te smaken,
Sints 't my by nacht zoo menig uur doet waken,
En droomen doet den gantschen langen dag.

Dat droomen ook is dierbaar aan den geest,
 In droomen slechts bestaat al 't zoet van 't leven,
 Maar die zijn 't zoetst die ons de slaap kan geven,
 Als 't hart *gelooft*, dat wakend *hoopt* maar *vreest*.
 O droom gy zoet! en word niet wreed bedrogen,
 Ontvlie 't geluk u nimmer met de rust! -
 Droom zoet en schoon van liefde en levenslust!
 En laat die droom profetisch wezen mogen!

χαῖ γρη τῶναρ χ Δο στιν.

1833.

Zangstukjen.

Wat heft ge uw pas ontloken knop,
 Beladen met den nachtdaauwdrop,
 Lief Roosjen, in de bloemtuin op,
     Met zacht en eerbaar blozen?
 Wat acht gy 't, als de Zuidewind,
 Die u aan 't mosch ontslopen vindt,
     Uw malsche wang komt kozen,
 Den kus eens trouwen die u mint -
     Hy doet het alle rozen.

O, buig uw kruintjen naar den grond,
 Ontvliê de kussen van zijn mond,
 De dartle, wien gy niet weêrstondt,
     Zal weldra u verstooten;
 Hoed! hoed u voor zijn ademtocht,
 Schoon hy een poosje' u strede mocht,
     Heeft hy genoeg genoten,
 Hy drijft uw blaadren door de locht,
     Van waas en gloed verschoten.

Ach, eer en trots zijn dan geknot,
En dal en heuvelen ten spot,
Mort gy al zwervend tegen 't lot,
Dat u tot ramp moest doemen:
De Herdersknaap, die u ontmoet
Gunt u geen plaats zelfs aan zijn hoed,
By de andre lentebloemen;
En spaart u zijn gezoalde voet,
Gy moogt zijn deernis roemen.

1833.

Brenda.

De vorm is lieflijk, die uw schoone ziel omsluit,
 En zuiver is die ziel en schittert heerlijk uit;
 Ze is 'als een blinkend zwaard in een fluweelen schede';¹⁾
 Maar zonder scherpte of spits voor wien zy zich ontbloot,
 Een werktuig slechts van liefde en vrede,
 En dat met wonden dreigt noch dood.

O Gy, die niemand kwetst, wie zou U kwetsen kunnen?
 Die al wat leeft bemint, wie leeft en mint u niet?
 Wie, dien gy d' aanblik van uw lief gelaat wilt gunnen,
 Die niet in iedren trek uw vriendlijk harte ziet?
 Wien, die uw zachte stem slechts eenmaal aan mocht hooren,
 Verrukte niet die toon, zoo liefdrijk en zoo zacht?...
 - O Gy die allen kunt bekoren,
 Zeg, zijt gy van een aardsch geslacht?
 Dan zeker zijt ge in 's Hemels gunst geboren,
 Opdat gy, schoon naar lichaam en naar ziel,
 Een menschdom, dat het beeld der Godheid heeft verloren,
 Herin'ren zoudt uit welk een toestand het verviel.

1834.

1) HUYGENS.

O vraag niet wat wellust de dichter geniet.

O Vraag niet wat wellust de Dichter geniet,
Als het bosjen der Schoonheid bezwijkt op zijn stem;
Als de Ontroering in tranen versmelt voor zijn lied,
En de sterkte des Mans zich vernedert voor hem;
Als de Weêrzin, ontwapend, het hoofd buigt ter aard,
Als een rimpel van ernst, zich vertoont op 't gelaat
Van wiens hart voor genoegens en ijdelheên slaat,
En de juichtoon des dartlen een poostijd bedaart;
Als de Trots zich ter neêr buigt, de Boosheid verbleekt,
En het hart van den Edelen zwelt, waar hy spreekt.

Maar verstomme de lof, en verdorre de kroon;
Breek de faam haar bazuin, die zijn glorie verhief;
Van haar zwellend geluid wacht geen Dichter zijn loon,

En geen volksgunst, geen ophef, hoe luid, is hem lief.
Zou een Koning hem loonen met paarden en goud,
Of verhoogt hem het teeken eens ridders de borst,
Die gebied voert tot zelfs op het hart van den vorst,
En zijn adel van God en de hemelen houdt?
Is de beuzlende lofspraak der wereld hem waard,
Hem wiens taal profecy is en niet van deze aard?

1834.

Maria.

U mint mijn oog, zacht vijftienjarig kind!
 Schoon roosjen, dat zich uit de zwachtels windt,
 Wiens lieve blaân geen wreede zon deed bleeken,
 Noch dwaze trots het hoofd ten hemel steken!
 O Gy zijt schoon en tevens smetteloos!
 De blos, die zich uw kaak ten zetel koos,
 Is 't vuur nog niet der hartstocht op uw konen,
 Is nog niet die des argwaans, die verschijnt
 Zoo ras de zoete onwetendheid verdwijnt;
 Der ondeugd, die haar net spreidt om de schoonen;
 Is nog niet die der zelfmin, die ontgloeit,
 Zoo ras de gaaf der schoonheid harten boeit
 En martelt, en de zegewachtende oogen
 Op elks gelaat bewondring lezen mogen! -
 En zoo uw mond zich tot een glimlach plooit,
 Die lach is kalm, oprecht, en zacht, en nooit

Bedrieglijk nog of valsch voor die vertrouwen
 Dat zulk een lach iets goeds belooft van vrouwen.

Ja, zoo uw schoon bevallig is en meer,
 Het is nog niet verschriklijk en verwinnend,
 Het werpt nog geen aanbiddren voor u neêr,
 Of doet het hart, schoon vuriglijk beminnend,
 U vlieden als noodlottig; - want gy speelt
 't Gevaarlijk spel nog niet met mannendriften,
 Noch hebt geleerd hoe men op 't hart beveelt,
 Als God de Heer met schoonheid heeft bedeed,
 Hoe boezems wondt, die m' eertijds heeft gestreeld,
 En heel den kelk des levens kan vergiften,
 Van hen, wier hart zich heeft betrouwd op 't geen
 Men 't eenmaal gaf maar weer terugnam; neen!
 Nog schuldloos zijt ge en onbewust van 't kwade,
 Dat gy vermoogt; onwederhouden spilt
 Ge uw gunsten nog; - eens rekt gy 't genade,
 Indien gy op den lijder afzien wilt,
 Dien gy, geboeid aan uwen zegewagen,
 Nog met een lach zijn smarten eischt te dragen.

Onnoozele! als ge uw minzaam lichtblauw oog
 Zoo kalm verheft, zoo vriendlijk blik in 't ronde,
 Dan voelt mijn hart zich neigen, lieve Blonde!
 Te wanen dat mijn wrevel zich bedroog!
 O, *loochen* gy wat ondervinding leerde,

Wees, wat mijn jeugd van uw gevierd geslacht
In argloosheid gedroomd heeft, en gewacht,
Wees, wat ik gaarn in iedere vrouw vereerde:
Een voorbeeld van zachtzinnigheid en deugd,
Trouw - edel - braaf - oprecht - goed - zacht - en zedig,
Wie andrer leed tot roem gedijt nog vreugd,
En nooit met woord, of lach, of blik meinedig:
Wees in dien hof, waar menig bloem misleidt,
Een schoone roos met doornenloozen stengel; -
Voor wie nog lacht en droomt is iedere vrouw een engel,
Maar gy - dan zult gy 't zijn, voor wie reeds waakt en schreit.

1834.

Aan serena.

Man is a pendulum between a smile and tear.

Ziedaar de dag weêr opgegaan,
 Die u ter wareld ingaan zag;
 Toen vond hy in uw oog een traan,
 Nu mooglijk op uw lip een lach:
 Een traan, een lach, ziedaar ons lot!
 Te lachen en te weenen tot
 De Dood, die rouw en wellust stuit,
 Ons de oogen en de lippen sluit.

Een lach van Hoop, Gevoel, en Rust,
 Van Kalmte, in menig vreedzaam uur,
 Van Mingenoeen, Levenslust,
 Een lach voor de inspraak der Natuur,
 Een hemellach van Dankbaarheid,
 Voor Hem, die ons door 't leven leidt,
 Een lach van Menschenmin en Deugd,
 Ziedaar - ziedaar de levensvreugd.

Een traan van Moedeloosheid en Vrees,
Een traan waar Hoop of Troost verdwijnt,
Waar 't schoon Verschiet, dat ons verrees,
Ineenstort, waar de Dood verschijnt,
Waar ons of andren 't noodlot treft,
Waar 't hart zijn eigen schuld beseft,
Een traan, met een gebroken hart
Geweend, - ziedaar de levenssmart.

En vaak, waar 't oog in tranen staat,
Breekt door de traan een glimlach heen;
Vaak siert een blijde lach 't gelaat,
Die droef besterft voor bang geweent;
En dikwerf veinst de mond een lach,
Waarin het hart niet deelen mag,
En vaak, schoon 't Oog zijn aandrang tart,
Ontwelt een stroom van tranen 't hart.

En somtijds is de traan iets zoets,
En is er balsem in de smart;
De lach, een foltring des gemoeds,
De vreugde, bitterheid voor 't hart,
Want somtijds weent het oog van Vreugd, -
Geen glimlach, die zoo 't hart verheugt!
Of is 't de Raadeloosheid die lacht, -
Geen traanstroom die zoo 't hart ontkracht!

O Wel hem! die in vreugde en smart,
Hetzij hy glimlacht, 't zij hy weent,
De kalmte voelen blijft in 't hart,
Die Deugd, Geloof en Hoop verleent:
Wel hem, die menig zoete traan
Mag schreien op de levensbaan,
Wel hem, wien menig stille lach
De kalme lippen plooiën mag.

Dat zij uw deel - uw lot op aard! -
O Zoo ik 't u beschikken mocht,
Daar was u niets dan vreugd bewaard,
In glimlach-gloor en tranenvocht!
Voor 't minst, die Macht, die 't al bestiert,
Geve u, dat als ge uw jaarfeest viert,
Ge in zuivre weelde lacht of schreit,
Van Vreugdgevoel en Dankbaarheid.

1834.

Aan den dichter J. van Walré.

MET MIJN 'JOSE.'

De Bard, wiens fiksche zang den geest der Oudheid aâmt,
Wiens schittrende avondgloed mijn ochtendgloor beschaamt,
Den Grijsaart, wien de helft eens eeuwkrings immer meerder
Bevestigde in den rang van Dichter, en die fier
Zich mag verheffen op zoo menig eerlaurier,
Waar Poëzy zijn kruin meê tooide, 't zij hy teerder
Of stouter tonen lokte uit altijd zuivre lier:
Wat breng ik dien voor 't oog in d' opgang van mijn dagen?
Slechts twintig maal verscheen een nieuwe herfst voor my,
'k Werd Jongling, - maar, wat gloed my 't jonglingshart doe jagen,
Wat ben ik dan een Kind in 't vak der Poëzy,
Waarin hy grijs werd?... O Gy Dichter, zoo bevoorrecht!

De zang is zwak en flauw, dien u mijn stoutheid voorlegt,
Maar - zeg my - blinkt er niet een vonk van d' echten gloed
In dees mijn scheemring, die verdient uw oog te trekken?
En kan dat lichtend punt de donkre nevelvlekken
Verschoonen? - Zeg my dat - en geef mijn boezem moed.

1 October 1834.

Zie het Andwoord van den Dichter, in DAPHNÊ, *Ned. Poëzy*, onder Red.
van J.J.L. TEN KATE, II. 122.

Kusers klacht.*

Vertrouw den matten glimlach niet,
 Die omdwaalt op mijn dor gelaat,
 Welks doodlijk bleek het zielsverdriet,
 Dat aan mijn hartaar knaagt, verraadt;
 Maar minder nog die valsche vreugd,
 Wier dartle woestheid u verheugt.

Die glimlach schijne u kalm en zacht:
 Hy veinst, hy liegt; geloof hem nooit!
 De weemoed heeft hem voortgebracht,
 De smart mijn lippen dus geplooid;
 't Is 't blosjen, waar de wang van gloort
 Eens jonglings, wien een tering moordt.

* (Zie *Kuser, een Verhaal door den auteur van Jose*, 1835. *Dichterlijke Verhalen van NIC. BEETS*, 1848, bl. 75 en volgg.)

En toch, beklaag mijn' toestand niet,
 Zoo lang die lach mijn' mond omzweeft;
 Dan draag ik lijdzaam mijn verdriet,
 En niets verzet zich of weêrstreeft;
 Dan, onderworpen aan mijn wil,
 Is al mijn droefheid kalm en stil.

Maar als die glimlach my verlaat,
 Een hooge blos mijn kaak ontsteekt;
 Mijn kalmte in woestheid overgaat,
 Die vurig uit mijn blikken spreekt:
 O! heb dan deernis met den strijd
 Van een, die dan verschriklijkst lijdt!

Want als ik blijdst en vrolijk schijn,
 En enkel scherts ben, luim en geest;
 Dan krimpt my 't hart van zielepijn,
 Dan foltert my mijn weemoed 't meest: -
 O! waan dien staat mijn blijdsten niet,
 Het is mijn wanhoop, dien gy ziet.

Ha! zoo ik schertse en juiche en lach,
 't Is razerny van 't brekend hart;
 Wat u genoeg schijnen mag,
 Is niet dan overmaat van smart,
 Van smart, die kracht en geest vernielt; -
 Een kranke lacht zoo; - maar hy ielt!

Alleen des avonds, als, in 't woud,
De zon, bereid ter rust te gaan,
Nog om de toppen draalt van 't hout, -
Dan waait my troost in 't windtjen aan;
En 't voorgevoel eens vroegen doods
Verkwikt my voor een korte poos.

Ja sterven, sterven! onberoemd!
Zoo jong, en echter onbeklaagd,
Als een voorbygegaan gebloemt',
Den worm niet waardig, die 't doorknaagt;
Ja! sterven! en slechts hierin groot,
Dat hy niet aanklaagt wie hem doodt.

1834.

Lof.**In een Album.**

De Knaap, die eerbiedvol, reeds in zijn kinderdagen,
Het oog niet op de Kroon der dichtren hield geslagen,
Maar op hun Grootheid, op hun Adel, op hun Rang;
Onwetend of hy eens hun deelgenoot zou worden,
En 't heilig ordekleed zich om de leden gorden
Der fiere Priestren van den Zang;

De Jongling, die zoo vaak zijn geestdrift hem verrukte,
Zich onder de almacht van die overstelping bukte,
Die de oogen schittren doet en 't strak gelaat verbleekt,
En, niet dan half bewust van wat hem 't hart deed gloeien,
Gehoorzaam aan dien Dwang, zijn zangen uit liet vloeien,
Als een die in zijn droomen spreekt:

O Zoo u ooit zijn toon behaagd heeft of ontroerde,
Zoo ooit zijn ziel u in haar wereld met zich voerde,
Het was de gave Gods, die uit hem sprak - niet hy.
Ontzie u hem met lof en eer voor 't oog te treden;
Nooit heeft in hem de Trots om lauweren gebeden,
Maar steeds 't Gevoel om Poëzy.

1836.

Hannaas leed.**1 Sam. I.**

Breng voor Hannaas aangezicht
Wijn noch uitgezochte spijzen!
Want gy zult die af zien wijzen,
Droefheid sluit haar lippen dicht,
Arme, kinderlooze vrouw,
Die men in haar wee durft tergen!
Ach, waar zult gy 't hoofd verbergen,
Neêrgebukt door smaad en rouw?

El'kana veracht u niet,
Schoon de Heer uw schoot niet opent;
Altijd liefde op liefde hoopend,
Zoekt hy troost voor uw verdriet.
Kom dan, droog dien tranenvloed! -
Meerder dan een tiental zonen,
Wil hy u zijn liefde toonen,
En uw jammer is vergoed.

Bitter weenend gaat zy uit
Tot des Heeren tabernakel,
En zy bidt dat een mirakel
Haar onvruchtbaer schoot ontsluit?
'God der Vaadren! Zie op my!
'Wie kan zonder zegen leven?
'Zoo uw' gunst me een zoon wil geven,
'Dat hy u geheiligd zij!

Dus heeft Hanna hare ziel
Voor Jehovah uitgegoten;
En hy heeft haar niet verstooten
Wie het leed zoo bitter viel.
O, Gezegend zij de zucht
En de klachte harer rouwe,
Die den schoot der droeve vrouwe
Van den Ziener heeft bevrucht!

1837.

Hannaas lied.**1 Sam. II.**

O Kind, van God gegeven!
Wat zult gy zijn voor God?
Hem loven door uw leven,
Hem dienen in uw lot?
Hem eeren met de tonen,
De psalmen van uw ziel,
En met een staâg gekniel
In zijne tente wonen?

Uw moeder heeft verslonden
Veel smaad en boezempijn;
Haar zuchten moesten zonden
In 't oog der heilgen zijn;
Haar hart werd opgereten
Door dagelijkschen hoon -
Van God geschonken Zoon!
Gy deedt het al vergeten.

De Heer doet honger lijden,
De Heer geeft overvloed;
De Heer beschaamt verblijden,
En geeft bedroefden moed;
Hy doet ter helle dalen;
Zijn woord ontsluit het graf,
En doet wie d' adem gaf
Weer vrolijk adem halen.

Zijn vriendlijk aangezichte
Verhief hy over my;
Zijn arm vol sterkte richtte
My op en blijft my by;
Hy heeft my u gegeven:
Ik geef aan hem u weer -
Loof, loof mijn ziel den Heer,
Die sterven doet en leven!

1860.

De zwarte tijd.

‘Per me si v`a ne la citt`a dolente:

Lassa t’ogni speranza, voi che’ntrate.’

DANTE. *Inf.* C. 3.

De zwarte tijd.

Ik weet niet of mijn vriend een afstammeling is van den dichter van het beruchte liedeboekjen, maar hy heet STARTER. Ontwijfelbaar behoort hy tot de gelukkigste menschen der Maatschappy. Onafhankelijk, in het bezit van een aardig vermogen, met een hoofd versierd met de edelste kundigheden, en een hart vatbaar om al wat goed en schoon is te genieten, bewoont hy met een jonge gade en twee lieve kinderen een aangenaam gelegen landhuis in het Geldersche. Alles vertoont daar den goeden smaak van den bezitter; de sobere rijkdom in het meubilair, de harmonie der kleuren van behangsel en tapijten, het in 't juiste licht opgehangene schildery van waarde, de statige marmervaas, die op het trumeau de plaats van pendules en stolpen inneemt, het spreekt alles den humanen geest uit, die alle deze dingen regelde. De bibliotheek is een der volledigste, die ik by iemand van STARTER'S jaren ooit gezien

heb, en vervult een der schoonste kamers van het bovenhuis. Het uiterlijk der boeken lokt tot lezen uit, en de deftige standbeelden, afgietsels van antieken, in de vier hoeken der zaal, ademen u als het ware de kalme rust der Oudheid tegen.

Onlangs hem in dit heiligdom van geleerdheid en kunst bezoekende, vond ik hem met een bundel gedichten voor zich. ‘Wat leest gy daar?’ vroeg ik zonder te vermoeden dat deze vraag een voor my zoo zeer belangrijk gesprek na zich sleepen zou.

‘Een schadelijk boek,’ was het antwoord: ‘Lord BYRON.’

‘Dank voor zijn vertaler!’ zeide ik.

‘Versta my wel,’ hernam STARTER troostrijk, ‘ik geloof niet dat gy door uwe vertalingen de zeden verpesten zult; daartoe hebt gy te wèl gekozen. Als ik BYRONS werken schadelijk noem, denk ik ook ditmaal niet eens aan het ongeloof en de ontucht, die er in doorspelen, niet aan den *Don Juan* met al zijn behagelijke onzedelijkheid; aan niets van dat alles; maar alleen aan dat element in zijne werken, en wel in dat gedeelte, dat iedere vrouw zonder blozen lezen kan, dat u en my voor een poos besmet heeft. Ik bedoel dat naargeestige, sombere, wanhopige, dat op zekere jaren onzes levens zooveel aantrekkelijks heeft; onder welks invloed gy den *Jose* geschreven hebt, en dat ik ook, gewijzigd naar uw gemoedelijker stemming, in den *Kuser* wedervind.’

‘En de *Gwy de Vlaming?*’

‘Heeft er dunkt my niets meer van. Maar het fatale van het feit doet nog aan BYRONS concepties denken.’

‘En waarom niet aan SOFOKLES, uit wien nog wel het motto genomen is?’

‘Omdat al uwe *vormen* de Romantische school verraden. Voor het overige is het feit by SOFOKLES zeker nog afgrijslijker, en het optreden der kinderen uit het $\square\gamma\alpha\mu\omicron\varsigma$ $\gamma\alpha\mu\omicron\varsigma$ gesproken, heeft voor mijn gevoel iets zeer stuitends. Ik vind ook niet, dat de Grieksche Treurspeldichter spaarzaam is met het gruwelijke. OEDIPUS is uitvoeriger dan GWY:

$\pi\alpha\tau\eta\rho \square\phi \square\nu\theta\eta\nu \square\nu\theta\epsilon\nu \square\nu\tau\square\varsigma \square\rho \square\theta\eta\nu$

en dan nog meer:

$\tau\square \gamma\square\rho \square\alpha\square\square\nu \square\pi\epsilon\sigma\tau\iota; \tau\omicron\nu \pi\alpha\tau\square\rho\alpha \pi\alpha\tau\eta\rho$
 $\square\mu\square\nu \square\pi\epsilon\square\nu\epsilon\square \tau\square\nu \tau\epsilon\square\omicron\square\sigma\alpha\nu \square\rho\sigma\epsilon\nu,$
 $\square\theta\epsilon\nu \pi\epsilon\rho \square\nu\tau\square\varsigma \square\sigma\pi\square\rho\eta, \square\square\square \tau\square\nu \square\sigma\omega\nu$
 $\square\square\tau\square\sigma\alpha\theta' \square\mu\square\varsigma, \square\nu\pi\epsilon\rho \square\nu\tau\square\varsigma \square\zeta\square\square\nu.$

GWY zegt, door MACHTELDSDS verstaend zwijgen als zijns ondanks genoopt duidelijk te zijn:

‘k Omarmde een zuster in een bruid!
 Moet ik dan alles u doen hooren?’

Ondertuschen.....’

‘Wy zijn wel dwaas in ééne adem van die twee stukken te spreken.’

‘Welnu, wy vergelijken ze niet; wy stellen ze tegen elkander over. Dit nog wilde ik zeggen. Het onverbiddelijk Noodlot heeft by SOFOKLES den gruwel bepaald; daar is geen ontkomen aan. Dat noodlot is heilig, en wordt door u en my overeenkomstig den geest der oudheid geëerbiedigd; maar GWY's vergeldingsleer is eene dwaling, die wy *niet* erkennen; wy gelooven niet dat God den duivel macht geeft over hem, die geen geestelijke of monnik geworden is, en zijne roeping in dezen heeft miskend; en, al namen wy dit als een punt van geloof aan, wy kunnen ons niet voorstellen, dat de Algoede daar een onschuldige MACHTELD het slachtoffer van zou maken. - De *Gwy de Vlaming* is dus een schrikkelijk voorval, maar dat die heiliging mist die SOFOKLES aan den door hem voorgestelden gruwel, door zijn Noodlot, gegeven heeft.’

‘Klaar en duidelijk; maar spreek my niet van BYRON. Toen ik den *Gwy* schreef had ik zijn werken reeds in jaren niet ingezien, en haatte ik niets zoo zeer als met hem vervolgd te worden, ja meende ik reeds geheel uit zijne netten ontkomen te zijn.’

‘Ik geloof gy het bewezen hebt, en nog verder bewijzen zult. Ook kan niemand het lang by dien BYRON uithouden. Zoo hy langer geleefd had, hy zelf zou veranderd zijn, of althans een walg van zijn eigen gemaaktheid gekregen hebben. Want by al zijn smart en wanhoop was veel

gemaaktheid. Hoe weinig was zijn leven, waren zijne uitspanningen, zijne genoegens, ja zijne denkbeelden over de kunstzelve in harmony met zijne verzen! En diezelfde gemaaktheid kleeft allen aan die onder zijn invloed schrijven of denken. Evenwel laat ons billijk zijn. In ieder jongelingsleven is eene periode waarin men dweept, en zoo men een teêrgevoelig, een prikkelbaar gestel heeft, vervalt men er licht toe om met eigen kleine teleurstellingen te dweepen. Men kan by het ontluikend hart de kracht niet onderstellen zich hoog op te heffen en de dingen groot te denken; het denkt ze liever aandoenlijk; en zonder sterkte om een held te zijn, wil men zich martelaar maken. Zoo heb ik het ondervonden, en in dat tijdvak deed de lectuur van BYRON my machtig veel kwaad. Gy vindt hem nu in mijne handen; het komt omdat my van morgen deze kleine portefeuille onder 't oog kwam. Daarin zijn verzen uit dien Zwarten tijd voorhanden. Ik herlas ze, en herinnerde er my de half natuurlijke, half aangetrokkene stemming by, waarin ik ze geschreven had. Nu sloeg ik BYRON nog eens op, en ik was weer achttien en negentien jaar oud...'

'Mag men er ook iets van hooren?'

'O ja! Er was een tijd, dat ik deze stukken niet gaarne aan iemand, behalve aan een zeker vriend, die vrij wat met hetzelfde nat overgoten was, had laten zien. De meeste anderen zouden my vreemd hebben aangekeken, en volstrekt zich niet hebben kunnen begrijpen, dat *ik* ze geschreven had. Toen ter tijd zou ik er hen om veracht hebben, nu zou ik hun

groot gelijk geven. Zie hier by voorbeeld N^o. I. DROOMEN.

Het motto is van BALZAC, ook al iemand die op dat ziekelijk gevoel speculeert: 'Il y a des hommes, qui apprennent la vie tout-à-coup, la jugent ce qu'elle est, voient les erreurs du monde pour en profiter, les préceptes sociaux pour les tourner à leur avantage, et qui savent calculer la portée de tout; ce sont des hommes froids, mais sages selon les loix humaines. Puis il y a des pauvres poètes...' Ik weet niet of ik dit motto niet nog al uit zijn verband gerukt had, want ik zie nu dat het uit 'le Médecin de Campagne' genomen is, en ik zie niet in hoe het daar, in eenige analogie met mijne verzen, te pas zou komen; maar hoe het zij, zoo als ik het hier opneem is er een goed deel dichterlijke, of laat ik zeggen kwâjongens trots in, alsof men er beter om was, het leven niet te begrijpen en niet wijs te zijn!

'En nu het gedicht!

Droomen.

O zoete droomen, zoete droomen
 Van stil genot en echte vreugd,
 Geliefde droomen van mijn jeugd!
 Hoe spoedig werd me uw troost benomen;
 Nog is mijn jeugd niet gants voorby,
 Maar wreed en hard verstiet gy my,
 En ach! om nimmer weêr te komen. -
 O, waarom hebt gy me ooit geveleid?

Of waarom moest ik ooit ontwaken?
 Ontwaken om de nietigheid
 Van wat men wereld noemt te smaken,
 Ervaring, die tot weemoed leidt.
 O jong te zijn is niet te weten
 Wat mensch te wezen is op aard;
 My wien 't geheim reeds is verklaard,
 Wat bood ik, zoo ik 't kon vergeten!
 Geen kennis die zoo 't hart bezwaart.

STARTER zweeg eenige oogenblikken, en bleef op het gedicht staren. ‘Het is belachelijk’ borst hy daarop uit, ‘want wat toch waren dan wel die droomen van mijn nog vroeger jeugd? die luchtkasteelen van stil genot en echte vreugde? Het was my, geloof ik, toen even min duidelijk als nu. Dat is het juist, mijn vriend! wy zijn ons zelve niet duidelijk; wy leven in een wolk, in een mist, met een duister gevoel van het betere, het ware, het gelukkige, dat wy grijpen zouden indien wy het ons helder konden voorstellen; maar het ontbreekt ons aan verstand, gezond verstand, klaar en onderscheidend, kiezend en deelend verstand. Het is niet, dat wy illusies verliezen, zoo als wy ons verbeelden; maar het is dat wy behoeften aanwinnen, waaraan wy nog niet kunnen voldoen. Waarom niet? O, wy zouden het dan niet willen weten, maar het is eenvoudig omdat wy er nog te klein voor zijn!

‘Droomen van mijn jeugd! Dat zullen dan droomen

van de kinderjaren geweest zijn. Welnu, wat zijn dat voor droomen? Immers geen anderen dan van koetsen met vier paarden, koningskroonen, veldheerstaven, ridderlinten, en, als men eenigzins ouder wordt, van mooie meisjes, die allen, allen op ons verlieven! Al dat ongeluk is niet dan ongeduld; de loop der dingen is zoo haastig niet als wy; de Voorzienigheid stelt uit, en wy reikhalzen.

Weder zweeg hy een poos; en toen stond hy driftig op:

‘Het is ergerlijk!’ riep hy uit, - ‘een jong student van een jaar of negentien verbeeldt zich te weten “wat mensch te wezen is op aard.” Redelijk aanmatigend, dunkt my. En welke is dan nu zijne voorstelling van de zaak? Deze: dat mensch te wezen niet meer zegt dan: onderworpen te zijn aan allerlei teleurstellingen, allerlei grieven, waar de kunstmatige betrekkingen der wereld zijn gevoel meê kwetsen; dat mensch te wezen bestaat in: onderworpen te zijn aan het plan eener baatzuchtige maatschappy; dat mensch te wezen is: eene droevige noodzakelijkheid om met menschen te verkeerem. Nu, Goddank! weet ik beter wat dat schoone woord mensch te zijn inheeft. Mensch te zijn’ - voer hy voort, en zijne oogen glinsterden van een edel vuur: ‘Mensch te zijn, is te weten wat men is, wat men kan, en wat men wil. Mensch te zijn, is te weten wat men voor de aarde wezen, en voor de toekomst worden moet. Het licht van Gods Woord, mijne vrouw en mijne kinderen leeren my dat. Nu heb ik mijn doel voor oogen, voor mijn eigen ziel, voor hen, voor de maatschappy, voor de wetenschap, voor den

Hemel. Alles is my nu helder en klaar, en ik ga recht op dat doel af, met bewustheid van mijne krachten, met bewustheid van Gods hulp, met vrijmoedigheid omtrent de genoegens des levens, met een mannelijke houding en een goëlijken lach tegenover de dwaasheden der wereld, met beproefde wapenen tegen het leed, met kalmte en rust, te midden van beweging en botsing, en vol ijver om dien duren plicht te vervullen: mensch te zijn. Sedert predikt my mijn kind op den schoot van zijne moeder: ‘Gedenk te sterven!’ en het kerkhof, waarop ik uit dit venster zie: ‘Gedenk te leven!’ Want dit is mensch te zijn: ‘te werken terwijl het dag is, eer de nacht komt dat niemand werken kan,’ en die les van den Prediker te beleven: ‘Alles wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht, want daar is geen werk, noch verzinning, noch wijsheid in het graf daar gy henen gaat.’

‘Wat hebben wy hier?’ hervatte hy na eene korte pooze, waarin hy op het kerkhof had gestaard, en ik op hem; ‘wat hebben wy hier?’ hervatte hy, zijne zitplaats hernemende, en met een glimlach een ander gedicht uit den portefeuille opvattende: ‘Ah! de schildering van mijn voorkomen, zoo als ik het in die dagen gaarne gehad had, van het effect dat ik gaarne gemaakt had, van de uitzondering die ik gaarne geweest was:’

Ernst.

Wanneer mijn voorhoofd rimpels krijgt,
 Mijn breede wenkbrauw nederdaalt,
 Mijn oog niet blinkt, maar duister straalt,
 En uitspreekt wat mijn mond verzwijgt,
 Een traan my langs de wangen schiet,
 Mijn schedel nederbukt naar de aard';
 Bezorgde vrienden, vreest dan niet
 Dat wanhoop my door 't harte vaart,
 Of dat 't zich toegeeft aan verdriet!
 Het zijn mijn zaligste uren dan, -
 O de Ernst, die dan mijn ziel beheerscht,
 Als 'k onweerhouden mijmren kan,
 Bekoort mijn stiller hart het zeerst.

Is het niet alsof ik voor het portret van een somber dichter ga poseeren, die niet eet of drinkt, niet beuzelt en lacht als andere menschen, maar alleen frons en peinst? zoo als LAMARTINE en VICTOR HUGO, (hoe begrijp ik het my, op hun leeftijd, indien ik het my niet als kwakzalvery moet voorstellen?) zich willen beschouwd hebben, elkander opstekende met een:

Qu'il passe en paix, au sein d'un monde qui l'ignore,
 L'auguste infortuné que son âme dévore!

(Dat moet geen verstandig en krachtig man toelaten,) -

Respectez ses nobles malheurs;
Fuyez, o plaisirs vains, son existence austère;
Sa palme qui grandit, jalouse et solitaire
Ne peut croître parmi les fleurs.

Dat hebben HOMERUS, noch SOFOKLES, noch HORATIUS, noch VONDEL, noch eenig krachtig genie der latere tijden alzo ingezien. Het is een nieuwe ziekte, en zy is stellig contagieus! Maar verder met mijn gedicht! De maatschappy, die toch waarlijk, als geheel, zich niet inlaten kan met de stemming der individus, krijgt van den jongen poëet een duchtigen preek, en een dreigement er by:

En zoo een woeste Wæreld meest
Dat mijmren weert, dien Ernst verstoort,
Wat aan den boezem toebehoort,
Dat roofte geen wæreld aan den geest;
En zoo de dartle menigt' lacht,
Zy die niets heilig achten wil,
Om wat ze een dwaasheid acht, een gril,
'k Erken geen rechter, dien 'k veracht;
Eens zal haar spot en lach vergaan,
De doodschrik haar om 't harte slaan,
En, ongeschikt zelfs voor berouw,
Ontzegt Gods toorn haar ook de traan,
Die nooit haar boosheid dulden wou.

‘De meêdoogenloosheid waarmeê gy zelf uwe verzen beschouwt,’ zeide ik, ‘geeft my moed u ook mijne opmerkingen meê te deelen. In deze regels erken ik myzelven, in dat tijdperk. Niet waar? men moet de heldhaftige houding, die gy hier tegenover de wereld aanneemt, mistrouwen. Het is juist het gevoel van de meerderheid der wereld dat ons bang maakt, en nu doen wy als of wy haar verachten. Les enfans chantent par ce qu'ils ont peur. En wy, met onze figuur verlegen, en beschaamd, omdat ons de breede mantel niet voegt, dien wy hebben omgeslagen, weten er niet beter op, dan met eene zekere kwaadaardigheid op te treden.’

‘Zoo is het!’ hernam STARTER. ‘Het is niets dan verlegenheid wat sommige menschen lomp maakt. Maar zie hier een derde stuk, dat zich aan het vorige aansluit. Hierin - Maar oordeel zelf:

Heiligschennis.

Gy Wreede - sprak ik tot de Wareld - waarom mag
De traan van 't warm gevoel niet blinken voor uw oogen,
En waarom haast ik me ooit ze blozende af te droogen,
Om meê te deelen in uw lach?

Waar - waarom moet ik, wen ge een oogblik op my slaat,
My schamen, dat mijn borst een oogenblik gevoelde,
En wat er edelst, braafst, en menscheijkst in woelde,
Verloochnen door een koud gelaat.

Waarom drijft gy den spot met wat ik heiligst acht,
En dwingt my om mijn hart, u vreezend, te verzaken,
My-zelv' geweld te doen en van geen gloed te blaken,
    Waarmeê gy in uw hoogmoed lacht.

En wie - wat gaf u 't recht? - wie zijt gy die gebiedt,
Die blijde blikken vergt en afgedroogde tranen,
Die koude harten eischt by al uw onderdanen,
    En warmte, en liefde, en ootmoed vliedt?

Verdwaalde die gy zijt, zoo dartel en zoo boos!
Van God en menschlijkheid zoo diep - zoo droef vervallen!
Wie leerde als met iets schoons u met uw snoodheid brallen,
    En wat maakte u zoo liefdeloos?

Helaas, voor Hemel doof en liefde, deugd en plicht,
Slechts blakend voor genot en ongestoorde weelde,
Behaagt ge u-zelv', en kunt, sints de ondeugd slechts u streefde,
    Geen deugd zelfs dulden voor 't gezicht!

In uw verdorvenheid lach, dwaze, voort! - Vergiet
Mijn oog een tranenvloed van uit den grond mijns harten;
'k Veracht u - 'k wil voortaan uw stalen voorhoofd tarten,
    Uw schampre glimlach hoont my niet.

Hoe zal het u, en wie uw' outers rookt, vergaan!
O wie met tranen spot door 't zacht gevoel vergoten,

Die zal - wanneer ook gy hem eenmaal zult verstooten -
Geen lichtnis vinden by de traan.

Eens zal hy, door 't verwijt gefolterd, 't brandend oog
Wanhopig heffen naar den Hemel, en hem smeeken
Dat hem één enkle drop moog langs de kaken leken,
Dat hy zich-zelv' beweenen moog.

‘Het eindigt byna als het vorige,’ zeide ik. ‘Intusschen, hierin is, dunkt my, meer rechtvaardigheid en meer waarheid. Hier zijn ten minsten de grieven tegen de wereld bepaald aangegeven, et chaque flèche porte. Ik zie hier dunkt my den wrevel van een gemoed, dat onder *valsche* schaamte lijdt, en daardoor duizend kwellingen ondervindt, die met een weinigjen mannenmoed waren af te weeren.’

‘En waaronder ik ook sedert weinig geleden heb,’ hernam mijn vriend. ‘Waarlijk, de wereld heeft het hart niet den spot te drijven met “wat wy heiligst achten”, indien wy slechts het hart hebben daarvoor uit te komen. Daar is te veel natuurlijke vrees des kwaads, dan dat men die niet zou kunnen opwekken. - Doch wy hebben nog niets gezien dan proeven van ontevredenheid met de maatschappelijke orde van zaken. Wy treden nu op het gebied van het innerlijk leven; het smartelijke, het wanhopige, het Byronniaansche. Ik zal u in eens op de hoogte brengen. Hadt gy ooit gedacht, dat ik déze verzen had geschreven?’

Aan een vriend.

O, Vraag my niet, vraag my nooit naar mijn smart!
Kondt gy mijn leed en mijn jammer waardeeren?
't Zou slechts de maat van uw droefheid vermeerren;
Gy hebt genoeg voor een menschelijk hart.

Wat my de wang reeds zoo ras heeft verbleekt,
Wat my de kruin reeds zoo vroeg deed vergrijzen,
Zou, zoo gy 't wist, u te duidelijk bewijzen,
Dat zich het noodlot meêdoogenloos wreekt.

Lang waart gy reeds uit uw droomen ontwaakt,
Toen my der jonkheid begoochling nog streefde,
Nog bood de jeugd my den beker der weelde,
Toen gy reeds d' alsem der smart hadt gesmaakt.

Vaak waart ge reeds door de doornen gewond,
Toen 'k nog de rozen slechts kende van 't leven;
Lang had de lach reeds uw lippen begeben,
Voor nog één zucht hem verjoeg van mijn mond.

Toen kwam het leed, waar gy vruchtloos naar vraagt;
Gy zijt niet rijker aan heil dan te voren,
Maar zoo geducht is het wee my beschoren,
Dat ik benijd, dien ik eerst heb beklaagd.

O, vraag my niet, vraag my nooit naar mijn smart,
 Kondt gy mijn leed en mijn jammer waardeeren,
 't Zou slechts de maat van uw droefheid vermeeren,
 Gy hebt genoeg voor een menschelijk hart.

‘Mooie verzen, dunkt my,’ zeide ik na de lezing; en STARTER had ze uitmuntend gelezen, want dat kon hy niet laten.

‘Helaas!’ was zijn antwoord; ‘ik vrees, dat deze geheele uitboezeming niet anders is dan oefening van den dichterlijken geest, op een geliefd thema: de smart. Want de vriend, aan wien het gericht was, bestond evenmin als de grijze haren.’

‘En het leed?’

STARTER nam een ander blaadtjen op en begon te lezen:

Vaarwel.

Vaar gy wel! - Steeds wel, geliefde!
 'k Sta u af; - vaarwel - het MOET!

‘Hm!’ zeide ik: ‘het oude liedtjen!’

Zoo uw keus mijn boezem grieve,
 't Is uw heil niet dat het doet. -
 Zoo, toen 'k meest my zalig waande,
 - God! hoe hooploos ben ik nu! -

Juist mijn zon het droevigst taande,
Lieve, 'k wijt het niet aan u.
Zoo ik eerder had gesproken,
Door geen hinderpaal verschrikt,
't Hart waar mogelijk nooit gebroken,
Dat in bange zuchten stikt; -
Zoo 't u vroeger waar gebleken,
Hoe die boezem klopt voor u,
Mooglijk zou de traan niet leken,
Die mijn wangen uitbleekt nu, -
Doch het zij zoo, - laat my zuchten,
En verteeren in mijn leed:
Staat slechts u geen smart te duchten,
Geen berouw van wat gy deedt;
Mocht wat my de borst verscheurde,
Wat my hooploos kwijnen doet,
My de wang met doodsbleek kleurde,
Weelde zijn voor uw gemoed;
Mocht wat my doet zuchten slaken,
- Eenighoorbre klacht die 'k uit, -
U geheel gelukkig maken,
Tot gy (spade!) de oogen sluit!
Mocht wanneer 'k, in later dagen,
Soms uw naam vernemen mag,
Ieder van uw heil gewagen,
Die uw hart geopend zag; -
En, och of u 't lot vergonde,

Dat gy zaalger werd voortaan,
Dan ik ooit u maken konde,
Hād het in mijn macht gestaan.
o Dan zal ik zeegnend denken,
Aan den fellen harteslag,
Die *mijn* levensheil moest krenken,
Maar het *uw* volmaken mag!
Doch, indien wat my doet treuren
Eens ook u vervult met smart,
Eens een boezem kooft verscheuren,
Die te wreed bedrogen werd:
o Hoe zou 't dit hart doen lijden,
Hoe hem grijpen in 't gemoed,
Die u niet van 't leed kon vrijden,
Eens zoo gaarn door hem verhoed.
Maar wees zalig - blijf 't, geliefde!
- Steeds geliefde! schoon niet mijn', -
't Hart dat gy onwetend grieve,
Zal u nooit tot aanstoot zijn.
't Zal in doodsche stilte lijden,
By een glimlach op 't gelaat,
En, waar 't mag, uw byzijn mijden,
Dat het nergens zich verraadt!
- Neen, gy moet het nooit ontdekken,
Nimmer weten hoe ik lij',
't Zou een ziel tot hartzeer strekken
Nog maar half zoo zacht als gy!

Zoo die zachte ziel mijn harte
 Vroeger, beter had gekend,
 o Zy had zoo droef een smarte,
 Licht, uit deernis, afgewend.
 Maar 't is uit; de luchtbel spatte'
 Droef uit een van hoop en vreugd,
 't Droombeeld, dat 'k in de armen vatte',
 Moordt mijn rust en knakt mijn jeugd.
 't Is gedaan - geen woorden helpen,
 Zucht en tranen evenmin,
 Doch wien smarten overstelpen,
 Vindt er troost en lichtnis in.
 't IJzren noodlot, dat ons beiden,
 't Pad heeft voorbestemd op aard,
 Zal ons nog wel verder scheiden,
 - o Dat denkbeeld is my waard.
 Vaar gy wel - en wel voor immer,
 Biede u de aard slechts rozen aan,
 En gedenk den droeve nimmer,
 Die u nastaat met een traan.

‘Dat heeft veel van BYRONS: *Fare thee wel.*’

‘In vorm ja; maar de toestand lijkt al heel sprekend op dien in zijne gedichten aan MARY; daaruit had ik hier ook het motto genomen:

Fair one, adieu! I must away;
 Since thou art blest, I'll not repine.

‘En de Schoone? was zy, als de vriend van daar even, denkbeeldig?’

‘Neen, zy bestond. Het geval was, dat zy my naauwelijks kende, en niet meer dan een paar malen op eene derde plaats ontmoet had. Zy verloofde zich aan een ander, dien zy wèl kende, en dat was heel natuurlijk.’

‘En gy waart indedaad verliefd?’

‘Zoo gy my dat toen ter tijd met eenig scepticisme gevraagd hadt, ik had u tenminste doodgeslagen. En gy moest mijn dagboek uit die dagen lezen; vol verliefden onzin, vol aanhalingen uit HÖLTY en anderen! Zeer zeker was ik wat men *épris* noemt, want het meisje was buitengemeen schoon, en bevallig. Hoe het zij, ik geloof nu dat het my veel minder bevallen zou hebben, indien zy zich *niet* verloofd had; ik had nu een doorn om my dan toch wezenlijk meê te grieven; ik kon my nu waarlijk ongelukkig maken, en verdiepen in wolken van teleurstelling en hopeloosheid; ik had nu een bepaald voorwerp voor mijne aandoenlijkheid, eene soort van verwezenlijking mijner ingebeelde smart; een voorwendsel om het myzelven te vergeven dat ik zulke wanhopige gedichten schreef. In het kort, ik verdiepte my zoozeer in deze zaak, dat ik waarlijk geloofde waarheid te schrijven, toen ik deze verzen aan de verlorene geliefde maakte:

Aan * * *

Denk nooit aan hem, die steeds aan u zal denken,
 Herinner u geen woord zelfs uit zijn mond;
 o Zeker, 't zou de zaalge zielsrust krenken,
 Zoo gy nog nu der liefde teedre wenken,
 (Helaas te laat! waarom niet eer?) verstondt.
 Indien gy thands u alles bracht te binnen,
 Wat 'k in den schroom der eerste liefde sprak,
 Voor nog uw hand dien zachten band verbrak,
 En my verbood u meer te *durven* minnen, -
 En tevens zaagt, hoe thands uw blik op my
 Mijn wang niet kleurt, maar huivren doet en bleeken,
 Hoe droef de lach is van mijn lip geweken,
 Hoe 'k als versteend terneêr zit aan uw zij',
 Niet zwijgen kan, en - God! - niet weet te spreken,
 En met wat zorg ik u te ontmoeten schuw,
 Wat nooit u blijken mocht, Melieve! bleek u nu.

Verhoede 't God! - gy moogt het nimmer weten!
 't Bewustzijn blijve uw teder hart gespaard,
 Dat wreed geboeid in zelfgesmeede keten
 Om uwent wil één boezem lijdt op aard -
 o Zoo gy 't wist, en zaagt de hartzeerteekenen
 Op dit gelaat, dat van uw opslag beeft,
 Gy zoudt uw heil te duur gewoekerd rekenen,

En wanen, dat gy minnende misdreeft; -
 Uw minnaar zou een traan in 't oog zien druppelen
 Van bitterer vocht, dan minneweelde schreit,
 Uw hart, verdeeld door liefde en treurigheid,
 Zou niet meer slechts van rein genoeg huppelen -
 Dat moet niet zijn.... Dat mag niet wezen. Neen!
 De liefde moet u stoorloos zalig maken,
 Gy moet haar Zoet, en ongetemperd, smaken;
 Haar rozenkroon zij de uwe - en my, haar doorn alleen.

‘Gy ziet dat ik nu al mooi martelaar was. Ik begon myzelven dan ook recht belangrijk, recht poëtisch voor te komen. Maar hoeveel erger werd het, toen ik den vertrouweling mijner rampen kreeg, waarvan ik u vroeger sprak. Dat was nu geen denkbeeldige, maar een wezenlijk bestaande vriend, die dezelfde neigingen en behoeften had als ik; in één woord, die ook in den Zwartten Tijd verkeerde. Nu begon de dichterlijke beschouwing van ons ziekelijk gevoel eerst recht hare diepte te krijgen; het was zoo als gy het in uwe Gedichten wèl hebt uitgedrukt;

- die smart is poëtisch, is edel, is schoon,
 En ook distlen versieren, gevlochten ten kroon.

Nu vriend, wy droegen een distelkroontjen, zoo stekelig als iemand. Zie hier een vers aan den vertrouweling in de ure des nachts geschreven:

Aan een dichter.

Voor u niet - voor my niet - voor niemand wiens hart
 Iets hoogers durft eischen dan wareldsche vreugd,
 Iets wreeders kan lijden dan wareldsche smart,
 Bestaan de genoegens en weelden der jeugd; -
 Gelukkig wiens boezem de zucht nooit geblaakt,
 De drift nooit beheerscht heeft, wier offers wy zijn,
 Den gloed, die de wangen ons bleek heeft gemaakt,
 Niet kent, noch uw noodlot kan gissen of 't mijn.
 Want hem streelt een zeepebel van ijdel genot,
 Een dwaasheid, een niet, dat uw hoogmoed veracht,
 Hy kent een geluk, waar mijn deernis meê spot;
 Onze Ernst keert zich af, waar hy afgunst verwacht.
 En licht valt hem 't leed, dat hem 't leven bereidt;
 Hy draagt en vergeet het, en hoopt weêr en lacht,
 Ras droogt hy de tranen in droefheid geschreid,
 En spoedig vervangt weêr de juichkreet zijn klacht.

‘Juist zoo als het behoort, zou men zeggen! Neen; luister:

Maar ons..... - O wy koestren, wy minnen de smart,
 Ons, ons is zy dierbaar aan 't dichterlijk hart
 Wy lieven haar meer dan genoegens en lust,

Wy offren haar willig de kalmte der rust;
 Zy sloope en verteere ons: ons hart kleeft haar aan, -
 Voor hem, dien de vreugde der wereld mishaagt,
 Die de dwaasheên veracht, waar zy glorie op draagt,
 Is weemoed iets zoets en iets zaligs de traan;
 Iets zoets en iets zaligs te lijden; een leed
 Te kennen, waar de aarde geen oorzaak van weet,
 Een leed, waarvan de indruk verflaauwt noch verkoelt,
 Een leed, waar het leven by kwijnt en vergaat,
 Maar waar 't harte te sneller, te hooger door slaat,
 Waar de ziel zich verheven en groot in gevoelt!

Voor u en voor my is die zalige *Smart*; -
 Maar waar *is* zy, die hoogere *Vreugd*, die ons hart
 Zich gehoopt, zich voorspeld, zich beloofd had - misschien
 In poëtischen droom reeds naby had gezien?! -
 Waar toeft zy, die wereld van *Liefde* en *Gevoel*,
 Die een hemel zou zijn voor ons teder gemoed?
 Ach, hoe droef heeft ons hart voor dien waanzin geboet;
 Is de wereld niet arm, zijn de menschen niet koel?
 Voor den sombren, den stillen, den mijmrenden Bard,
 Heeft de wereld geen troost, hebben menschen geen hart.

‘De aanhef,’ zeide ik, ‘gelijkt op die van DA COSTAAS

Noch voor u, noch voor my is deze aarde gemaakt,
 Noch de droom van haar laffe vermaken;’

‘Misschien was die aanhef een opgevangen toon,’ antwoordde STARTER; ‘maar by DA COSTA spreekt eene religieuse verontwaardiging, by my eene sentimenteele. Zie hier het onderscheid tusschen waarachtig en valsch gevoel: beide klagen; maar het eerste stelt voor datgeen waar het over klaagt iets beters in de plaats:

Onze vleugels gerept! onze boeien geslaakt,
Om een hooger aanschouwing te smaken!

‘Ziet gy, het gezonde gevoel heeft vleugels! het ziekelijke blijft op den grond liggen.

Vliegen we uit naar de Hoop, die de Toekomst omkleedt

zegt DA COSTA. Ziedaar een denkbeeld, dat de sentimenteele dweeper zich verbiedt. Hy wil in den laauwen dommel der smart *blijven*, waarvan hy in zijne oogen al zijn waarde ontleent. Foei; ondersteld dat al zijn leed werkelijk bestond, is het dan menschelijk, is het mannelijk; om niet te vragen of het dankbaar, of het christelijk is, verzen te schrijven als deze:

Vergeeten.

Vergeeten! Neen, vergeten niet!
Ik heb de droefheid lief; de smart
Is dierbaar aan mijn kwijnend hart;

Ik koester heimlijk mijn verdriet,
Want zoo mijn weemoed my begaf,
Mijn hart was ledig als het graf.

Mijn hoop vervloog; mijn rust verdween;
Mijn min werd misdaad; ze is voorby;
Elk zoet genot verzaakte my;
Niets rest my, dan de smart alleen:
Niets bleef my trouw dan 't stil verdriet;
Vergeten! - Neen, vergeten niet!

Want my, wien vreugde en lust verging,
Met blij genot en levensvreugd,
In al wat hartstocht vleit en jeugd,
(Ach, reeds zoo vroeg!) een vreemdeling, -
Hoe zou 't, my arme! my vergaan,
Zoo 'k nog mijn droefheid af moest staan.

Was daar een Lethé, die 't gemoed
De erinring van 't doorstane leed
Ontnemen kon, 't vergeten deed,
Ik vlood terug van d'ijsbren vloed;
Ik ken geen waarheid, dan 't verdriet,
En van die waarheid scheidde ik niet.

My dunkt, zoo immer 't ongevoel
Der onverschilligheid mijn smart

Verdrong, en mijn gebroken hart
 Ooit doof kon worden - doof en koel,
 Ik zou myzelve verachtlijk zijn,
 En bidden weêr mijn zielepijn.

O! 't eenigst dat verkwikking biedt
 Is d' aandrang van de stille smart
 Steeds in te volgen, en mijn hart
 Ten prooi te *voelen* aan 't verdriet;
 Te mijmren aan en om mijn leed,
 Te waken, dat ik 't *nooit* vergeet.

Gy, trouwe droefheid, blijf my by!
 Erinring aan mijn leed! o vlucht
 Niet heen, verflaauw niet; want ik ducht
 De smart niet, die gy eischt van my!
 Spreek, doffe klaagstem van 't verdriet!
 Vergeten! - neen - vergeten niet!

‘En toch,’ sprak mijn vriend, weder opstaande en den portefeuille dichtslaande: ‘dat heb *ik* geschreven. Ik ben die stemming te boven gekomen, geheel te boven gekomen; en nu, van achteren, is het my nuttig ook deze klip in al hare eigenaardigheden te kennen. Maar het is meer dan een jongelingsdwaasheid, mijn vriend! geloof my: het is een gevaarlijk spel. De ziel neemt gaarne dien melankolieken plooi aan; en het ontbreekt niet aan omstandighe-

den die er ons in aanmoedigen. Vrouwen hebben er sympathie voor; jonge meisjes worden er door bekoord. De verbeelding verliest haar licht, het hart zijne gezondheid, het kunstgevoel zijne frischheid, de natuur haar schoon. Ja, eindelijk zouden wy er in slagen de menschen te worden, die wy gespeeld hadden te zijn. De waarachtige poëzy wordt uitgedoofd, en geloof my, tot zelfs de fysieke gezondheid lijdt; ik had het reeds tot slapeloze nachten en bleeke wangen gebracht; wie weet waartoe het gekomen zou zijn! Ik beklaag menig jong auteur, wiens werk ik in handen neem - maar dan troost ik my ook weder met de gedachte: dat men van zelf terugkomt en zijn eigen genezing uitwerkt.

Maar indien de kracht van zijn genie of de meerderheid van zijn verstand er den dichter zelven ook boven verheft, niet hetzelfde is te verwachten van de zwakkeren die hem lezen. Voor hen blijft die belangrijke weekheid hare bekoring behouden, en de dichter zal, tenzij hy herroept wat hy gedaan heeft, het verdriet hebben, naargeestigheid, menschenhaat en zelfgenoegzamen trots; want niets is hoogmoediger dan die verwaande weemoed, die op menschen van een gelukkiger gestel als met verachting neêrziet; te hebben in de hand gewerkt. Daarom, indien hy ooit te voren het donkere pad betreden heeft, en zich bewust is eenigen invloed te hebben uitgeoefend, misschien wel navolgers te hebben gemaakt, behoort hy den moed te hebben met eigen hand af te breken wat hy verkeerdelyk heeft gebouwd, en

te zeggen als de Apostel: 'Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, maar wanneer ik een man geworden ben, zoo heb ik te niet gedaan hetgeen eens kinds was.'

STARTER zweeg een oogenblik, en toen vervolgde hy:

'Wezenlijke rampen en smarten heeft dit leven vele, en heb ik ook sedert gekend; maar zoo ik ze gedragen heb, het is niet geweest door my met het schoone en poëtische der smartzelve te troosten en my daarin te verdiepen. De weg is opwaarts, mijn vriend! opwaarts, en niet nederwaarts! Zoo zal dan ook de stemming opwaarts moeten zijn; zulk eene stemming geeft kalmte, tevredenheid en menschenliefde; zy is geen ziekelijke overspanning, maar waarachtige kracht. - Maar ik wensch iedereen, tot zijne opleiding in dezen, dezelfde middelen toe, die my ten deele zijn gevallen. En laat ons nu eens gaan zien, hoe de vrouw het maakt.'

Wy vonden de jeugdige gade met een blozend kindtjen aan de borst, en ik las aan den avond van dien dag mijn vers 'Aan eene jonge Moeder' nog eens voor.

1839.

De Leidsche burcht.

**(Feestdrank uitgesproken op de oud studenten-vereeniging in de burcht,
den 9^{den} augustus 1838.**

De Leidsche Burcht; de Leidsche Burcht!

De burcht der Wassenaren!

In Batoos erf, door Romes hand,

Op 't slijk des Nieuwen Rhijns geplant,

Voor achttienhonderd jaren!

Gy, wie, der muiltucht ten bedwang,

Augustus machtwoord bouwde,

Gy burcht, van Adaas tranen nat,

Met bloed bemorst, met wijn bespat,

En toch maar altijd de oude!

Berenning, aanval, slachting, brand,
Geweld van ram en blijden,
Het bruischen van den Noordschen vloed,
Het stormen van den oorlogsmoed,
Dat alles moest gy lijden.

Maar toen de Zilvren Halvemaan
Uw poort werd uitgedragen,
En burchtgraafsrecht en titel koel
Verkocht aan 's Burgemeesters stoel;⁽¹⁾
Toen kreeg gy gulden dagen.

Toen vestigde op uw ronden trans
Minerva haar banieren,
En zette' by uw schalk fontein
Zich neêr, om als een oud Romein
Eens duchtig feest te vieren.

Sints; voor des krijgsmans vasten voet,
Op laarzen aangeschreden;
Sints zaagt gy menig wanklen stap
Zich wagen op dien hoogen trap
Van acht en zestig treden!

Zag soms des Slotvoogds wakker oog
 Met schrik op Rhijnlands weiden;
 Sints zaagt gy menig rond gezicht
 Op Hooglands hooge kerk gericht,
 En 't kunstenkweekend Leiden.

Stijg, oude Burchtgeest, uit uw put!
 Kom uw gelaat vertoonen!
 Put, die het Wassenaars geslacht,
 Eeuw uit, eeuw in, naar Katwijk bracht
 Om d'afslag by te wonen.⁽²⁾

Wat ziet gy van uw hooge tin?
 Wat ziet gy van uw transen?
 Een heir van Zonen van Minerf
 Zich zeetlen op uw wettig erf,
 Een heir van bekers glansen.

Een dronk voor U; een dronk voor U!
 Beschermgeest van den Toren!
 Wy allen zagen aan zijn voet,
 Weërkaatsende in der blikken gloed,
 Zoo vaak de feesttoorts gloren.

Wy allen dronken vreugde en wijn,
In schaduw van zijn wallen;
En luider dan de wapenkreet,
Die U Graaf Willem hooren deed,
Mocht onze feestkreet schallen!

Zie neêr! Van Kenmerland en Rhijn,
Uit Zeeland, Friesland, Gelder,
Verjongt uw aanblik heel dees rij,
Die u begroet met Malvezij
Uit Kramers ouden kelder!

Voorzeker; menig mop bezweek,
Die eer uw bogen welfde,
Uw breede trappen zijn gesloopt.....⁽³⁾
Maar wat vergaan mag of verloopt,
Die kelder blijft dezelfde.

Zoo de ouderdom U knorrig maakt,
Zoo dat de drukte U hindert,
Wie onzer zich student gevoelt,
Is 't hart nog even onverkoeld,
De feestzin onverminderd.

En dus, van 't vol studentenhart
Klinke U dees kreet in de ooren:
Uw trotsche burcht prijck jaar en dag
Met Pallas vaan en Bacchus vlag,
Beschermeest van den Toren!

Eindnoten:

- (1) A^o. 1651, door den Prins DE LIGNY, Heer van Wassenaar. De Wassenaars voerden drie zilveren halvemanen op keel, geécarteleerd met een gouden balk op lazuur.
- (2) Het volksgeloof wilde, dat men, door den put op de Burcht, naar Katwijk komen kon om visch te halen. SCRIVERIUS, *Batav.*, p. 26.
- (3) 1838.

**Volksliedekens.
1838, 1839.**

Het putjen van Heiloo.

Hoe lieflijk ligt het klein Heiloo
Van 't hooge bosch beschut;
Een kerk zeer oud staat daar gebouwd,
Daar achter is een Put.

Die Put (een schat voor mensch en beest)
Met heldre bron gevuld,
Die is daar altijd niet geweest,
Zoo als gy hooren zult.

Toen Willebrord de Kruisleer bracht
Van d' overkant der zee,
Was 't hier één zand in 't heidensch land,
Één drooge, dorre steê.

De tocht was lang, de hitte bang,
De reisflesch uitgeput,
Des Heiligs borst versmacht van dorst....
En nergens huis of hut!

Daar staat hy, leunende op zijn staf,
En ziet vergeefs in 't rond....
Daar knielt hy neer, en bidt zijn Heer,
Daar opent zich de grond.

Daar vloeit een zilverklare bron
Die allen nood verdrijft,
Waar Willebrord zijn dank by stort,
En die gezegend blijft.

Dat is de put van 't klein Heiloo,
In Kenmerland beroemd;
Die 't wonder looft ontdekk' zijn hoofd
En strooi hem met gebloemt.

Armoè.

Ik wou dat 'k had
Een grooten schat,
Van Guldens en van Zeeuwen;
Ik lei daarom mijn werk niet neêr,
Noch zou gaan leven als een heer,
Of als een luiaart geeuwen.

Ik zond mijn zoon
Niet met der woon
Naar Leiden op studeeren,
Noch hing mijn kinders en mijn wijf
Een kapitaal van goud aan 't lijf,
Of opgepronkte kleêren.

'k Bleef by mijn vak;
'k Zou geen gemak
Vóór dat ik oud werd wenschen;
Maar weet je wat ik liever wou?
Het is van 't jaar zoo'n bittere koû,
Voor zoo veel arme menschen.

Ik gaf zoo graag,
Maar voel gestaag
Mijn zakken plat en ledig;
Nu wensch ik ieder oogenblik,
Dat al wie meer bezit dan ik,
Der armen nood bevredig.

Duinzang.*

Van de kruinen onzer duinen,
 Zie ik graag op 't land omlaag;
 'k Zie er bosschen, hoven, velden,
 Groene klaverweiden meest,
 Met zoo menig zwartbont beest,
 Maar ook 't ploegpaard op de geest,
 Vrijheid, vrede, en welvaart melden,
 Huizingen, zoo ruim als schoon -
 Dat is Holland, waar ik woon.

Dan verkwikken zich mijn blikken,
 By des uchtends heldre lucht;
 Aan de stad die in de verte
 Op haar palen staat te prijck,
 Handels liefste en beste wijk,
 Die zoo edel is als rijk;
 Dat 's een stadjen naar mijn harte,
 Dat het machtig Amsterdam,
 Dat van visschers hutten kwam.

* (Van de kruinen onzer duinen,
 Op het West mijn oog zich vest.

lees:

Van de kruinen onzer duinen,
 Op het West het oog gevest!)

Van de kruinen onzer duinen,
Op het West mijn oog zich vest.
'k Zie de zon op 't water blinken,
'k Zie de breede Zee, wier schoot
Holland machtig maakte en groot,
Vaak van 't bloed van helden rood,
Wier geduchte naam moet klinken,
Klinken met een luid geschal,
Oost en West en Overal!

De conducteur.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Hy droeg een zwart fluweelen pak
Met koopren knopen, en hy stak
Den horen tusschen beiden.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Hy had een zilvren plaat op 't hart;
Zijn wang was bruin; zijn hair was zwart;
Zijn oog zoo tusschen beiden.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Hy reed, met krasse blesen voor,
Halfweg voorby en Haarlem door,
En zuchtte tusschen beiden.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Hy reed, met maal en horen om,
Door Bennebroek en Hillegom,
En lachte tusschen beiden.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Hy reed de lomm'rige eikendreef
Van Hillegom tot Lis, en wreef
Zijn handen tusschen beiden.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
In Sassem zag hy elken dag
Een meisjen, dat uit 't venster lag,
En groette 't tusschen beiden.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Op 't laatst, het koele groeten moê,
Wierp hy 't lief kind een lonkjen toe,
Een zoehand tusschen beiden.

De Conducteur zat op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Hy had nu al zoo lang geknikt,
Geglimlacht en verliefd geblikt,
't Verdroot hem tusschen beiden.

Eens zat een ander op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden.
Maar op het Rechthuis heeft de Schout
Aan 't Sassemsch meisje hem getrouwd,
En heil gewenscht aan beiden.

Nog zit hy daaglijks op den bok,
Van Amsterdam naar Leiden,
Maar 's morgens eer hy 't rit begint,
Zegt hy goëndag aan vrouw en kind,
En geeft een zoen aan beiden.

Moed houden.

Toen ik, in mijn jongen tijd,
Mooie Pleuntjen heb gevrijd,
Ging ik, met mijn zondagshoed
Op mijn hoofd, haar in 't gemoet;
Echter werd ik afgekeurd:
Ook goed; daarom niet getreurd.

Toen ik daarop rijke Toos
Tot mijn echte weerhelft koos,
Had ze er wel wat ooren naar,
Maar zy hield in 't eerst zich raar;
'k Heb er maanden om gezeurd:
Ook goed; daarom niet getreurd.

'k Had haar lief tot in mijn ziel;
Maar toen ze in de kraam beviel,
Was 't een tweeling voor 't begin.
't Was wat veel by klein gewin;
Maar ik dacht: 't is meer gebeurd!
Ook goed; daarom niet getreurd.

't Viel ook bitter uit den gis
Met haar Peetooms erfenis,
Want een ander had op 't laatst,
Van zijn boêltjen veel genaast;
't Restjen had hy zelf versleurd:
Ook goed; daarom niet getreurd.

Weet je wat ik altijd zeg?
Ieder kies den rechten weg;
Ga hem met een stijven stap;
Doe zijn best en hou zich knap;
Is er soms iets dat hem steurt:
Ook goed; daarom niet getreurd.

Jantjen.

Jantjen kwam
Van Amsterdam.
Veel had Jantjen te vertellen;
Jantjen was zoo machtig wijs,
Dat zijn borstjen scheen te zwellen,
Of hy kwam van 't Paradijs.

Jantjen droeg
Al moois genoeg:
't Was een jasjen van fijn laken;
't Was een hoedtjen rijk van glans,
En hy dacht jaloersch te maken
Al de vrijers, al de mans.

Jantjen zag
Met witten lach
Neêr op al de boerenmaagden;
'k Wed, dacht Jantjen in zijn' waan,
Dat zy allemaal my vraagden,
Kon een meisje' uit vrijen gaan.

Jantjen keek
Een heele week,
Of ze niet verliefd en werden;
Maar niet één, wie 't overkwam.
Toen zy zich aldus verhardden,
Werd het wijze Jantjen gram.

Jantjen had
Altijd in stad
Malle praatjens kunnen slijten;
Maar toen Jantjen 't hier begon,
Zag hy, tot zijn innig spijten,
Dat hem dat niet baten kon.

Wat deed Jan
Ten leste dan?
't Beste was naar steê te keeren.
Al de meisjens trouwden wel,
Maar met minder wijze heeren;
Jantjen bleef een vrij gezet.

Matrozenlied.

Wie gaat meê
Over Zee,
Naar Oost-Inje varen?
Moet je Hollands driekleurvlag
Niet reis volgen, nacht en dag,
Over blaauwe baren?

Wie gaat meê
Over Zee,
Naar Oost-Inje varen?
't Is zoo mooi, zoo ver van wal,
In het schuimig waterdal
Oost en West te staren.

Wie gaat meê
Over Zee,
Naar Oost-Inje varen?
't Is zoo aardig voor de klucht,
Niets te zien dan zee en lucht,
Of we meeuwen waren.

Wie gaat meê
Over Zee,
Naar Oost-Inje varen?
't Is zoo mooi, zoo ver van land,
Hollands vlag te zien geplant
Onder veel barbaren.

Wie gaat meê
Over Zee,
Naar Oost-Inje varen?
Heb je dan geen lust misschien,
Om de Zwartjens eens te zien
Of het nikkers waren.

Wie gaat meê
Over Zee,
Naar Oost-Inje varen?
Ben je in 't eerst wat bang voor 't nat:
Als 't wat meer om je ooren spat,
Zal dat wel bedaren,

Wie gaat meê
Over Zee,
Naar Oost-Inje varen?
Wy zijn 't mufte land al moê,
Wy gaan naar Oost-Inje toe;
Welkom, blaauwe baren!

Maartjen van Schalkwijk.

Maartjen ging met Kees uit hooien;
Zoen je, zei hy, nou my niet,
Al de roken, die je ziet,
Zal ik op je leden gooien.
Maartjen zei: 't is jou gegund,
Doe wat jy niet laten kunt.'

Maartjen ging met Kees uit rijden,
Op een hooge, hooge sjees;
Geef je nou geen zoen, zei Kees,
'k Laat je voor de wielen glijden!
Maartjen zei: 't is jou gegund,
Doe wat jy niet laten kunt.'

Maartjen ging met Kees uit varen,
In een smalle, smalle schuit.
Geef me een zoen, riep Keesjen uit,
Of ik smijt je zóó in 't Sparen.
Maartjen zei: 't is jou gegund,
Doe wat jy niet laten kunt.'

Maartjen, zei hy, jy hebt grillen,
'k Droomde dat je van me hiel...
'k Doe 't ook,' lachte ze, 'in me ziel;'
Kees dacht: Zy schijnt niet te willen,
En toch weet ik niet een man,
Die van haar meer houden kan.

Hoor reis, zei hy, lieve Maartjen!
'k Heb op jou mijn zin gezet;
Als jy zelf het niet belet
Wou ik spreken met je Vaårtjen.
Maartjen zei: 'Nou ben je een man!
Doe wat jy niet laten kan.'

Bruiloftslied voor Truitjen.

Strooit roô rozen, strooit roô rozen,
 Lieve Speelnoots van de Bruid,
 Die door Egbert werd gekozen!
 Keek ooit vrijer beter uit?
 't Blonde Truitjen, 't blanke Truitjen,
 Was er ooit een blijder Bruidtjen?

Zegen wenschen alle menschen
 Over 't hoofd van 't jonge paar;
 Moog' hun huwlijkskroon niet flensen
 In geen tienmaal zeven jaar!
 't Blonde Truitjen, 't blanke Truitjen,
 Was er ooit een liever Bruidtjen?

Strooit roô rozen voor de voeten
 Van de Moeder onzer Bruid;
 Roept, om feestlijk haar te groeten,
 Al den lof van Truitjen uit!
 't Blonde Truitjen, 't blanke Truitjen,
 Was er ooit een mooier Bruidtjen?

Op haar konen zich vertoonen
Traantjens van een kleine smart
Dat zy niet meer in zal wonen
Daar, waar zy geboren werd.
't Blonde Truitjen, 't blanke Truitjen,
Was er ooit een zachter Bruidtjen?

Strooit roô rozen naar behooren,
Lieve Speelnoots van de Bruid!
Doet haar oogjens vrolijk gloren,
Jaagt er al de droefheid uit!
't Blonde Truitjen, 't blanke Truitjen,
Was er ooit een hupscher Bruidtjen!

Reeds verkwikken haar de blikken
Van haar Vriend en Bruidegom;
Zy houdt op met droevig snikken,
En zy lacht er zelve om.
't Blonde Truitjen, 't blanke Truitjen,
Was er ooit volmaakter Bruidtjen?

Zwaarhoofd.

Zeg reis, Teeuwis van der Stenen,
Waarom gy u zelf zoo kwelt.
'k Wou u mijn gezicht niet leenen,
Gy verknoeide 't met geweld.

Zoo veel kreukels, zoo veel voren,
Zoo veel rimpels van verdriet!
Al hadt je al je geld verloren,
Naarder uitzien kon je niet.

Altijd kijk je omlaag naar de aarde,
Nooit reis naar de blaauwe lucht;
'k Wou wel weten, waar je op staarde,
Hee! wat was dat weer een zucht.

't Moet wel aaklig met je loopen,
 Arme drommel daar je bent!
 Altijd moet je effekten koopen;
 Dat 's een ding dat moeilijk went.

't Moet ook treurig zijn te leven,
 In dat hondenhok van jou:
 Naauwlijks een vertrek, zes, zeven,
 Pas zes kachels voor de kou.

't Moet wel naar zijn, alle dagen
 Wijn te drinken, en zoo voort;
 Kijk, ik moet je zelf beklagen,
 Elk wordt aaklig die het hoort.

Daarom zijt gy ook zoo mager
 Als een osje' in 't klaverveld.
 Daarom zakt je kin al lager;
 Och, gy zijt zoo droef gesteld!

'Niemand,' zegt gy, alle dagen,
 'Niemand weet er wat ik lij',
 Wat voor narigheên me plagen;
 Telkens komt er wêer wat by.

Pijnen, winden, steken, jichten,
 Duizelingen, doodsbenauwd,
 Vreemde droomen en gezichten,
 "Eensklaps warm, en eensklaps koud."

Angsten voor slechts beuzelingen,
Daar een ander niets in ziet,
Moed noch doorzicht in de dingen....
Och, mijn vriend! gy weet het niet!'

Weet gy wat ik aan zou raden,
Arme sukkel? Neem een vrouw!
Zoo 't geen goed doet, 't zal niet schaden;
Maar 'k geloof het helpen zou.

Het boertjen van Heemstede.

Daar kwam een Boertjen getogen
Van Heemsteê naar de Glip;
Zijn hoedtjen stond in zijn oogen,
En treurig hing zijn lip.

Met een kwam Neeltjen van Gelder,
Zy ging dat zelfde pad;
Haar kousjens waren zoo helder,
Haar jakjen zat zoo glad.

‘Jan Sijmen! wil jy me niet groeten?
Of zie je me niet misschien?
Hoe kijk je zoo naar je voeten?
Wat is daaraan te zien?’

‘Heeft Stiefmoeder je bekeven;
Heeft Stiefbroêr je gekweld,
Of is er niet overgebleven
Van 't lieve kermisgeld?’

“Mijn Stiefmoêr is goed van geesten,
 Mijn Stiefbroêr is naar stad;
 Ik wou, dat ik zoo veel beesten
 Als dertiendhalven had.”

‘Had ik zoo veel dertiendhalven
 Al uit mijn Moêrtjens goed,
 Ik mestte mijn eigen kalven,
 Jan Sijmen! wees welgemoed!

‘Ik melkte mijn eigen beesten,
 Ik reed mijn eigen zwart,
 Maar was niet zoo treurig van geesten,
 Noch kwelde mijn jonge hart.’

“Mijn eigen koetjens te weiden,
 Mooi Neeltjen! dat zou nog gaan;
 Maar 'k wou de menschen me zeiden,
 Wie aan de karn zou staan!

Mijn eigen zwartjen te bidden,
 Mooi Neeltjen! dat was nog wat;
 Maar wie zou achter me zitten,
 Als 'k markten ging in stad?”

Mooi Neeltjen verschoot van verwen,
 Haar hartjen sloeg zoo luid;
 Zy dacht wel menigwerven:
 ‘Och! was ik Jan Sijmens bruid!’

Jan Sijmen keek onder haar hoedtje;
“Mooi Neeltjen! kijk me reis an?”
Wel foei, Jan Sijmen! wat moet je?
Gedraag jou als een man!’

“Moet ik me als een man gedragen,
Mooi Neeltjen! liefste mijn!
Zoo zweer ik jou, al mijn dagen,
Dat jy mijn wijf zult zijn.”

Grootmoeder.

Grootmoeder zou vertellen,
Met den knijpbril op den neus,
Van klein Duimpjen en den Reus,
Als de slaap haar juist kwam kwellen;
Dies zy werd te bed gebracht.
Jantjen schudt haar kussen zacht;
Keetjen dekt haar met de deken;
Toen begon zy dus te spreken:

‘Hoor reis’ zei ze; maar ze sprak
Net alsof ze lag te droomen:
‘Ik zal van dit bed niet komen,
Want mijn hoofd is bijster zwak;
Mooglijk mag het my gebeuren
Dat 'k een leger hebben zal,
Maar je moet niet troostloos treuren,

Zoo 'k u reis opeens ontval.
Daarom, kindren! als voor 't leste,
Hooft je Grootemoeders raad,
Die u altijd ried ten beste,
En u mooglijk gaauw verlaat:
Leeft met God in den gebede,
Beide in voorspoed en in druk;
Blijft steeds met malkaâr in vrede,
Dat 's je moeders grootst geluk.
Denkt: je vader ligt te slapen,
Waar ik haast hem volgen zal;
Christlijk was hy en rechtschapen;
o Gelykt hem toch vooral!
Kunt gy nu nog niets verrichten,
Doet zy alles nog alleen,
Moeders taak kunt gy verlichten,
Zoo gy braaf zijt en tevreên.
Zegene u ons Lieve Heertjen
Heel uw leven altegaâr!...
Staat je moeder ook nog daar?' ....
Daarop riep zy: 'Lieve Geertjen!'
Daarop zag zy moeder aan,
En zoo is zy heengegaan.

Groothouden.

Grijp je fidel, Julfert Joosten!
 Als je wijf te danig knort;
 Al wie moed houdt, kan zich troosten,
 Als hem 't leven lastig wordt.

Hee! wat heeft ze al veel gekeven!
 't Prettigst ding verveelt op 't lest;
 'k Heb genoeg voor heel me leven:
 Trijntjelief! bewaar de rest!

Haar humeurtje' is, na haar trouwen,
 Raar veranderd voor haar' man;
 Maar ik moet haar nu wel houën,
 En verdragen, als ik kan.

Grijp je fidel, Julfert Joosten!
 Als je wijf te danig knort;
 Al wie moed houdt, kan zich troosten,
 Als hem 't leven lastig wordt.

Ziet men me over straat passeeren
Met mijn zoete hartedief,
Ieder zegt vast honderd keeren:
‘Och! wat heeft zijn vrouw hem lief!’

Ook goed! niemand hoeft te weten,
Hoe ze in huis haar Julfert plaagt,
Wat voor saus zy schaft by 't eten,
Wat voor booze geest haar jaagt.

Grijp je fidel, Julfert Joosten!
Als je wijf te danig knort;
Al wie moed houdt, kan zich troosten,
Als hem 't leven lastig wordt.

Mijmren, suffen en herkaauwen,
Dat helpt allegaâr geen zier;
Die zich reedlijk groot kan houën,
Heeft een schijntjen van plezier.

Ik heb niets op mijn geweten,
Dan die ééne, groote fout,
Dat 'k mijn vrijheid heb versmeten,
Dat ik Trijntjen heb getrouwd.

Grijp je fidel, enz.

Zaansch liedeken.

Het IJ is breed, de Zaan is breed:
Wie wil de Zaan bevaren?
De meisjes zijn er net gekleed,
Zoo als vóór honderd jaren.
Haar oogen blaauw en blank haar vel:
Ik mag de Zaansche meisjes wel.

Het IJ is breed, de Zaan is breed:
Wie wil de Zaan bevaren?
Men vindt er molens by de vleet,
En rijke molenaren;
Maar wie de slanke dochters ziet,
Denkt aan de dikke molens niet.

Het IJ is breed, de Zaan is breed:
Wie wil de Zaan bezoeken?
Czaar Peter droeg er 't ambachtskleed,
En at er pannekoeken;
Maar 't heeft hem levenslang berouwd,
Dat hy geen Zaansche had getrouwd.

De Damiaatjens. *
(Een Haarlemsch liedeken.)

Als de Damiaatjens luien,
 Gaan de kindertjens naar bed,
 Maar de meisjens hebben buien
 Van verliefdheid al te met.

Wat al mutsjens, wat al doekjens,
 Wat al muiltjens over straat!
 Wat al vrijers om de hoekjens,
 Daar men meê spanceeren gaat.

Wat al praatjens, wat al fluisteren,
 Wat al kleurtjens naar het hoofd!
 Wat al ongeloovig luisteren,
 Daar men toch te veel gelooft!

- * (Dit stukjen is, zoo als het hier staat, door my uit het geheugen opgeschreven. De dezer dagen in 't licht verschenen Chrestomathie van Prof. VAN VLOTEN (*Ned. Dicht en Ondicht der XIXe Eeuw*, II. D. bl. 518) herinnert my eene andere lezing, waarin, by de hier laatste strofe, nog eene strofe komt, die het slot misschien niet slechter maakt:

En ik scheidde er daadlijk uit;

Daadlijk, eer de klokjens koud zijn,
 Deed ik afstand van mijn lust...
 Grietjen! kindertjens, die stout zijn,
 Slapen nimmer heel gerust.)

‘De Damiaatjens,’ zoo heet men te Haarlem de klokjens, die ter herinnering aan de verovering van Damiaten (A^o. 1219) nog elken avond daar ter stede, van negen tot half tien ure, geluid worden.

Wees voorzichtig, mooie Grietje!
Wees voorzichtig, 's avonds laat.
De oude Lourens Koster ziet je,
Waar dat jy maar henen gaat;

Ziet het fladdren van de heertjens,
Die u volgen op uw pad;
Hooft het raatlen van je kleertjens;
Meisjenlief! de weg is glad.

Als je dan dien weg eens wikte,
En je naamt een kort besluit....
'k Zou niet wachten tot hy klikte,
En ik scheidde er daadlijk uit.

Willem I.

Willem draagt een gulden hoed,
Daar 'k mijn pet voor lichten moet,
Maar ik mag hem alle weken
's Woensdags morgens komen spreken,
En hy hoort my minzaan aan:
'k Hoop het Willem wèl mag gaan!

Willem heeft een grijzen kop:
Maar hy let nog netjens op
Of de wagen recht blijft loopen;
Niemand kan hem kool verkoopen;
Hy is overal nog by:
'k Hoop hy lang gezegend zij!

Willem heeft veel grenadiers,
Veel huzaren en lanciers,
Maar hy kan naar alle zijden
Veilig zonder lijfwacht rijden:
Want heel Holland schat hem hoog;
'k Hoop dat God hem sparen moog.

Bladvulling.

Versmaad geen handvol groene blâren,
Gevlochten door uw bloemenkrans!
De bloemen blijven die ze waren;
De doffe schaduw hoogt haar glans.

**Aan de bruid van den erfprins.
(Prinses Sophia van Wurtemberg.)**

O Koningsdochter, Vorstenbruid!
Oud-Holland strekt zijn armen uit,
Om u met vreugde en eer te groeten;
Want vrolijk vloog de mare rond,
Dat gy de prinselijke voeten
Haast zetten zoudt op Hollands grond.

Ons Haagsche Hof zich fier betoont
Op al den luister, die het kroont,
En roemt op Keizerlijke vrouwen;
Maar 't harte trekt, om 't lieflijk hoofd,
De schoone leest van Haar te aanschouwen,
Die aan onze' Erfprins is verloofd.

De Burgery naar 't zoet gelaat,
Met liefde en eerbied, de oogen slaat,
Dat 's Prinsen hart vermocht te boeien;

En ziet Gy minzaam op haar groet,
Hoe zult Gy aller hart ontgloeien!
De glimlach staat een Bruid zoo goed.

Dan heffen we, in zoo blijd een stond,
De kleine kindren van den grond,
Opdat hun oogjens de Uwe ontmoeten;
En zeggen, schoon 't hun wonder schijn,
Dat wy onze Erfprinsesse groeten,
Die eens hun Koningin zal zijn.

Dan neemt Ge uw plaats in ons gemoed.
In 't Hollandsch hart vloeit eerlijk bloed,
Getrouw aan Vorstelijke panden;
Maar, wie de Kroon eens sieren zal,
Dezulken draagt het op de handen,
Dezulken eert het bovenal.

Wees, schoone Duitsche, luid gegroet!
De Leeuw valt hofflijk u te voet,
En buigt zich voor uw zedige oogen;
De Oranje strekt zijn schaduw uit;
En Hollands juichtoon stijgt ten hoogen:
Wees welkom, koninklijke Bruid!

1839.

Jongensmijmering.

(Een boerenknaap, ter halver lijve uit het venster hangende, spreekt.)

Wel te duizend! wat is 't heet!

'k Word ook veel te warm gekleed.

't Moet wel koel zijn in die sloot!

Buurmans kersenboom is rood;

Buurmans schutting... Buurmans stok;

Buurmans bril en dwaze rok. -

Zeven mosschen op het pad;

Die reis zeven plakkers had!

Zeven putters, o geluk!

Zeven paapjens op de kruk -

Drommels! dat 's een nijdig beest.

Waar mag Krelis zijn geweest?

Sints dat ventjen rooken kan,
Kijkt hy nooit meer iemand an. -
Hoeveel mannen zijn der by?
Wacht! de dikste kijkt naar my!
Boog en pijlen: kruid en lood:
Al de mosschen moesten dood! -
Zie ik Neeltjen daar niet gaan?
Heeft ze nieuwe muiltjens aan?
Zou ze dat om Krelis doen?
Gistren gaf hy haar een zoen. -
Hei wat, maat! niet al te gaauw!
't Is niet allemaal voor jou.
Goed zoo! pik hem in zijn nek!
Zou daar kracht zijn in zoo'n bek? -
Wat een leven voor zoo'n dier!
't Heeft den heelen dag plezier;
Krijgt nooit knorren; doet nooit kwaad:
Weet niet dat er school bestaat...
Gistren schreef hy My op 't bord;
Jaap had al dien inkt gestort.
Kan ik 't helpen dat ik lach?
Vrijdag; halve Zaterdag;
Zondag naar de kerk toe gaan;
Kijken naar de kegelbaan;

Lange Julfert! die kan 't goed.
'k Wed mijn Pietoom 't beter doet!
Of hy katjens knupplen kan!
Nog drie Zondagjens - en dan!
Kermis: hakblok; grootste koek;
Petemoei; een nieuwe broek.

1840.

Aan een gestorven kind.

Wel wordt aan u nog menig traan gewijd,
Lief Kindtjen, dat we in 't vochtig zand begroeven!
Maar ziet gy soms nog neder op ons, droeven,
Nu gy by God een vrolijke Engel zijt?
Gy scheent bestemd een blijde jeugd te smaken;
Uw oogjen blonk; uw wang was rozerood;
Op eens! die vonk werd dof, die blos verschoot,
Terwijl wy van uw aardsche toekomst spraken.

Wy hadden op uw klein en dierbaar hoofd,
Een schat gehoopt van liefde en tederheden,
Zoo veel voor u gewenscht, en vroom gebeden!...
Wat hielp het, toen ge ons eensklaps werdt ontroofd?
En gy, gy hadt met kozen, streelen, vleien,
Met lachjens, en met woordtjens, zoo bezield,
Ons steeds getoond hoe veel gy van ons hieldt;
Toch gingt gy heen, en laat ons droevig schreien.

Het was helaas! uw moeder niet gelukt,
 Uw doodskoû met haar liefde te verwarmen;
 En gy zijt zacht gestorven in haar armen,
 En selv' heeft zy uw oogjens toegedrukt.
 Nooit zal de wond van 't moederhart genezen,
 Haar vreugde is heen, haar lust, haar blos, haar kracht;
 En zoo ze u niet in 's Heeren hemel dacht,
 Zy zou reeds lang van smart gestorven wezen.

Hoe zwaar viel aan uw vader treê voor treê,
 Die hy op 't breed, op 't heuvlig kerkhof zett'e;
 't Was of de kleine doodkist hem verplet'e,
 Toen men die zacht en langzaam zinken deê.
 Grootvader stond er by, van rouw gebogen;
 (Begroef hy niet zijn nieuwe kindervreugd?)
 Dacht aan Zijn grijze haren en Uw jeugd....
 Wat was er veel met uw bezit vervlogen!

En de arme, die Haar kind vertroosten moet,
 Maar zelve in u een kindtjen heeft verloren,
 Hoe deed zy zich geweld haar rouw te smooren!
 Kindskindren zijn voor 't moederhart zoo zoet.
 Wat kostte 't haar toen zy heeft weggeborgen
 't Oud speelgoed, dat reeds van uw moeder heugt,
 Uw erfenis, - helaas! uw laatste vreugd,
 Lief schepsel! op dien laatsten blijden morgen!

Ach, allen, wie ge een lust des levens waart,
Gedenken we u met smart en vochtige oogen;
En, weten we ook dat wy 't niet wenschen mogen,
Onze eigenbaat wenscht u terug op aard.
O, Denk toch niet dat, sints ge ons zijt ontnomen,
Wy u niet zien, niet daaglijks zien, lief kind!
De ziele zoekt de plekjens, waar ze u vindt,
En 's nachts komt gy ze tegen in haar droomen.

Dáár gíngt gy heen, waar men noch treurt, noch lijdt,
Waar ge ook van ons geen liefde zult behoeven;
Maar ziet gy soms nog neder op ons, droeven,
Nu gy by God een vrolijke Engel zijt?
O Bid Hem dan (nu immers kunt gy bidden?)
Dat Hy de smart door zijn genâ verzacht',
De ziel verkwikk', die needrig op hem wacht,
En wederom een kind zende in ons midden!

Feb. 1840.

1 Korinthen XIII.

De Liefde, uit rein geloof in God
In 't Jezus eerend hart gerezen,
Wordt door d' Apostel luid geprezen,
Als de eêlste gave en 't hoogst gebod.
Ons moet geen eerbejag onteeren;
Geen ijverzucht verwekke ons pijn;
Hy die een dienaar is des Heeren,
Wil slechts in Liefde de eerste zijn.

Al kende ik aller menschen talen,
Al deed ik - roept de Apostel uit -
Der heilige Englen spraakgeluid
Weêrklinken in deze aardsche dalen;
Zoo ik de Liefde niet bezat,
't Verhief my niet tot hooger orden;
Een luid metaal, en niets dan dat,
Een ijdel klatren waar 'k geworden.

Hadde ik de gaaf der Profecy,
 De Kennis der verborgenheden;
 Was Toekomst, Heden, en Verleden
 Een open, duidlijk boek voor my;
 Had ik 't Geloof in zulk een mate
 Dat 'k bergen opnam door zijn kracht,
 Zoo ik de Liefde niet bezate,
 Ik had het weinig ver gebracht.

Ja, deelde ik om mijn geld en goederen,
 Verpleegde ik de armoë uit mijn schat,
 En hadde ik alles wat ik had
 Niet dan ten beste mijner broederen;
 Of wierp ik me op ten martelaar,
 En liet de vlam mijn leden blaken;
 Zoo 't niet uit dankbre Liefde waar,
 Het zou my weinig beter maken.

Oprechte Liefde is stil van zin,
 Lankmoedig, goedig, edelaardig,
 Zy is afgunstig noch lichtvaardig,
 Zy beeldt zich niets uit hoogmoed in;
 Bedachtzaam is zy, en bescheiden,
 En zonder achterdocht of gal,
 Geen laster, die haar ooit misleiden,
 Geen leed, dat haar verbittren zal.

Geen misstap, dien zy op mag merken,
 Verwekt haar hatelijke vreugd;
 Maar al wat rein is doet haar deugd;
 Zy groeit in andrer liefdewerken;
 Met zachte hand bedekt zy 't kwaad;
 Zy denkt, gelooft, en hoopt het goede,
 En draagt, met ongefronst gelaat,
 Het zwaarste, en wordt niet dragens moede.

De gaaf der Talen, Profecy,
 En Wetenschap - 't moet al verdwijnen.
 Want als 't volmaakte zal verschijnen,
 Gaat al 't gebrekkige voorby.
 Ons weten, spreken, profeteeren,
 Wat is het, dan een nietig deel
 Van wat ons God zal kennen leeren,
 In de openbaring van 't Geheel?

Dan wat ons kinderlijk gerevel
 By 't rijp en manlijk oordeel was?
 Dan 't staren door een donker glas
 In een gebied befloerst met nevel,
 By 't vrij en opgeklaard gezicht,
 Als alle raadsels zich onthullen,
 En voor een onbetrokken licht
 De dichtste sluiers vallen zullen?

De Hoop verandert in genot,
't Geloof verwisselt in aanschouwen:
De Liefde blijft haar stand behouën,
Omdat ze oneindig is, als God.
Zy heeft een kiem van Eeuwig leven,
Die op zal gaan in 's hemels schijn;
Onze eeuwge vreugde zal zy zijn...

Zoo laat ons naar de Liefde streven.

1840.

Een lied.

Welzalig hy, die Christus heeft gevonden,
Wien op zijn weg zijn Heiland is ontmoet;
Die by zijn kruis verlossing vond van zonden,
En reiniging in zijn onschatbaar bloed;
Die, by zijn licht, de paden onderscheidt,
Waarop zijn God hem by de hand geleidt!

Hem zegent om den wille van dien bloede,
De God zijns heils, zijn schild, zijn zon, zijn lied;
Hem werken alle dingen meê ten goede;
Ook 't kwaad staat op, maar stoort zijn vrede niet.
Een nacht van ramp daalt op zijn wegen neêr:
Hy wankelt niet; zijn Herder is de Heer.

1843.

Gezangen voor de kinderen eener diaconieschool.**I.**

Die hooge zit, die lage ziet,
Verheft ons lied.
Uit kindermonden
Laat, die het groot heelal gebiedt,
Zich lof verkonden.

't Hozanna stijge uw naam ter eer,
o God en Heer!
Voor al den zegen,
Dien wy, verbeurd, maar telkens meer,
Van U verkregen.

Uw liefde werpt het daaglijksch brood
Ons in den schoot,
Op 't needrig knielen,
En spijst den tienmaal grooter nood
Van onze zielen.

o God, als zoo veel dankensstof
 Ons hart niet trof,
 Indien wy zwegen, -
 De steenen riepen haast uw lof
 Der wareld tegen.

II.

Één ding is noodig; Één, o Heer!
 Dat ééne wilt Gy geven.
 Och werden derwaarts meer en meer
 De handen opgeheven!

Één ding is noodig; Één, slechts Een!
 Och mochten wy 't begeeren!
 Hoe schamel onze stand ook scheen,
 Wy zouden niets ontberen.

Één ding is noodig; één, by jeugd,
 En kracht, en oude dagen;
 Dat eene schenkt de ware vreugd;
 Och mochten wy 't U vragen!

Één ding is noodig. Ongelijk
 Verdeelt Gy de aardsche schatten;
 De hemelgaaf maakt de armen rijk;
 Mocht onze hand haar vatten.

Één ding is noodig. U zij de eer,
Dat Gy 't ons in laat scherpen!
Zoo 't ons ontgaat bewaar ons, Heer!
De schuld op u te werpen.

Één ding is noodig. Hun zij dank,
Die onzen nood verplegen.
Och, mochten ze allen, levenslank,
U kennen in hun wegen!

Één ding is noodig. Welk een lot
Uw goedheid hun verleene:
Mocht maar elk onzer, groote God!
U danken voor dat Ééne!

1844.

Eva.

Eva.

Wie zal uw lijden ons verhalen,
O Moeder! uit wier vruchtbron schoot
Al 't leven en het lijden sproot,
Dat, in zijn worstlen met den dood,
Zijn stem verheft, in de aardsche dalen?
Dat zesmaalduizend jaren lang
Zijn noodkreet stort en treurgezang
Aan alle waatren, alle zeën;
Of moê van 't nutteloos geklag,
Zijn pijn verloochent met een lach;
Of krimpene in verzwegen weën,
Zijn stille tranen plengen mag!
Ach tranen!... By de tranenbeken
In zand gesmoord en eenzaamheid,
Wie zal ons van de tranen spreken,
Die 't eerst en bitterst zijn geschreid?
Wie zal ons zeggen Welke ellende,
En Hoe ze een ziel verscheuren moest,
Die, in haar volheid, zag verwoest

De zaligheden die zy *kende*?
Helaas! wie heeft, by eigen smart,
Voor de uwe ontzag, gevoel, of hart?
Wie gunt by eigen boezemklachten,
By eigen doornen, eigen zweet,
Een luttel tijds aan zijn gedachten,
Ter overpeinzing van uw leed?
Of zoo de poging tot vergeten
Van wat men in den boezem bergt,
Met heimelijke slangenbeten
De hartaâr van het leven tergt,
Maar van de ziel de dwaasheid vergt
Om ijdelheden vreugd te heeten,
En 't zondig wareldsche gewoel
Te prijzen, met verdoofd gevoel:
't Is ramps genoeg, zoo aan die droomen,
Waarin ze een avrechtsch Eden smaakt,
Een kreet van smart een einde maakt
Haars ondanks, van naby, vernomen;
Wat zou er wezen, dat haar trekt
Een noodeloozen blik te wijden
Aan een tooneel van smart en lijden,
Met zestig eeuwen leeds bedekt?

Neen, Moeder! Zoo zy u gedenken,
De kindren die gy achterliet,

't Is zelden om uw diep verdriet
Een diep gevoelden traan te schenken;
Niet om zich voor den geest te wenken
Het treurig beeld der schoonste vrouw,
Versteend van plotselingen rouw.
Het is niet om u na te staren,
Zoo als gy Edens stroom doorwaadt,
Het hoofd gebukt, de blonde haren
Ten sluier voor 't verbleekt gelaat,
Den rug gekeerd naar 't laatste stralen
Van 't ondergaande zonnelicht;
En naar den oever 't oog gericht,
Waar voorts uw voeten zullen dwalen;
De hand gelegd in Adams hand,
Niet losgelaten, niet gegrepen;
Bereid het leven voort te sleepen
In 't door den vloek gedrukte land;
Het is niet om den kreet te hooren,
Den kreet, die door 't gebergte schalt,
Om alle heemlen door te boren,
Als barenswée u overvalt;
Den gil, waarvan Gods englen ijzen,
Waar heel de schepping van vertsaagt,
Die boschleewinnen op doet rijzen,
En de arendsmoêr van 't nest verjaagt;
Den gil, die 't bloed in Adams aderen

Doet stilstaan, en hem storten doet
 Op 't schamel bed van mos en bladeren,
 Waar 't ingewand u scheuren moet;
 Waar gy, by 't wringen van uw leden,
 By 't splijten van uw zwangren schoot,
 Slechts denkt aan 't strafgericht van Eden,
 En siddrend kermt: 'Ziedaar den dood!'...
 't Is niet om met u neêr te bukken,
 Daar gy uw Abel - ach hoe bleek! -
 Van bloed wilt zuivren in de beek,
 En, door hem aan ùw hart te drukken,
 Hem 't leven dat Zijn hart ontweek,
 - Het wondre, weggevluchte leven! -
 Met duizend kussen wedergeven,
 Een proef, waarby uw ziel bezweek!
 Het is niet om al de ijslijkheden
 Te voelen, in haar volle som,
 Van uw verschriklijke' Ouderdom,
 Vergrijsde ballinge van Eden!
 Die acht geslachten voor zich heeft,
 Ter dood toe lijdende aan uw wonden,
 En de aard vervullende met zonden,
 Waarin uw eerste zonde leeft.

Die eerste, de allereerste zonde!
 't Begeerig oog; de onwijze hand;

De vrucht, zoo zoet in uwen monde,
Zoo bitter in uw ingewand;
Het luistren naar de stem die vleide;
't Verlokken van een echtgenoot,
Zoo haast verleidende als verleide,
En met hem stortende in den dood -
Ziedaar wat uw verharde kinderen,
Ziedaar wat een ondankbaar kroost
Zich met een koelheid blijft herinneren,
Waar wie gevoel heeft over bloost.
De naam, waarmêe gy staat geschreven
In de ijzren harten van dees tijd,
Die alles toont wat gy hun zijt,
Die smalende op hun lip komt zweven,
Of vol van wrevel en verwijt;
De naam, waarmêe ze u kennen leeren
Aan 't kroost, hun dankbaar voor die les
Van kinderliefde en vroom vereeren,
Is anders geen dan - Zondares;
Eerste, ergste, dwaaste zondaresse!
De tranen, daar uw oog van vliet,
Hebb' God geborgen in zijn flessche,
Op hun register zijn ze niet;
De tranen niet, de tranenvloeden,
Die gy hebt uitgestort voor God,
By 't vreeslijk treffen van zijn roeden,

't Vervullen van zijn strafgebod!
 De tranen niet, de tranenzeën
 Van deernis met uw nageslacht,
 In schrikkelijker zieleweën
 Dan lichaamssmarten voortgebracht!
 Gy hebt geboet; - Zy, onboetvaardig,
 Verwijten U hun zondig hart;
 Gy hebt geleden om Hun smart, -
 Zy achten U geen deernis waardig;
 Gy hebt het schandlijk zondekwaad
 Uit voller harte leeren vloeken, -
 Zy, die het altijd meerder zoeken,
 Beladen u slechts met hun smaad;
 Gy hebt vergiffenis ontvangen,
 Na 't aardsche Wee een hemelsch Wel, -
 En zy verwijten u hun hel,
 Die naar uw hemel niet verlangen.
 't Is of in u hun 't beeld verrijst
 Der Vreemde Vrouw op de onschuld loerend,
 Die haar gestolen waatren prijst,
 En, 't hart door tederheên ontroerend,
 Met haar verboden vruchten spijst,
 Terwijl haar valsche hand de dooden
 Verbergen blijft voor haar genooden,
 Die zy het pad der helle wijst.
 En immers zien zy in uw beeld

Een wijze moeder voor zich treden,
Die met haar vurigste gebeden,
    Haar kroost den hemel aanbeveelt;
Die met den rimpel van de smarte,
    En met haar zachtsten, teêrsten blik,
    Blijft smeeken tot haar jongsten snik:
‘Mijn kindren, ach! bewaakt uw harte!’
    - Of zoudt gy *niet* die moeder zijn?
Of zijt gy 't enkel onzer zonde?
    En danken we u, alleen de pijn
Der erfelijke boezemwonde,
    Waaruit een altijd versche smaad
    Voor uw gebogen hoofd ontstaat,
En die van de eerste levensstonde
    Ons van een liefdeplicht ontslaat?
Zijt gy geen moeder die vermanen,
    Die troosten kan wie haar vereert?
Speelt daar geen glimlach door uw tranen,
    Voor hem die van uw tranen leert?
Gaat uw betrokken mond niet open
    Tot woorden van den zoetsten klank,
Die op een Paradijs doen hopen,
    Waarin geen plaats is voor de Slang?
En zijn daar lippen die u vloeken,
    Die u bespotten met verwijt,
    O Gy, die àller moeder zijt,

Beschermt u niet het Boek der boeken,
 En wreekt u de arm niet van dien God,
 Die wie zijn moeder vloekt, of spot,
 Met nacht en duister zal bezoeken?¹⁾

Drie zonen, Eva! heeft uw schoot
 Geschonken aan dees droevige aarde;
 En zoo gy hen met smarte baarde,
 Wel bracht gy hen met kommer groot.
 Uw eerste is Kaïn. Eenmaal stond
 Hy voor u, bleek, verwilderd, bloedig
 Van handen en gelaat; hoogmoedig
 En woest een glimlach om den mond.
 Hy had voor al uw luide klachten
 Niets over dan een koud verachten;
 Voor 't moederlijk verwijt een blik
 Die 't hart u stil deed staan van schrik;
 Hy vluchtte in d'ijsslijkste aller nachten...
 En sedert werd geen troostlijk woord
 Van d'eerstgeboren zoon gehoord.
 Uw tweede is in zijn bloed gesmoord.
 Hy scheen geboren om te lijden
 En vroeg te sterven; ach, hoe heeft
 U 't hart des jonglings aangekleefd,

1) Spr. XX: 20.

Wien zulk een dood haast af zou snijden!
 Uw derde is Seth; uw troost, uw kroon,
 Uw kracht, uw steun in oude dagen,
 Een trouwe smeeker voor den thron
 Diens Gods, naar wien hy leerde vragen.
 Nòg leeft die Kaïn in 't geslacht,
 Dat koel zijns vaders naam veracht
 En dat den moedernaam niet zegent;
 't Geslachte dat zijn broedren drukt,
 De vroomheid met zijn haat bejegt,
 En voor de roede Gods niet bukt.
 Nòg sterft die Abel duizendwerven,
 En weekt met tranen en met bloed
 De doornige aarde voor zijn voet,
 Maar lijdt en zwijgt met zacht gemoed,
 Heeft lief, en zegent in zijn sterven.
 En nog heft Seth, met vroom gelaat,
 De handen ernstig tot den Heere,
 En bidt vergeving voor al 't kwaad,
 En predikt, dat zich 't hart bekeere
 Tot Hem, die haast te komen staat
 Opdat Hy de aard met vuur verteere:
 Tot Hem, die eerst uit Evaas schoot
 Een menschlijk bloed heeft aangenomen,
 Dat, als Hy 't op deze aard vergoot
 Haar beetre dingen toe deed stroomen,

Dan dat uit Abels wonde vloot.

Met welk een vreugd wordt Seths geslacht
In Evaas armen opgewacht,
In schaduw van de levensboomen,
Die God, aan 't klare stoomkristal
Van 't hemelsch Eden, planten zal!

1850.

De moeder des Heeren.

De moeder des Heeren.

Neen, niet alleen toen gy Gods Engel zaagt,
 Wiens schoon gelaat het vredig licht der hemelen
 Weërkaatste, en over 't uwe, ontroerde maagd!
 Een weêrglans van hun heerlijkheid deed wemelen;
 Neen, niet alleen toen gy zijn groet gehoord
 En, diep ontsteld, zijn boodschap hadt vernomen,
 Is in uw hart dat hartdoorschokkend woord:
 'Hoe zal dat zijn?' met sidring opgekomen.
 Het bleef u immer by; het leefde met u voort.

'Hoe zal dat zijn?' Het antwoord is gegeven.
 Gy weet: niets is onmogelijk by dien God,
 Wiens geest, wiens kracht, wiens schaduw scheppend zweven
 En over u zal komen. Naam en lot
 Stelt ge in zijn hand, en buigt het hoofd: 'De Heere
 Doe naar zijn woord.' Zijn woord is liefde en macht.
 U riep hy tot een voorrecht, tot een eere,
 Waarby uw ziel bezwijkt - neen! zwijgt en wacht.
 Maar zonder dat ze een straal van hooger licht begeere?

't Geloof verwint. Uw maagdelijke voet
 Trotseert gevaar en steilte op Judaas bergen,
 Waar 't wonderkind in moeders schoot u groet,
 En vreugde en dank uw ziel een lofzang vergen.
 Hoe hoog, hoe triumfeerend klinkt de toon
 Van 't harte, dat zich in zijn God verheugde,
 Der moeder waard van Davids grooten Zoon,
 Ontstoken van een Koninklijke vreugde.
 Bleef steeds uw moed zoo hoog, uw hoop zoo klaar, zoo schoon?

Of daaldet ge, in uw eenzaam huiswaarts dwalen,
 Somwijlen van den stralenrijken top
 Uws vasten bergs, en kwam in donkre dalen
 't 'Hoe zal dat zijn?' weêr in uw boezem op?
 Die boezem zwelt. 't Gelooven wordt aanschouwen.
 Het uur genaakt. Ook Jozef leert den staat
 Te zegnen der gezegendste der vrouwen.
 Het slaat..... Maar beeft uw hart niet als het slaat?
 Uw oog aanschouwt het kind. Maar durft ge uw oog vertrouwen?

Hoe was 't u in dien wonderbaren nacht,
 Als gy dit kind het stroo der kribbe spreidde,
 En herdersmond een lied van englen bracht,
 Dat 's Heeren lof en 's menschen heil verbreidde?
 Hoe was 't u op dien wonderbaren dag,

Als de ouderdom, hem heffende in zijn armen,
 In 't schreiend wicht het Licht der Volken zag,
 Dat Isrel zou beschijnen en verwarmen;
 Maar 't zwaard, uw ziel bestemd, u niet verbergen mag?

Hoe zal 't u op dien schoonen morgen wezen,
 Als Seba komt met Scheba aan zijn zij,
 En zegt: 'Ons is des Konings star verzezen!'
 En wierook brengt en goud en specery?
 Die dag gaat om. Hem volgt een nacht van vreezen,
 Van moederangst en vlucht in aller ijl.
 God echter waakt. Dit kind moet veilig wezen.
 Maar is niet vaak, aan d' oever van den Nijl,
 't 'Hoe zal dat zijn?' met kracht in 't peinzend hart gerezen?

't Geloof is strijd; het wordt, in tijd en smart,
 Door schok op schok bestreden allerwege;
 Het harte zelf bekampt dien schat van 't hart,
 En zoekt zijn ergste neêrslag by de zege.
 Maar welk een strijd was de uwe, Vrouw en Maagd!
 Die 't Heilige' uit uw reinen schoot geboren,
 Gods Zoon genaamd, met Moederoogen zaagt,
 Zijn dorst versloegt, zijn kinderkreet mocht hooren,
 En de eerste tranen van zijn koontjens hebt gevaagd!

Een heilge wolk omnevelt voor onze oogen

Het galileesch gebergte, 't lage dal,
 De stille stad, waar gy hebt opgetogen
 Wien alle knie zich eenmaal buigen zal.
 Ons bleef zijn jeugd, zijn reine jeugd verborgen;
 Het woord slechts niet, waarin zijn klaar gemoed
 U toonde dat hy in zijns levens morgen
 Alreeds 't geheim zijns levens had bevroed;
 Maar gy, gy zaagt hem *kind*, afhankelijk van uw zorgen.

Gy zaagt hem kind, den kinderkens gelijk,
 En onder kindren; spelend, leerend, wassend
 Naar geest zoo wel als leden; slechts geen blijk
 Van zonde; op uwe en Jozefs wenken passend;
 Welhaast diens zweet en needrig werk gewoon;
 Vol wijsheid, maar eenvoudig; ingetogen;
 Geen woord, geen wenk, geen stap tot Davids thron,
 Geen wondergaaf, geen bovenaardsch vermogen.
 Nu vroegt ge: 'Is dit mijn kind!' En straks: 'Is dit Gods zoon?'

Gerekte proef van dertig lange jaren,
 Waarin dit stil, dit diep, dit trouw gemoed
 De woorden en de dingen bleef bewaren,
 Waardoor uw hoop getergd werd, en gevoed.
 Ach woorden, door Gods englen, Gods profeten
 Gesproken en gezongen; en het woord
 Van 't heilig kind, in 't midden neêrgezeten

Van wijzen, door zijn wijze jeugd bekoord;
Woord slechts door u bevroed, door U-slechts niet vergeten.

Op eenmaal, van het zuiden tot het noord,
Doet ééne kreet vallei en bergen schateren.
De stemme van den Roepende is gehoord.
Het volk ontwaakt by duizenden. De wateren
Weërkaatsen 't woord, dat aan hun oever stijgt:
'Het koninkrijk des Heeren komt; Gy dalen,
Verheft u! en gy trotsche bergen, zijgt
Ter neder, om den koning in te halen!'
Gy kent dien koning, gy aanschouwt hem - Maar hy zwijgt.

Gy zaagt hem niet waar zich de hemel scheurde,
De Heilige Geest neêr zweefde van omhoog,
En 't needrig hoofd, dat uit den stroom zich beurde,
Met al den glans der hemelen omtoog.
U was het niet vergund de stem te hooren,
Die uit het diepst van 's hemels zalen klonk,
Wanneer, omringd van zwijgende englenchooren,
De Vader aan den Zoon getuignis schonk...
Maar hy doolt heen, in ruigte en wildernis verloren.

Hy keert terug. Wat glans van zegepraal
Blinkt om zijn hoofd en schittert uit zijn oogen!
Straks zit hy neêr aan Kanaas bruiloftsmaal...

Daar is uw ziel zijn daad vooruitgevlogen;
 Het wonder van zijn liefde, dat uw hart
 Reeds in dat hart vol liefde had gelezen,
 Eer 't op een woord, een wenk geboren werd,
 Om U-slechts niet te wonderlijk te wezen.
 Klonk by zoo grootsch een daad zijn ernstig woord u hard?

Leer teedre vrouw! leer zwijgen, leer verwachten,
 Leer lijden; want uw lijdenstijd vangt aan;
 De tijd der openbaring der gedachten
 Uws volks, wiens dag van heil is opgegaan.
 Te midden van uw moederlijke droomen
 Van heerlijkheid, die zich vervullen gaat,
 Van vorsten, gaven voerend langs de stroomen,
 En heerschappy van zeestrand tot Eufraat -
 Gedenk dat woord: 'Nog is mijne ure niet gekomen.'

Gedenk het als de Vorst, van God beloofd,
 Miskend wordt door de zijnen en verstooten,
 Geen schuilplaats vindt voor zijn gezegend hoofd.
 Gedenk het, als uw eigen stadgenooten
 Hem voeren naar de steilte, dat aan dien
 Wiens vlekloosheid men dertig jaar aanschouwde,
 Voor aller oog het ergste moog geschiên....
 Peil, zoo gy kunt, dien afgrond, die u grouwde!
 Diep is hy; dieper zult gy zijn verneeding zien.

‘Zijt gy het die zoudt komen, of verwachten
 We een ander?’ vraagt de Dooper in den strijd,
 Het warren en het worstelen der gedachten....
 Gy zwijgt; gy zegt: ‘Ik weet dat gy het zijt.’
 ‘Toon, wreek u op ons ongelooft!’ dus tarten
 Uw zonen dezen zoon; gy zwijgt en wacht
 En volgt; maar God slechts weet met welke smarten,
 En in wat kamp der ziele, dag en nacht.
 Tot uit den zwartsten nacht het licht verrijst uws harten!

O bange nacht! wat macht heeft u gebaard?
 Afschuwlijk kruis! hoe komt gy opgerezen?
 Heeft de Almacht zelf haar meesters op deze aard?
 Bezwijkt de Zoon? O God! ‘Hoe zal dit wezen?’
 Daar staat gy op den heuvel, koud als ijs;
 Versteend en stom, staroogend, zonder leven,
 Tot dat een wenk, een klank van ‘paradijs’
 Een woord van liefde u d'adem weêr komt geven,
 En u het hart versterkt, op nooit gekende wijs.

o Gy die niets meer ziet of wenscht te aanschouwen,
 Nadat uw oog dit schouwspel heeft gezien,
 Die niet meer vraagt wat verder mag geschiên,
 Gezegendste en beproefdste van de vrouwen!
 Zie weder op, krijg weder oogen, kracht

En moed tot leven; want gy zult nog leven.
‘Zijn uur’ breekt aan uit dezen bangsten nacht;
Steun op den zoon u door den Zoon gegeven;
Verlaat den berg van smart, en (eenmaal nog!) verwacht!

Een nacht, een dag, en noch een nacht verdwenen;
Het morgenlicht der nieuwe week breekt aan.
Nu spoeden de Maria's grafwaarts henen;
Maar gy blijft stil, gy láát ze grafwaarts gaan.
Het graf is leêg. De Magdalena's snikken.
De Simons naadren en verschrikken.
Johannes hoopt en vreest. Maar gy verbeidt. Een stem
Roept juichende uit: Hy is verrezen!
En gy vraagt niet: ‘Hoe zal dat wezen?’
Gestorven met uw Heer, rijst ge uit uw graf met hem.

1850.

Simon Petrus.

Simon Petrus.

Bevallig Meir, volschoon Gennésareth,
 Dat met een lach van moederlijk ontfermen,
 Den jeugdigen Jordaan in 't koele bed
 Ontfangt en streelt en ophoudt in uw armen,
 Dan weêr ontslaat, en, met een stil gepeis,
 Van tusschen 't groen, nog vrolijk na blijft staren,
 Onwetend hoe hy, na een korte reis,
 Het Meir des Doods in d'open muil zal varen:
 'k Wenschte u te zien, stil donkerblaauw, en klaar,
 In 't diepe dal met effen golfjens vloeiend,
 Geen windtjen met den ruigen gerstenair,
 Geen tochtjen met den dartlen haver stoeiend,
 Die aan uw zoom, met bont gebloemt vermengd,
 Op de akkers praalt, die in de glooiing hangen,
 Waarlangs u beek by beek de schatting brengt,

Van trap tot trap in 't vallen opgevangen.

'k Wenschte u te zien, wanneer in 't hoog gebergt

De wind ontwaakt en uitbreekt door zijn kloven,

Door 't oponthoud verbitterd en getergd,

Om met één vlaag u al uw glans te ontrooven,

Uw waatren op te jagen dol van schrik

En wit van schuim, dat opstuift van uw zoomen,

En uren ver, in 't eigen oogenblik,

De roosjens knakt die van geen onheil droomen.

'k Wenschte aan uw rand te denken aan den tijd,

Toen gy, omringd van dichtbevolkte steden,

Nog schooner dan gy tegenwoordig zijt,

Geen graanoogst slechts uw oevers zaagt bekleeden,

Maar aan den wijn- de olijvenhof zich sloot,

Het dadelbosch u schaduw toe mocht wuiven,

En 't hart van maand tot maand werd uitgenood

Op overvloed van vijgen en van druiven;

Toen 't in uw kil, zoo stil en eenzaam thands,

By nacht en dag van bruine zeilen krielde,

En 's levens nood en de arbeidstaak des mans

Uw oevers en uw watervlak bezielde.

Zoo heeft de zoon van Jona u aanschouwd,

De visscher aan uw boorden opgetogen,

Van jongs af met uw wateren vertrouwd,

En in gevaar, als de appel van zijn oogen,
 Door God bewaard, die voor dit needrig hoofd
 Een last en, by de last, een kroon bewaarde,
 Die (Simon had uw hart het ooit geloofd?)
 Eens schittren zou voor hemel en voor aarde!

O welk een dag, als, uit eens broeders mond,
 Door 't vurig hart de blijmaar werd vernomen:
 'De Christus, aan de Vaderen verkond,
 De Christus, o mijn broeder! is gekomen.'
 Als ge aan de hand diens broeders, vol ontzag
 Hem aanzaagt, die geheel uw ziel doorschouwde,
 En in den zoon van Jona, reeds dien dag,
 Den Petrus zag, dien hy hem maken zoude!
 O welk een dag, als ge aan diens broeders zij,
 In 't stille meir het vischnet uit gingt strekken,
 En 't: 'Visschers van de menschen zijt gy my!'
 't Ontroerde hart zijn roeping moest ontdekken!
 O welk een dag, als, na een lange nacht
 Van ijdele moeite en arbeid en gevaren,
 De morgenstond den Meester tot u bracht,
 Om van uw boord de saamgevloede scharen
 Te zegnen met zijn woorden, enkel geest
 En leven, kracht en balsem voor de zielen,
 Maar straks daarop u, bevende en bevreesd,

Voor d'aanblik van zijn wondren te doen knielen,
 Neen, als verplet ter neêr te werpen, van
 Een diep besef van schaamte en schuld verslonden.
 'Heer, wijk van my! ik ben een zondig man....'
 Zoo spraakt gy tot den Redder van de zonden,
 Maar liet zijn hand niet varen. Ach, uw hart
 Was 't zijne alreeds om nooit van hem te scheiden....
 Vaarwel, lief Meir! dit afscheid baart geen smart;
 Uw zoon gaat waar hem Jezus zal geleiden.

Vaak zal hy nog, met Hem, u wederzien,
 Uw watervlak op nieuw zijn sloopken dragen,
 Getuige van veel wondren. 't Zal geschiên
 Dat Petrus in de branding zal vertsagen,
 En Jezus sluimren; tot op eens zijn woord
 Uw golven, en den stormwind, en de zielen
 Der zijnen stilt, en aan 't bevredigd boord
 Slechts kniën vindt om voor hem neêr te knielen.
 Haast..... Schriklijk is de nacht, en hoog de nood,
 En Jezus ver. Hoe schuimen al uw baren!
 Hoe dreigt en neigt de ranke visschersboot
 Elk oogenblik den afgrond in te varen.
 Een hoogste golf rolt voor 't verschrikt gezicht
 Plechtstatig aan, omringd van hooge golven,
 Haar witte kruin, verlicht door bliksemlicht,

Blinkt altijd uit, wordt nimmer overdolven.
 Zy nadert.... Neen, dat is geen waterpluim....
 De stormwind speelt met breede mantelvouwen....
 Een Spook der nacht waart om door 't brandend schuim....
 Hoe gilt de vrees, dit vreeslijkste aan te schouwen!
 'Hebt goeden moed!' zoo spreekt een dierbre stem:
 'Vreest niet! Ik ben 't.' De vrees is weggenomen.
 Het is de Heer. En Petrus zegt tot hem:
 'Indien gy 't zijt, zoo laat my tot u komen!'
 Een wenk! Hy staat op 't om hem zwalpend nat.
 Een blik! Zijn voet zinkt weg; zijn kniën volgen....
 En had de Heer zijn hand niet aangevat,
 De Petra waar door d'afgrond ingezwolgen!

Heeft Simon! in die later nacht,
 Toen ge over dieper stroomen
 Tot Jezus wildet komen,
 En ge andermaal bezweekt van kracht,
 Om andermaal te ervaren:
 'Slechts Jezus kan bewaren,'
 Uw hart aan deze nacht gedacht?

Vergunden toen de weenende oogen
 Te denken aan die nacht op 't Meir,
 Waar wind en golven uwen Heer
 Woest in 't gezegend aanschijn vlogen,

Maar zonder dat zijn oog of mond
 Zweem van ontsteltnis deed vermoeden,
 Daar hy als op een steenrots stond,
 Te midden van de watervloeden?
 Te denken aan dien oogenblik
 Van ontzetting en schrik,
 Toen het dondren en klateren
 Van de bruischende wateren,
 Het gegons en gegier van den razend' orkaan
 U den moed deed vergaan,
 U 't geloof deed bezwijken,
 En het beeld des Heeren wijken
 In wiens kracht gy slechts kondt staan!....
 Ach, wat dwarling greep u aan!
 Voor uw oogen welk een duister!
 Zie hoe zwerk en water wiert....
 Maar een blik straalt u toe, door de liefde beziel,
 En in 't diepst van uw hart rijst een heilzaam gefluister:
 'Heer behoud my!'.... Hy behield.

Hy behield. Hy heeft OOK NU behouden,
 Met dien blik, die doordrong tot uw hart;
 Ach, hy wist wel dat ze vloeien zouden,
 Deze bittre tranen uwer smart.
 Tegen Hem zijn stormen losgebroken
 Woedender dan immer op het Meir,

Maar, zich zelf vergetend, heeft de Heer
U de hand der redding toegestoken.

Hy zal den storm niet doen bedaren,
Die THANDS hem tegendruischt;
Hy zal niet wandlen op de baren,
Wier barning om hem bruischt;
Straks overstelpen hem de golven
Dier opgezette zee;
't Gezegend hoofd wordt overdolven
Door 't onuitspreeklijkst wee;
Straks sluiten over hem de beken
Zich dicht van dood en graf;
Maar als hy 't hoofd weer op zal steken
Wischt hy uw laatste tranen af.

Daar rijst de schoonste morgenstond,
Die uwe bergen ooit verguldde,
Uw vreedzame oevers in het rond
In rozenbloed en paarden hulde,
Of, op het aadmen van zijn mond,
Uw tintelende golfjens krulde,
O Galiléaas lieflijk Meir!
Uw borst gaat golvend op en neêr,

Als of zy klopt voor reiner sfeer,
Als of zy trilt van hooger leven;
Een ongelijkbre heerlijkheid
Ligt op uw spiegel uitgebreid,
Als of ge een zegen Gods verbeidt
En aan voelt zweven;

Als of gy van den reinen glans,
Die eens zal schittren aan den trans
Der nieuwe hemelen, reeds thands
Een zuivren straal hadt opgevangen;
Als of gy waardig waart gekeurd,
Het heil waarom de schepping treurt,
Waarnaar zy reikende armen beurt,
Reeds nu te erlangen.

En immers mag u 't heil geschiên,
Den Heer der heerlijkheid te zien,
Wien de englen op gebogen kniën
Verlangende ten hemel wachten,
Want alle dingen zijn gereed;
Maar die nog eens uw zoom betreedt,
Als hy zoo menigwerven deed,
By dag en nachten.

De volle gloed der heerlijkheid,
 Ten hoogsten hemel hem bereid,
 Waar hem de thron der eeuwen beidt,
     Staat nog te komen;
 Maar op dit hemelschoon gelaat,
 Blinkt van dien dag de dageraad,
 Die heel den glans vermoeden laat,
     Die uit zal stroomen.

Zijn Jongren zitten zwijgend neêr.
 Hun ziel gevoelt: 'het is de Heer!
 Een vraag welt op, maar smooit zich weêr;
 Zy wagen 't niet een zucht te slaken;
 Maar 't hart slaat hoorbaar, klopp voor klopp.
 Hier is het als op Thabors top;
 Als of de Heer sprak: 'Ik vaar op;
     Ontziet my aan te raken!'

Zijn bliken, die in 't ronde gaan,
 Doen Thomas de oogen nederslaan;
 Johannes ziet hem vorschend aan;
 Nathanaël zit opgetogen;
 Maar Simon, zoon van Jona! Hy
 Wendt zich tot u. 'Bemint gy my?'
 Vraagt hy tot driemaal toe; en Gy....
     Toont weenende oogen;

Maar ook, een hart zich zelf bewust,
Op zijn alwetendheid gerust,
Een liefde, die zijn voeten kust,
Met ootmoed en vertrouwen beiden.
Welaan! Die liefde stelt in staat
De kudde, die hy achterlaat,
Voor hem te hoeden en te weiden,
En hem te 'volgen waar hy gaat.'

Simon, heeft voorheen
U ons hart geprezen,
Deze liefde alleen
Doet u Petrus wezen.
Deze liefde doet
Wandlen op de baren;
Zonder overmoed
Lacht zy met gevaren.
Zy zal in haar kracht
Over muren springen;
In den holsten nacht
Blijde psalmen zingen.

Dat nu 's vijands haat,
Volk en hoogepriester

Dat des Boozen raad,
 Sluwer steeds en driester,
 Deze liefde vrij
 Aanval onder 't wapen:
 Nimmer wankelt zy,
 Nooit meer zal zy slapen,
 Nimmermeer vervaard
 Wijken, vluchten, zinken, -
 Maar het Aardsche zwaard
 In de schede klinken.

Deze liefde kent
 Roem noch eigen krachten;
 't Oog om hoog gewend,
 Durft zy hulp verwachten.
 Deze liefde, rein
 Van 't hoogmoedig eigen,
 Stil voor God en klein,
 Weet haar wil te neigen,
 Gordt zich zelv' niet, laat
 Zich de handen boeien,
 Lijdt, en acht geen kwaad
 Zoo haar bloed moet vloeien.

Moet zy aan het kruis
 's Heilands beker drinken,

Uit des Vaders huis
Zal haar tegenklinken:
‘Deze liefde moest,
Uit de kroes des Heeren,
Zevenmaal getoetst,
Zuiver wederkeeren,
Om voorts onverdoofd
In de kroon te pralen,
Die op Jezus hoofd
Schittert met haar stralen.’

1852.

[Tweede deel]

**Haarlemmermeir-zangen.
1838-1855. ***

- * In het Haarlemmer Meir heb ik als geboren *Haarlemmer*, als Student te *Leiden*, als Predikant te *Heemstede*, altijd een byzonder belang gesteld, en als Nederlander is my het plan tot zijne Droogmaking en de gelukkige voltooiing van dat werk zeer aan 't hart gegaan. De lezer gunne my dan het genoegen, hier de verschillende liederen, die daar betrekking op hebben, allen by een te zien; al is het dat de chronologische orde van mijn bundeltjen daardoor gestoord en hem hier, met byvoeging echter van eene misschien niet onverschillige Toelichting, twee stukjens opgedischt worden, die ook reeds in mijne *Korenbloemen* uit de verstrooiing gered of daar voor bewaard waren.

**Op het uitmalen van 't Haerlemmer meir.
Aen den leeuw van Hollant.**

- Uitheemsche vyanden te zitten in de veeren,
Te slingeren den staert groothartigh over zee;
Is ydel, als uw long, geslagen aan het teeren,
Inwendigh vast vergaet, en ghy, van hartewee,
5. Zoo deerlijk zucht, en kucht, en loost, by heele brocken,
Het rottende ingewant te keel uit, in de golf.
Wat baet het met uw klaen al 't oost en 't west te plocken,
Naerdien u bijt in 't hart dees wreede waterwolf,
Belust, om over u eer lang te triomferen?
10. O Lantleeuw, waeck eens op, en weck met eenen schreeu,
Al 't Veen, de Kennemaers, en Rijnlants oude Heeren,
Met d' Aemsterlanders op, tot noothulp van hun Leeuw.
Men sluite met een dijck dees pest, die u komt plagen.
De Wintvorst vliegh 'er met zijn molewiecken toe.
15. De snelle Wintvorst weet den waterwolf te jagen
In zee, van waer hy u kwam knabblen, nimmer moê.
De Veenboer zit en wenscht dees waterjaght te spoeien,
En 't Veenwif roept: hy ruimt. De Lantleeuw weit op 't ruim,
En zuight zijn long gezont aan d' uiers van de koeien.
20. Zoo wint de Lantleeuw lant: zoo puurt hy gout uit schuim.

[1642.]

VONDEL (*Poëzy*, in 4°. II. 548). Uitgave van VAN LENNEP, IV. 368.

I.**De Aalsmeerder boer.****Aan het Haarlemmer Meir in 1838.**

Groote Plas, Groote Plas!
'k Wou je leëggemalen was!
Want je knabbelt alle jaren,
Aan mijn weiland met je baren,
En het kost me vrij wat geld
Om je perk te zien gesteld.
Kijk, waar nu de schepen varen,
Heeft mijn vader my verteld,
Dat veel landeryen waren,
Meer dan zeven honderd roê
Van het Oost naar 't Westen toe.
Die zijn allemaal gevallen,

Sloköp! in je holle maag;
En nog helpt het niet met allen,
En nog blijf je al even graag.
Daarom, toen 'k heb hooren praten
Dat je in 't oog liep by de Staten,
Ben ik in de Nieuwe Zwaan
Met een vrolijk hart gegaan,
En ik heb het aan de vrinden,
Die ik in 't gelach mocht vinden,
Voorgelezen uit de Krant,
En gedronken op de Heeren,
Die je kansen doen verkeeren,
Ten profijte van het Land.

Groote Plas, Groote Plas!
'k Wou je leëggemalen was!
'k Had veel liever duizend morgen
Van je vetste, puikste land,
Dan hier steeds te zitten zorgen
Aan je natten waterkant.
'k Snêe veel liever gerst en haver,
Kool en raapzaad naar me toe;
'k Joeg veel liever kalf en koe

In je diepte, op groene klaver,
 Dan ik 't nu mijn schuitjen doe.
 'k Heb de Purmer reis bekeken,
 'k Ben de Beemster rondgegaan,
 En het stond my beter aan,
 Niets te zien dan groene streken,
 Overal in 't rond bezet
 Met veel huisjens, knap en net,
 Dan op al die witte bellen,
 Die er op je golven zwellen,
 Als de wind er onder spookt
 Net als of je water kookt.

Groote Plas, Groote Plas!
 'k Wou je leëggemalen was!
 'k Zou mijn hoed wel lichten willen
 Voor de molentjens, wier vlucht
 't Water op het rad zal tillen
 En verheffen 't in de lucht.
 Ik zal lachen dat ik schater,
 Als ik voor mijn oogen zie
 Dat er, in een maand twee drie,
 Al wat daling komt in 't water;

En zoo ras de maaitijd komt,
En ik mag mijn koren snijden,
Zal ik, hoe je nu ook bromt,
Op je bodem my verblijden,
En ik vier een Boerenfeest,
Waar je water is geweest.

Haarlem, 1838.

Toelichting.

Kijk! waar nu de schepen varen enz.

‘Verscheidene lieden van Aalsmeer hebben mij verhaald, dat bij hun leven, door deze Meer, eene groote menigte van Morgen-talen weggesleten is, bijna een kenning van het land af. Daarenboven is mij nog door twee geloofwaardige lieden verteld, dat het huis van hunnen Vader had gestaan honderd roeden van de Meer, bij een Landmeter gemeten, en dat tien jaren daarna het water van de Meer kwam tot aan het huis, zoodat men genoodzaakt werd het af te breken, zoodat in een jaar tien Roeden in de breedte werd weggespoeld, enz.

CORNELIS JONKLAAS van Aalsmeer, oud 64 jaren, bij mij wel bekend, heeft mij in de maand Maart 1641 verhaald, dat hij met zijn vader op den *Ruigenhoek* gegaan heeft, dat zijn vader hem aanwijzing deed van een huis en erve, dat aldaar gestaan had, en dat zijn vader zich herinnerde, dat daar nog van de Meer af 500 roeden lands vóór het huis waren, en dat, bij zijn leven, dat huis en de erve met die 503 roeden lands gansch en geheel was weggesleten.

“Nog heeft de voorzegde JONKLAAS mij bij deze gelegenheid verhaald, dat zeker oud man, genaamd GERRITJE FEL, zich herinnerde, dat op eenen nacht een zeker getal verdolven akkers was weggelopen, hetwelk wel 40 roeden in de breedte was. Zoodat er deze wolf altijd zijn klauwen inslaat, en niet schroomt den eigenaars hunne landen te benemen.”

LEEGHWATER, *Haarlemmermeer-boek* (1641). 2. 5. 6. Uitgave van van Hasselt, Amst. 1838.

De verwoestingen, welke die plas en de aan denzelfen grenzende polders, zoo wel in vroegeren tijd als in de laatste jaren, en ook onlangs in 1837 heeft aangerigt, zijn te wèl bekend, dan dat ik de oplettendheid van U Ed. Mog. zoude behoeven te vermoeijen met eene beschrijving der rampen, die dezelve ten gevolge der jaarlijks toenemende kracht van dat water, op verschillende tijden hebben geleden.’

Redev. van den Heer VAN REENEN in de Staten Generaal in 1838. *N. Staats Courant*, 17 April 1838.

II.

Het Haarlemmer Meir in 1850.

Nu wordt de Sloköp opgeslokt,
Nu raakt zijn rijk ten ende;
Nu ligt de grove Water-reus
Zieltogend op zijn breeden neus,
En jammert van ellende.

Nu laat hem Oome Cruquius,
Nu kopt hem Vader Lijnden,
En de oude Rijpsche Molenaar,
Purgeert hem sedert derd'half jaar,
Dat al zijn krachten kwijnden.

Nu slinkt zijn buik met ieder dag,
Zijn onderkin en wangen;
Nu droogt hy als een stokvisch uit;
En hoort wel dat zijn doodklok luidt
In onze zegezangen.

Ja, oude Landplaaag! 't is genoeg
Aan Hollands tuin geknabbeld;
Genoeg gesleept naar diepte en krocht,
En wat gy niet verslinden mocht
Bezoedeld en bezabbeld.

't Geduld is uit, de straf gereed;
Uw wisse dood gezworen;
Uw huis en erf verbeurd verklaard,
En wat uw roofzucht heeft vergaârd,
Zal nu der vlijt behooren.

Rukt aan, met spade en ploeg, en komt
Dit watererf bezaaien,
Gy, zonen van 't gewroken land,
Met vrolijk hart en nijvre hand!....
En doe Gods gunst u maaien!

Heemstede, 1850.

Toelichting.

Nu laat hem Oome Cruquius enz.

Welk Nederlander weet niet dat de drie groote Stoomwerktuigen waardoor de 40,000 bunders land van het Haarlemmer Meir aan den Staat en den Landbouw geschonken zijn, genoemd zijn naar de drie mannen uit drie eeuwen, wier namen overvloedig verdienen voor altijd met die van dezen Polder vereenigd te blijven? 1°. Dat aan de *Kaag*, naar (JAN ADRIAANSZ.) LEEGHWATER, Molenaar te Rijk in Noordholland, schrijver van het *Haarlemmer Meerboek* (1641), eerste ontwerper van een Plan tot uitmaling; 2°. dat by *Heemstede*, naar (NICOLAS) CRUQUIUS, met JAN NOPPEN, Toeziener en MELCHIOR BOLSTRA, Landmeter van Rhijnland als hiertoe gelast, opstellers van een uitvoerig *Plan wegens de bedijking der Haarlemmer Meer*, hetwelk hy in July 1742 aan *Dijkgraaf en Hoogheemraden van Rhijnland* overhandigde; 3°. dat naby *Halfweg Haarlem en Amsterdam*, naar (F.G. BARON VAN) LIJNDEN (VAN HEMMEN), Lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, schrijver van een allerbelangrijkste en uitvoerige *Verhandeling over de Droogmaking der Haarlemmermeir* (1820), waarin almede een Plan tot de uitvoering van dit werk wordt voorgesteld, en dat inderdaad als het Hoofdwerk over dit onderwerp mag worden beschouwd.

Zie VAN HASSELT, *Het Haarlemmermeerboek*, enz.

III.**De Leidsche visscher en het Haarlemmer Meir, in 1852.**

Nu is het Meir niet meer;
Het moet zijn water missen;
Het krijgt het nimmer weêr -
En nog wil Kobus visschen.

Het wilde-andijvie-kruid
Schudt overal zijn stengelen,
En strooit zijn pluizen uit -
En nog wil Kobus hengelen.

Het Koolzaad zal eerlang
Hier veld by velden kleuren;
Het ploegpaard komt te gang -
En nog wil Kobus peuren.

Haast hoort men hier alom
 Het kraaien, tokken, kakelen
 Van 't bonte hoenderdom -
 En nog wil Kobus schakelen.

Och Kobus! 't is gedaan;
 De hekken zijn verhangen!
 Daar is in 't Meir voortaan
 Voor u slechts slib te vangen.

Heemstede, 1852.

Toelichting.

Kobus. De echte Leidsche uitspraak is min of meer = *Kaubus*.

Het wilde-andijviekruid.

De bodem van het Haarlemmer Meir kwam nauwelijks boven, of hy was ook op vele plaatsen als overdekt met *Sonchus palustris*, die reusachtig opschoot, rijk bloeide, en zijn zaadpluis op den wind ver en wijd overal by wolken henezond, ja tot in Amsterdam verspreidde. De polderlieden noemden deze plant Wilde Andijvie, wegens de gelijkenis van het blad.

't bonte hoenderdom.

‘Dit kleine notabel stukje zal ik hier nog bij verhalen, dat men vermoedt, dat de eijeren van de hoenderen en eenden in de *Beemster* thans meer opbrengen dan te voren al de visch, die in de *Beemster* werd gevangen.’

LEEGHWATER, *Haarlemmermeer-boek* (1641). Uitgave van *van Hasselt*, 1838, bl. 29.

IV.
Het Haarlemmer Meir uitgemaal.
1853.

Nu, kom eens uit uw graf,
Gy, puik der Molenaren!
En zak het Zuider-Sparen
Eens in een schuitjen af!
Nu klim dien dijk eens op!
Gy hoeft niet meer te vragen;
Uw vijand ligt verslagen,
Uw zielsvreugd stijgt ten top.

Nu, geef van vreugd een schreeuw,
Nu, schud uw manen statig!
Uw fierheid is rechtmatig,
Oud-Hollands trotsche Leeuw!
'Zuig haast uw long gezond
Aan de uiers van de koeien,'
Die 't luid triumflied loeien
Op d'overwonnen grond.

Geluk, mijn Vaderland!
 Geluk, Geluk, mijn Koning!
 Volharding vindt belooning,
 Volharding en Verstand.
 Gy rukte 't zwaard niet bloot,
 Gy liet het in zijn schede;
 Gy hebt, in vollen vrede,
 Uwe eer en erf vergroot.

Heb dank, almachtig Heer!
 Uw gunst mocht ons bestralen;
 Gy deedt ons zegepralen;
 Aan u alleen zij de eer.
 Blijf die ge ons zijt geweest;
 Bestel het Zaad den Zaaier;
 Een dubbelde oogst den Maaier;
 Heel 't Volk, een dankbren geest!

Heemstede, 1853.

Aanteekening.

Zuig haast uw long gezond. Zie het vorenstaande Gedicht van VONDEL;
 regel 19.

V.

Wapen voor de gemeente 'Haarlemmer Meer.'**Aan den Edelachtb. Heere Mr. M.S.P. Pabst, Burgemeester.****1855.**

Gy, die op 't nieuw, veroverd, land,
 De vlag, in naam uws Konings plant;
 Uw oog schijnt My te vragen:
 'Wat Teeken zal hy dragen?'

Zoo ik een Teeken kiezen zou,
 't Ware, op een veld van Hemelsblaauw,
 Drie gulden Korenairen,
 Oprijzende uit de Baren.

Zoo gy 't aanvaardt, en kroonen wilt:
 Plaats dan een Tand-rad boven 't Schild,
 Symbool dier Werktuigkunde,
 Die dees triumpf vergunde.

Dat 'GOUD UIT SCHUIM' de Zinspreuk zij!
 Het is eens Dichters Profecy;
 De Hemel doe beleven
 Wat VONDELS vingren schreven!

De Leeuw van Holland, nu gezond,
 Zie by dit Schild met hoogmoed rond,
 Bescherm het met zijn klauwen,
 En geef het d' aard te aanschouwen.

Utrecht, Nov. 1855.

Aanteekening.

By koninklijk Besluit van 19 Sept. 1856, is het Wapen, zoo als het, volgens het tweede couplet van dit stukjen, door my ontworpen en sedert door de bevoegde macht voorgedragen is, metterdaad het Wapen der gemeente 'Haarlemmermeer' geworden. Van den verderen inhoud van het ontwerp, hier gegeven, kon ten gevolge der tegenwoordige wetsbepalingen op de Wapens van Plaatsen niets komen; en zoo moest dan ook de Zinspreuk achterblijven, welker opneming, vooral als herinnering aan hetgeen de eerste onzer Dichters voor twee honderd jaren geschreven had, het Vaderland zeker niet tot oneer zou gestrekt hebben.

Goud uit schuim. Zie het vorenstaand vers van VONDEL, den laatsten regel. VAN LENNEP teekent in zijne Uitgave (IV. 368), meer overeenkomstig mijn verijdelde verlangen dan naar waarheid, hierby aan: 'Deze woorden prijken thans als "legende" by het Wapen van de Gemeente Haarlemmer meer.'

nu gezond. Zie hetzelfde gedicht, reg. 19.

Jan.

Jan was ter preek by Dominus Verschrump.
 Het stuk was 'wel doorwrocht,' en wel verdeeld in deelen.
 Maar Jantjen zei: 'Wat kan 't my schelen?
 'Heel fijn gekorven; maar niet krimp!'

Steenvruchten.

Gy zegt: Uw verzen hebben PIT.
 Ik noem 't een STEEN, wat daarin zit;
 En wien het kraken moog behagen,
 'k Zal Mijn gebit er niet aan wagen.

Twee lichten.

Dees werkt om roem, en die om nut te stichten.
 Kees draagt een kaars, om andren voor te lichten;
 Jan, om te zien hoe lang zijn schaduw wordt.
 Vrij lang, mooi Jantjen! maar uw Kaars is kort.

1857.

Geen genade.**A.**

't Is waar, hier is een glasruit stuk,
 En daar is een deur die niet sluit;
 Maar 't gantsch gebouw is heerlijk...

B.

Neen!
 't Steekt te hoog boven de anderen uit.

Vlekken in de zon.

De Zon heeft vlekken; dat is waar,
 Maar wordt ook luid genoeg verkondigd.
 Zy is 't getroost. Dit spijt haar maar:
 Er wordt zoo vreeslijk op gezondigd.

Oud en nieuw verbond.

Het OUDE, de Omhulling.
 Het NIEUWE, Vervulling.
 In het OUDE, een stok en een staf,
 Op den weg naar het duistere graf;
 In het NIEUWE, 't vrolijkste licht,
 En een opene deur in 't gezicht.

1857.

Benöni.

Gy wist niet wie 't was, die zoo kort, maar zoo zacht
U aan 't hart van haar liefde mocht prangen,
Die op eenmaal verdween, in dien treurigen nacht....
Maar gy scheent haar terug te verlangen.

Rondom uwe wieg werd door velen geschreid;
Doch de reden kondt Gy niet doorgronden;
Slechts hebt gy een dubbele zorgvuldigheid
By al deze droefheid gevonden.

Gy wist niet waarom, maar gy kondt maar niet recht
U gewinnen aan 't aardsche gewemel....
Tot dat gy heel zachtjens werdt nedergelegd
Op uw Moeders schoot in den hemel.

1857.

Nazomer.

Reeds begint de spin haar rag
Overal te weven;
Korter wordt de zomerdag,
Korter wordt het leven:
Maar in 't rijp en rijpend graan,
Maar in halm en schoven,
Lacht de goedheid Gods ons aan,
Die wy dankbaar loven.

Die het rozenbed beschouwt,
Wordt geneigd tot treuren;
Maar de boomgaard blinkt van goud,
En de druiven kleuren.
Ook de roode lijsterbes
Gloeit zoo schoon als immer...
Vogels! volgt-mijn wijze les:
Plukt haar nu - of nimmer.

Eerlang hangt de valsche boog
In het vreemde lommer;
't Late besjen lokt uw oog,
En gy ducht geen kommer.
Maar, verborgen voor uw blik,
Door den moord geweven,
Gaapt de paardenharen strik
Naar uw schuldloos leven.

Lieve kindren! elk genot
Is aan tijd gebonden;
Smaakt het, met een oog op God,
En ter rechter stonden.
Die van geen genoegens weet
Die hy niet mag rekken,
Zal zich een gedurig leed,
Of den dood verwekken.

1857.

Zomerdag.

Slechts blijde tonen kunnen 't zijn,
Die van mijn lippen vloeien,
By dezen heldren zonneshijn,
Dit groeien en dit bloeien.

Al draagt het hart een diepe wond,
Toch kan er vreugde wezen,
Als alles rondom ons Gods liefde verkondt,
En we overal vrolijkheid lezen.

Mijn geest is vrij en opgewekt,
Zou zich mijn hoofd dan buigen?
De graven zelf zijn met bloemen bedekt,
Die van nieuw Leven getuigen.

Zy kijken den hemel zoo dankbaar aan,
Van 't zonlicht zoo vriendlijk beschenen;
Dat droogt op haar wangen de heldere traan,
Die de donkere nacht haar deed weenen.

1858.

Vrede.

In onze dagen zij het Vrede,
Volmaakte vrede en stille rust!
Het laatste twistvuur zij gebluscht;
Het oorlogszwaard blijve in de schede.
Ontzweef ons niet, begeef ons niet,
Gy Engel, die den Vreê gebiedt!

De Herder weide zijne schapen,
Langs batteryen zonder nut;
In schaduw van 't verroest geschut,
Leg' zich 't verzadigd ooi te slapen;
't Nieuwsgierig lam zie vrolijk op,
En steke in d' ijzren mond den kop.

Het veld zij vol van gouden halmen,
Van witte zeilen 't golfgebruisch,
Van blijde liedren ieder huis,
Het heiligdom van dankbre psalmen;
De burger, die het minst bezit,
Steke ook zijn stukjen vleesch aan 't spit!

1858.

PAX OPTIMA RERUM.

Aan den heiland.

Wy waren verloren; gy hebt ons gezocht,
Gevonden en behouden!
Gy hebt ons met uw bloed gekocht,
Opdat wy u liefhebben zouden.

Wy waren gevangen; gy hebt ons verlost,
Bevrijd op onze beden;
Die vrijheid heeft uw dood gekost,
Wy willen haar wèl besteden.

Wy sliepen den doodslaap; gy hebt ons gewekt;
Uw Geest kan levend maken.
Wee ons, indien deze weldaad niet strekt,
Om ons te doen bidden en waken!

1858.

Johanna Gray.

Ik heb het geloof behouden....

‘Neem de Kroon, neem de Kroon! ze is uw deel en uw lot,
Door den wil van uw Koning, den wil van uw God!
U behoort zy; u voegt zy; uw godsvrucht, uw schoon
Siert haar meer dan zy u; neem de Kroon, neem de Kroon!

Ach, de schoone Johanna was zestien jaar oud;
Haar gebied was de stilte van boekcel en woud;
Heel haar rijkdom Gods Woord, zoo hartgrondig geloofd;
‘Laat Maria regeeren! Geen Kroon past mijn hoofd!’

‘Wat Maria?’ riep Hertog en Rijksgraaf en Raad:
‘Op den thron is geen plaats voor 't onwettige Zaad!
In het land is geen plaats voor de afgodische leer!
In ons hart is geen plaats dan voor u, en den Heer!

Onze plicht eischt uw krooning; hier staan wy gereed.
 Doem geen Eedlen tot ontrouw, geen Volk tot zijn leed!
 Geef Gods Waarheid niet over aan lastring en hoon;
 Maar eerbiedig Gods wil. Neem de Kroon, neem de Kroon!’

Ach, de schoone Johanna! Hoe klopt haar het hart!
 Doodlijk bleek wordt haar wang; haar gedachte verwart...
 Op haar oog daalt een nevel; nu voelt zy niets meer;
 En bezwijmd zinkt de schoone Johanna ter nêer.

Maar als uit die onmacht de jonkvrouw bekoomt,
 Wat ziet zy rondom zich, en meent dat zy droomt?
 Ach, een Vader, een Moeder van koninklijk bloed,
 Met Hertog en Rijksgraaf geknield aan haar voet.

Ach, een Vader, een Moeder, met biddend gelaat,
 Met Hertog en Rijksgraaf en Vorstlijken Raad,
 Zy jamm'ren, zy smeeken op klagenden toon:
 ‘Red den Staat! red de Godsdienst! Getroost u de Kroon!’

Toen verhief zy haar harte godvruchtig en stil;
 Toen sprak zy: ‘O God! is 't uw heilige wil,
 Wat ik nimmer begeerd heb en nog niet begeere?
 Zoo aanvaard ik de Kroon; moge 't zijn tot uw eere!’

Nu kust haar de Hertog eerbiedig de hand;
Nu groeten haar de Eedlen gebiedster van 't Land;
Nu omhelst haar een Moeder tot schreiens bewogen;
Nu dankt haar een Vader met tranen in de oogen.

Nu kleedt men Johanna met vorstlijke pracht;
Nu worden juweelen en paarden gebracht;
Nu wordt op het voorplein de lijfwacht gevonden,
En men voert haar eerbiedig ten Burchtslot van Londen.

Op 't Burchtslot van Londen is alles gereed;
Met ontzach draagt haar Moeder den sleep van haar kleed;
De Lord van de Schatkist buigt neêr aan haar voet,
En reikt haar de Kroon, dat Bedriegelijk goed.

Nu roepen, eer de avond de dagtaak besluit,
Herauten de doodsmaar van Eduard uit,
En Johanna, naar erfrecht en vorstlijken wil,
Tot Gebiedster van England! - Maar England zwijgt stil.

En na driemaal drie dagen - O omkeer van 't lot!
O Trouwloosheid der menschen! Beproeving van God! -
Ruimen Hertog en Rijksgraaf en Vorstlijke Raad
Weder plaats op den throon voor 't onwettige Zaad,

Weder plaats in het Land voor de afgodische leer,
 En verzaken Johanna, hun eed, en hun eer....
 Wel! Het zij zoo! De Kroon, zoo ongaarne gedragen,
 Legt zy willig weêr neder, na driemaal drie dagen.

Maar na driemaal vier weken.... Ontzettend gezicht!
 Wordt de schoone Johanna gevoerd voor 't gericht;
 Om haar heen woelt een volk, dat haar smaadt en veracht,
 Voor haar uit zweeft de bijl van den beul, die haar wacht.

Voor haar uit zweeft de bijl, die haar vonnis voorspelt,
 Maar haar schuld niet bewijst, noch haar onschuld ontstelt;
 Noch haar wang van 't bekoorlijkste blosjen berooft;
 Noch den glans van haar deugd op haar voorhoofd verdooft.

Deugd en Onschuld! Wie eischt uw gerechtlijken moord?
 De eigen lippen, wier jamm'ren gy eens hebt verhoord;
 De eigen mond, die u toeriep op smeekenden toon:
 't Is uw recht, 't is uw plicht: neem de Kroon, neem de Kroon!'

Doch gy zwijgt; gy berust in de hardheid uws lots;
 Ook de boosheid der menschen is toelating Gods;
 Ach, de liefde en de grootheid der wareld is schijn;
 Verre 't best is daarboven, by Jezus te zijn!

Hang de bijl van den beul over 't schuldlooze hoofd,
Wat zegt dit voor het hart dat in Jezus gelooft,
Dat hem kent, dat hem liefheeft, en ook in het dal
Van de schaduw des doods hem verheerlijken zal?

Over 't schuldlooze hoofd hangt de bijl menig dag;
Maar men weifelt; men aarzelt; men draalt met den slag.
Wat de Staatzucht verlangt, wordt door Deernis betwist,
Door 't Geweten geweigerd; - maar Staatzucht beslist.

Ja, de Staatzucht beslist en de Wreedheid voert uit.
't Bloedig woord is geschreven; de kerker ontsluit;
'Nog twee dagen, Johanna! Bereid u ten doode!'
Spreekt met somber gelaat de onbarmhartige bode.

Maar na hem spreekt een Priester, op vleienden toon:
'Nog een keus laat zy u, die gy staakt naar de Kroon;
De eere Gods is haar meer dan haar eigene waard;
Zweer uw wangelooft af, en uw bloed blijft gespaard.

Zweer uw wangelooft af, dat verwoestende werk
Van den vijand der zielen, den vijand der Kerk;
Zweer uw wangelooft af, dat ter helle doet varen;
Neem het heilgeloof aan, dat uw leven zal sparen!'

Maar zy andwoordt: 'O Priester! laat varen die hoop.
Van God is mijn leven, van God is mijn doop;
Van God mijn geloof, dat den hemel ontsluit,
En het schild, waar de pijl van den Boozen op stuit.

Ik ben jong nog van jaren, het leven is zoet,
Rijk mijn deel, door Gods liefde, van gaven en goed;
Maar mijn God en mijn Heiland, Zijn Waarheid, Zijn Eer,
En de rust van mijn hart zijn my eindeloos meer.

'k Heb een Midd'laar beleden, wiens schuldeloos bloed
Al mijn schulden en zonden op 't kruis heeft geboet;
Hem behoef ik, geen andren, en niemand met hem;
Hem bezit, hem belijd ik met hart en met stem!

Neen! beweeg zoo meêwarig het hoofd niet, noch poog
My de dwaling mijns wegs nog te stellen voor 't oog;
Mijn geloof is halsstarrig, kortstondig mijn tijd.
Laat me alleen, dat ik bidde en mijn zonden belijd!'

Nu verlaat haar de Priester. Zy buigt zich voor God;
Hem belijdt zy haar zonden, beveelt zy haar lot;
Smeekt om kracht in haar zwakheid en hulplooze jeugd;
En geniet reeds den voorsmaak der hemelsche vreugd.

Wie verstoort dien? Slechts gy, die haar leven verlengt,
Die van uitstel de ontijdige tijding haar brengt;
Die nog eenmaal beproeft een geloof te verwrikken,
Dat geen leven verlokt en geen dood kan verschrikken!

Neen geen sterven verschrikt haar; geen vreeslijke dood.
Wees getroost, die haar liefhebt, haar voorrecht is groot!
Op dit menschlijk gelaat ligt zoo hemelsch een rust,
Als had haar een engel voor 't voorhoofd gekust.

Ziet, het uur heeft geslagen; het blok is gezet;
De scherprechter wacht, en zijn bijl is gewet.
Haar hart is bereid, en haar oog is verbonden;
Eén slag - en haar ziel is ten hemel gezonden.

En de hemel ontsluit zich. Verrukk'lijk gezicht!
Duizend Englen en Zaalgen in 't vleklooze licht!
Een Rechtvaardige Rechter gezeten ten thron;
En Zijn mond, die zich opent en zegt: 'Neem de Kroon!'

1858.

Dichtluim.

De dichtluim is wel gants en gaar
 Een Luim, 't zij goede of kwade;
 Zy komt en gaat heel wonderbaar;
 Eer ik 't vermoede of rade.

't Kan wezen dat ik jaar en dag,
 Geen toontjen op voel stijgen,
 En, wat ik ook beproeven mag,
 Genoodzaakt ben te zwijgen.

't Kan zijn dat 'k eensklaps, 's morgens vroeg,
 Een liedtjen op voel komen,
 Alsof ik 't, zonderling genoeg,
 Bedacht had in mijn droomen.

Daar gaat, daar staat het op 't papier!
 Daar volgt alreede een tweede!...
 Waar zijn uw Albums? Breng ze hier,
 En ik verhoor uw bede.

1858.

Wanneer de kindren groot zijn.

‘Wanneer de kindren groot zijn,
mijn lief, mijn levenslust!
Dan komt er, na een tijd van zorg,
ook weêr een tijd van rust.
Mijn hair zal wel wat grijs zijn,
Uw voorhoofd niet zoo glad,
Maar als het hart nog jong is,
hoe weinig hindert dat!

‘Vier dochtren en drie zonen!
Het wil wat zeggen, wijf!
De jongste nog geen twee jaar oud,
en de oudste driemaal vijf.
Dan is om dezen, dan om dien
het moederhart in nood;
Veel werk by dag, veel zorg by nacht -
maar eenmaal ZIJN zy groot!

‘Niets zijt gy voor uw vrienden,
maar alles voor 't gezin.
De huiszorg, ieder weet het wel,
neemt al uw uren in.
't Penseel ligt lang vergeten,
Geen boeken leest gy meer...
Maar als de kindren groot zijn;
dan komt dat alles weêr.

‘Ons huwlijksreisjen, liefste!
was kort en gaauw gestuit;
Wy reisden naar de pastory
van Heemsteê: daarmee uit!
Nog nooit zijn wy te zamen
eens ver van huis gegaan;
Maar als de kindren groot zijn,
dan vangt Ons reizen aan.

‘Ik kon maar half genieten,
als 'k in den vreemde toog;
Mijn hart was thuis, het was by u,
en mijn gedachte vloog!
Met haast verslond ik elk genot
en keerde, in 's hemels naam!
Maar als de kindren groot zijn,
genieten wy te zaam.

‘Dan wijze ik u de plekjens,
 die ik bekoorlijkst vond;
 Aan Rhijn en Moezel, Clyde en Theems
 leide ik u dankbaar rond;
 Winander-meir en Edinburg
 zijn wat ik heerlijkst zag;
 Daarheen zal ik u voeren
 vóór onzen ouden dag!

‘Wanneer de kindren groot zijn -
 Neen! zie niet dus my aan!
 Begin met dezen glimlach niet,
 hy eindigt in een traan -
 Wanneer de kindren groot zijn,
 en dat gaat immers gaauw!
 Dan komt er weêr een gulden tijd,
 mijn allerliefste vrouw!’ -

De kindren werden grooter
 en grooter, naar de rij.
 Maar eer er één volwassen was,
 kwam daar al weêr een by.
 ‘Wees welkom, vierde Zoontjen!
 gy komt nog juist by tijds;
 Ook gy zult eenmaal groot zijn,
 Gods grooten naam ten prijs!

Wees niet bezorgd; uw moeder
neemt u met blijdschap aan;
Zy heeft er zoo veel groot gebracht,
het zal ook ditmaal gaan....
Ai my! Daar breekt op eenmaal
dat dierbaar leven af!....
De kindren WORDEN grooter -
maar op hun Moeders graf.

1858.

Aanteekening.

Winander-meir. Gewoonlijk *Windermere* genoemd, een der schoonste, en zeker het liefelijkste der meiren van het zoogenaamde *Lake-district*, in het Noordwesten van Engeland.

Geen kruis, geen kroon. *

Neen, zonder kruis geen kroon!
 Maar zonder kroon wel menig kruis
 In hart en huis,
 Mijn zoon!

Waar 't leed gedragen wordt,
 Maar zonder ootmoed by de schuld,
 En 't hart niet duldt,
 Maar mort.

Waar 't kruis wordt nagesleept,
 Vertoond, verheerlijkt, opgekleurd,
 En 't hart niet treurt,
 Maar dweept.

* ('Aan Hem de huld'
 En de eer!')

Indien de volgende regel niet met een klinkletter aanving zou ik my de afkapping *huld'* voor *hulde* niet licht aan het einde van een regel veroorloven.)

De lijdzaamheid des Mans,
Des Christens die in God gelooft,
Zy slechts is 't hoofd
Een krans.

Maar deze werpt hy neêr
Voor Hem die 't kruis droeg zonder schuld;
Aan Hem de huld'
En de eer!

1859.

Doorgraving van Holland op zijn smalst.

Haast trekk' de spade een rechte lijn,
In schaduw van der eiken kruinen,
‘Daar Holland op zijn smalst mag zijn
En krimpt voor 't stuiven van de duinen.’

't Is lang genoeg dat ‘Wijkermeir
En Noordzee met oneven kelen
Elkaâr beriepen’ keer op keer,
Om Holland veld en vrucht te ontstelen.

Thands leer de Kunst den weg aan 't IJ
Om West, als Oost, in Zee te stroomen,
Dat de Amsterdamsche Koopvaardy
Met volle zeilen in mag komen.

Al blijft dan Pampus keel verzand,
IJmuiden zal die shade wreken,
En bergen in zijn havenrand
De schatten van vier hemelstreken.

En hamerklop op hamerklop
 Sticht aan den Amstel nieuwe wonderen,
 En heft zijn glorie weêr in top
 Met 'steen omhoog' op 'hout van onderen.'

Zijn bijenkorf zal, als weleer,
 Van dichte en drukke zwermen krielen,
 En de oude vlijt en welvaart weêr
 't Bataafsch Venetiën bezielen.

Dat kan een Gouden spade doen,
 Dat wetenschap en kunst bewerken;
 Men kroon haar 't hoofd met eeuwig groen,
 En bidde God haar hand te sterken.

1860.

Aanteekening.

De toespelingen op uitdrukkingen van HOOFT en HUYGENS zal de letterkundige lezer, ook zonder ' ' of nadere aanwijzing, weten thuis te brengen. *Ijmuiden* is de indertijd in den *Gids* voorgeslagen naam voor de nieuwe haven.

Hooge school

Die niet uit alles leeren wil,
Wil in 't geheel niet leeren.
De Hooge school staat nimmer stil,
Waarin wy saâm verkeeren;
't Is alles les, wenk, voorbeeld, vraag -
Maar menig leerling valt wat traag.

Gy niet! Let op, zie af, onthoud,
En vorder t' allen tijde!
Zorg dat de Leerzucht niet verflauwt,
Schoon de Eerzucht schipbreuk lijde!
Het is om prijs noch lauwergrœn,
Maar om het leeren-zelf te doen.

1860.

Voorjaar.

Mijn hof ontwaakt, wordt groen, wordt wit
Van bloesems aan de twijgen.
Reeds zoo veel malen zag ik dit,
Maar kon er nooit by zwijgen.

Het blijft een wonder in mijn oog,
Zoo wonderschoon te aanschouwen,
Dat krachtig opwijst naar omhoog,
En aanspoort tot vertrouwen.

Hy leeft nog, die het leven geeft
En weêrgeeft uit de dooden!
Hem lieve en loov' wat adem heeft,
En zoek' Hem in zijn nooden!

1860.

Hollandsch huishouden,**DE HUISVADER SPREEKT:**

De Keizer is in Frankrijk baas,
In Nederland de Koning,
Ik in mijn eigen woning;
Dat 's ieder op zijn plaats.

De Grondwet van mijn rijksgebied
Is God en de Ouders eeren;
Is Vrede en Rust, mijnheeren!
Is dit en anders niet.

Van Vrijheid is hier Spraak noch Schrift
Maar wèl wordt zy GENOTEN,
Door kleinen en door grooten,
In groote en kleine gift.

Elk brengt tot aller vreugd wat by;
Dat is zoo alle dagen
De Schatting, die wy vragen
En brengen, vrij en blij.

De Bronnen onzer Welvaart zijn:
Vlijt, en des Heeren zegen
Op onbesproken wegen;
Geen goud- of zilvermijn.

Van al wat goed is blijven wy
Een duurzame' Invoer wenschen,
Maar weeren van de grenzen
Begeerte en Hoovaardy.

1860.

**Echte dichtgeest.
Mens divinior.**

Heeft de Aeoolsche harp gespeeld,
 Heeft een adem uit den hoogen,
 Langs de snaren heengetogen,
 Hun zijn Leven meêgedeeld;
 Viel een vonk uit hooger sfeer,
 Die de brandstof heeft ontsteken
 En de vlammen uit doen breken,
 In d' ontroerden boezem neêr:

Hoe gants anders klinkt die toon
 Dan wat Kunst of Zucht tot pralen
 Uit haar hout en erts leert halen,
 Met een oog op lof en loon!
 Wat is by dien heilgen gloed,
 Die zich meêdeelt onder 't blaken,
 't Vuurwerk dat de feestvermaken
 Knallend, schittrend kroonen moet?

1861.

**By de beeltenis van zijne majesteit den koning.
In february 1861.**

Dit 's WILLEM, wiens gelaat, en woord, en milde hand
De jamm'ren matigen van 't Overstroomde land.
Gods hand zij met hem en bescherm hem op zijn wegen!
's Volks liefde stroomde hem, aan alle stroomen, tegen!

6 February.

Aan mijne landgenooten, in february 1861.

Dankt allen God en weest verblijd,
Omdat gy Nederlanders zijt!
Dien Naam, die Eer, dien Zegen
Hebt gy van Hem verkregen.

Die Naam, bekend van Noord tot Zuid,
Schiet als een star zijn stralen uit,
En licht, wat wende of keere,
U voor op 't pad der eere.

Die Eer, het erfdeel van uw bloed,
Verheft uw hoofd, verhoogt uw moed.
Der Vaadren Goed mocht minderen:
Hun Glorie kroont de kinderen.

Die Zegen tart den schoonsten schijn,
Want schooner niet dan Vrij te zijn!
Laat Groote volken brallen:
De Vrije gaan voor allen.

Dankt allen God en weest verblijd,
Omdat Gy Nederlanders zijt!
Waar zoo veel volken klagen,
Kunt gy van heil gewagen.

Geen openbaren dwingeland
Hebt gy te bieden wederstand,
Geen broederkrijg te sussen,
Geen twistvuur uit te blusschen.

Geen vijand dreigt voor grens of stad,
Geen roofzucht scheert uw akkers plat,
Of keert, voor de open haven,
Den schat der Oostergaven.

Men ziet by u, hoe ver men trekk',
Geen Welde spotten met Gebrek,
En weduwen en weezen
Wel treuren, maar niet vreezen.

Als kindren van één groot gezin,
Bindt u de band der broedermin:
Laat scheuren dam en dijken,
Die band zal niet bezwijken!

Ja, dam en dijk bezwijkte en zwicht',
Die broedermin treedt meer aan 't licht;
Tot heeling aller wonden
Wordt zy getrouw bevonden.

Dankt allen God en weest verblijd,
Omdat gy Nederlanders zijt!
Laat nooit het bloed der Vaderen
Verbastren in uw aderen!

Voert, voert der Vaadren eer in top,
Richt marmerzuil en standbeeld op;
Maar dat de laatste zonen
Zich hunner waardig toonen!

Vragen aan den schepper.

Hoe noemt Gy, wat wy Leven noemen,
O Gy, die leven Doet?
De hoogste wijsheid, waar we op roemen
Valt duizlende u te voet.
Wy zien de werkingen, wy binden
Ze tot een Denkbeeld zaam,
Maar kunnen 't Leven-zelf niet vinden,
En kennen slechts een Naam.

Wat ZIJN het dat wy Krachten heeten?
Ook dit een leêge galm.
De korte ketting van ons weten
Breekt af by dezen schalm.
Hier hangt de sluier, hier ontwaren
Wy d' afgrond, die ons stuit,
Schoon velen in de diepte STAREN,
Wat stervling vorscht haar uit?

Wat is die Ziel, die we in ons voelen,
Dit Meer - dan - vleesch - en - bloed,
Dat ons begeeren, willen, woelen,
U ondervragen doet?
Hoe hangt zy met dit stof te zamen,
Doordringt het, dient, beveelt?...
Spreek! Leer die wijsheid zich te schamen
Die slechts met woorden SPEELT.

Wat dunkt U van 't geen wy erkennen
Als Wetten voor 't Heelal,
Zelfs door uw Almacht niet te schennen,
Of alles kwaam ten val?

Gy zwijgt. Dit is, op vele vragen,
Uw eenig andwoord, Heer!
Maar, waar wy deze laatste wagen,
Ziet gy met Deernis neêr.

1861.

Nagevolgd.

**Ossiaan aan de zon.
(Macpherson.)**

O Gy, die daar rolt aan den trans, rond als het schild der Vaderen!
 Waar zijn uw stralen? Zon, waar is uw eeuwig licht?
 Gy komt, verwinnend held, en, op uw moedig naderen,
 Verbergt zich 't starrenheir, dat voor uw opslag zwicht;
 Gy komt, - de Maan bezwijmt; en met bestorven wangen
 Zinkt ze in 't verbeidend westermeir,
 Gereed haar in zijn arm te vangen,
 Ijskoud en siddrend neêr.

Slechts gy wandelt voort op uw baan; wie kan uw loop verzellen?
 Eens zwicht de steenrots, eens de forsche abeel in 't bosch;
 Eens fnuikt de deinende ebb' der woênde golven trots;
 De Maan zelfs vliedt daar heen! Maar wie, wie zal u vellen?
 Gy zijt onwankelbaar dezelfde, gy-alleen,
 Gevierd en aangebeên!

Als de storm zich verheft in zijn kracht, en berg en dal ontluistert,
 De donders rollen by des bliksems rosrood licht, -
 Dan, midden in 't gedruisch, bezwemen noch verduisterd,
 Ziet ge uit de wolken neêr, een glimlach op 't gezicht.

Maar 't is vergeefs, vergeefs voor Ossiaan!
 Hy kan uw lach, uw lonk niet gadeslaan;
 Uw flonkergloed mag voor zijn oog niet stralen;
 Uw blonde vlecht versiere de oostertrans,
 Uw voorhoofd gloei van purperrooden glans,
 Als gy, gereed ter westkimme af te dalen,
 De poort ontsluit van 't schittrend ondergaan,
 't Is al vergeefs, - vergeefs voor Ossiaan!

Maar mogelijk is ook u (zoowel als my, ook u!)
 Een tijdkring voorbestemd, en zal het uur verschijnen,
 Waarop ge (als ik weldra!) ook eindelijk zult verdwijnen,
 O Zon, zoo groot, zoo schittrend nu!

Dan zult ge in de wolken uw hoofd ter nachtrust nederstrekken,
 En sluimren waar geen dageraad
 U door zijn opeisch meer zal wekken,
 Met nieuwe glansen op 't gelaat!

Verheug u dan, jeugdige Zon! in 't bloeien van uw jaren,
 Daar u noch vuur ontbreekt noch kracht;
 De sombere ouderdom heeft jamm'ren en bezwaren,
 Is onaanzienlijk en veracht;
 Hy is een Maan, die niet dan flauwtjens gloort,
 Beneveld door den mist, die op den heuvel zakte;
 De storm van den Noordenwind huilt door de onbeschutte vlakke,
 De wandlaar siddert die het hoort.

1831.

Colma.
Ossiaan toegeschreven.
(Macpherson.)

Het is nacht; ik ben angstig, verlaten, alleen,
Op den Heuvel - des - noodweêrs gezeten;
De stormwind giert luid langs de steenklippen heen,
De waterval snort door de spleten;
Geen afdak beschut haar voor weder en wind,
Die, alleen, zich ten Heuvel - des - noodweêrs bevindt.

Rijs, o Maan! uit de wolken! Blinkt, starren der nacht!
Om het even welk licht! leid mijn schreden!
Dat ik weet waar mijn dierbre, vermoeid van de jacht,
In den arm van de slaap is gegleden,
Aan zijn zijde zijn handboog, ontspannen en los,
En zijn hijgende honden rondom hem op 't mos.

Luid ruischt de stroom, nog luider bruischt de wind;
Hem hoore ik niet, dien mijne ziel bemint.

Wat toeft gy Salgar! Zoon des heuvels, koom!
 Wie, wat belet u woord te houden?
 Dit is de Rots, dit de afgesproken Boom,
 Waar wy elkander vinden zouden.
 Mijn Salgar! ach, waar gingt gy heen?
 Mijn Vader! laat my niet alleen!
 Mijn Broeder! ik wil met u vluchten!
 Al haat en veracht
 Mijn geslacht uw geslacht,
 Wy hebben van elkaâr geen bittren wrok te duchten.

Dáár breekt de maan door. Hoe glinstert het dal?
 Klaar toont de steenklip zijn aschgrauwe koppen.
 Maar geen gedaante verschijnt op de toppen,
 Geen voorgesprongen hond meldt dat hy naadren zal!

En Colma blijft alleen.

Maar wie zijn dezen,
 Op 't gindsche heivlak uitgestrekt?
 Ach Salgar, ach mijn Broeder, zoudt gy 't wezen?
 Geeft antwoord!... Maar gy zwijgt; geen roepstem die u wekt!
 Dood zijt gy! 't Weêrzijsch zwaard met weêrzijsch bloed bevekt!
 Mijn Broeder! deedt gy Salgar vallen?
 Mijn Salgar! heeft uw hand mijn Broeder neêrgeveld?
 Gy beiden waart my dierbaar boven allen....
 Wat zegge ik best, dat uwen lof vermeldt?

Schoon waart gy langs de bergen,
Mijn Vriend! ja, onder duizend schoon!
En gy, verschriklijk in den strijd,
Mijn Moeders Oudste Zoon!

Spreekt, zonen mijner liefde!
Spreekt nog een enkel woord!
Ach, hoort toch! - Maar gy hoort my niet,
En zwijgend slaapt gy voort.
Ach, zwijgen zult gy, zwijgen,
Voor eeuwig zwijgen; koud
Als steen zijn deze schoudren reeds,
Die 'k in mijn armen houd. -
Welaan dan, van de klippen,
Van 't hoogste berggevaart,
Spreekt afgescheiden Geesten, spreek!
Gy vindt my onvervaard.
Waar gingt gy om te rusten?
Waar zoek ik U? Wat kloof,
Spelonk of berghol koost gy uit?
Helaas! Ook gy zijt doof.
Geen stem kampt met de winden,
Geen antwoord, half gesmoord,
Verneem ik; maar de regen plast,
En 't noodweêr buldert voort.

Hier zit ik dan te weenen,
En wacht den morgen af.
Gy Vrienden van de dooden,
Delft dezen dooden 't graf.
Maar laat het open; Colma komt;
Haar leven is een droom -
Ook zy, ook zy wil rusten
Aan dezen zelfden stroom.
Als dan de nacht zal dalen
Op heuveltop en dal,
Als langs de barre heide
De stormwind varen zal,
Dan zal zy op de hoogte staan,
Met jammerklacht op klacht.
De jager hoort het in zijn stulp,
En siddrend geeft hy acht.
Toch hoort hy 't lied ten ende,
Want lieflijk is de toon,
Gelijk gy beiden lieflijk waart,
Mijn onvergeetbre doôn!

1831. Sedert overgewerkt.

Bruilofts beurtzang.

(Gezongen door leijonkers en gespelen der Bruid, die haar, met het vallen van den avond, by fakkellicht, uit haar moeders woning naar het huis van haren bruidegom overbrengen.)

(Catullus.)

Rei van jongelingen.

't Is aan d'avond, Jongelingen! Opgerezen! Lang verwacht,
 Blinkt het eindlijk aan den hemel, 't voorbeduidsel van den nacht.
 Nu den blijden disch verlaten, nu ter bruiloftsrei gegaan!
 Op nu, op! de Bruid zal volgen, en wy roepen Hymen aan,
 Als zy nadert, als zy ingaat tot zijn beidend heiligdom:
 'Kom, o Hymen, Hymenaeus, Hymenaeus, kom, ei kom!'

Rei van meisjes.

Ziet, de knapen zijn verrezen. Maagden! volgen we onze plicht;
 Want reeds straalt het langs den heuvel, 't nacht aanbrenghend avondlicht.
 Ziet hen driftig opgesprongen, saamvereend tot ons verdriet;
 't Bruiloftslied is op hun lippen, 't maagdverwinnend bruiloftslied:
 'Kom, o Hymen, Hymenaeus, Hymenaeus, aarzel niet!'

Rei van jongelingen.

Maar de palm die ons bereid is, is geen licht verkrijgbre buit.
 Zie hoe zich de Meisjens peinzend scharen om de bloode Bruid.
 Peinzende, en te recht, gezellen! want zy weten wat haar wacht,
 En haar list wil haar beschermen tegen 's Bruigoms overmacht.
 Moeilijk zal de zege ons vallen, maar dat maakt haar schoon en zoet.
 Daarom vrienden! ons verbonden, één in poging, één in moed!
 Hoort reeds stemmen zy den aanhef! Op gezellen! dien herhaald!
 ‘Kom, o Hymen, Hymenaeus, Hymenaeus, niet gedraald!’

Rei van meisjes.

Avondster! wat is er wreeder dan uw bloedig hemellicht?
 Dat de dochter weg komt voeren voor haar Moeders aangezicht,
 Komt ontscheuren aan die Moeder, die haar vastklemt aan haar hart,
 Die haar met bekreten oogen aanziet met een stomme smart;
 Dat het onbesproken meisje, rein van zeden, stil en zacht,
 Aan den vuurgen jongling wegschenkt, die met haar bedeesdheid lacht!
 Zeg, wat kan een vijand wreeder, keer'hy stad en tempels om?
 ‘Kom, o Hymen, Hymenaeus, Hymenaeus, kom, ei kom!’

Rei van jongelingen.

Avondster! wat is meer lieflijk dan uw lichtgloed aan den trans,
 Die den huwlijksband bevestigt en verheerlijkt door zijn glans?
 Wat door mannen, wat door ouders, wat door magen werd bepaald,

Wordt door u alleen bezegeld, als uw glinstrend schijnsel straalt.
 Kondt ge ooit zaalger uurtjen scheppen, menschenminnend godendom?
 ‘Kom, o Hymen, Hymenaeus, Hymenaeus, kom, ei kom!’

Rei van meisjes.

In den stillen hof besloten, bloeit het bloemtjen vredig voort;
 Waar geen ploegschaar 't af komt snijden, en geen snufflend vee het stoort.
 't Koeltjen streelt, het zonlicht sterkt het, en de koele regendrop
 Parelt op 't bevallig kransjen, dringt naar binnen, voedt het op.
 Knapen zien het, maagden zien het, en begeeren 't als om strijd;
 Maar zoo ras een scherpe nagel 't knikkend stengeltjen doorsnijdt,
 Maar zoo ras 't geplukte bloemtjen glans en kleur en geur verliest,
 Ach, geen maagd meer die 't zich aantrekt, en geen jongling die het kiest!
 Dus is 't ongerepte meisje de eer en lust van haar geslacht;
 Maar zoo ras zy 't maagdekransjen op 't altaar des huwlijks bracht,
 Is ze noch de lust der knapen, noch de roem der maagden meer.
 ‘Kom, o Hymen, Hymenaeus, kom en zie ontfermend neer!’

Rei van jongelingen.

Op een schrale, en ledige' akker meer geworpen dan geplant,
 Kan de wijnstok 't hoofd niet beuren uit het onaanzienlijk zand;
 Kan hy nimmer vruchten kweeken, waar het dorstig hart naar blaakt;
 Moedloos kruipt hy over de aarde, waar zijn top zijn wortel raakt.
 Van het stof des wegs bestoven, omgedreven door den wind,

Laat hem boer en jongling blijven, waar hy hem te kwijnen vindt.
 Maar wanneer de rank zich slingert om een olmboom die haar schoort,
 Zie hoe zy het oog des landmans, 't oog van elken knaap bekoort.
 Dus het ongerepte meisjes, als 't veroudert onbemind;
 Maar die zich ter goeder ure met een teedren gâ verbindt,
 Is dien Gade een schat der schatten, en haar Oudren eens zoo dier.
 'Kom, o Hymen, Hymenaeus, Hymenaeus, nader hier!'

Meisjens en jongelingen te zamen.

Lieve Maagd! wat doet u aarzlen, waar geen wederstreven baat?
 Kom, volbreng den wil uws Vaders, en uw Moeders besten raad.
 Wees gehoorzaam aan die beiden, want uw plichten vergen dit.
 Wil niet wanen, schoone jonkvrouw! dat ge u zelf geheel bezit:
 't Eigendom uws Vaders zijt gy voor een derde, schreiend kind!
 Voor een ander derde uw Moeders, die u als zich zelf bemint;
 Slechts het derde derde is 't uwe; o bestrijd geen dubbele macht,
 Die haar heilige rechten afstond aan den Bruigom, die u wacht!
 'Kom, o Hymen! Hymenaeus, kom en spreij hun echtkoets zacht!'

1832.

Lydia.
(Corn. Gallus toegeschreven.)

Lydia, bella puella, candida *etc.*

Zoetlief meisjes, zacht en schoon,
 Aller blanke meisjes kroon,
 Die, wanneer gy 't hoofd verheft,
 Ieder lelie overtreft,
 Rozenwit, van rozengloed
 Zacht doorschonen, wijken doet,
 En by 't sneeuwit van uw hand
 Geel maakt d' Indische' elpentand:
 Schuif dat blonde hair terug
 Naar 't albast van nek en rug,
 't Welig hair, het golvend goud,
 Dat geen snoer bedwongen houdt;
 Sla, sla neêr dat lieflijk oog,
 Onder d' effen wenkbrauwboog,
 Boog die 't oog zoo zacht omringt,
 Als een wolkje' een star omringt;
 Wend, wend af die poezle wang,
 Veel te lieflijk voor mijn zang,

Wang wier gloeiend inkarnaat,
Zacht in rozen overgaat,
Wang wier roos zich weer verliest,
Waar zy in de sneeuw befrist;
Spits veeleer den zachten tip
Van uw bloedkoralen lip,
Geef veeleer een overvloed
Van uw kusjens zacht en zoet,
Neem de torteltjens in 't groen
Tot een voorbeeld van uw doen, -
Neen toch! want ge ontscheurt my dus
Half mijn ziel met elken kus;
Gy ontsteelt my 't hartebloed,
En betaalt met enkel gloed!
Laat, laat af! wat moordt gy my!
Ziet gy niet wat pijn ik lij'?
Berg, verberg dat boezemschoon,
Oogverlokking, bloementhroon,
Waar een hartjen onder slaat,
Dat ons allen smachten laat,
Dat ons allen branden doet,
Maar van vruchtelozen gloed.
Liefste! zie mijn kwijnen aan;
Zeg, wat heb ik u misdaan,
Dat gy me eerst ten halven doodt,
En den stervenden verstoot?

1832.

Eer.
(Boileau)

Der Waarheid trouw te zijn, als heilig boven allen;
Het Recht te eerbiedigen en ook de Reedlijkheid;
Alle andren zacht, alleen zichzelve hard te vallen,
Verzakende om den plicht wat eer- of baatzucht vleit;
Der Maatschappij te zijn wat wy haar wezen mogen;
Te doen waartoe ons God de hand en 't hoofd bekwaamt;
Goed en rechtvaardig zijn, door lief noch leed bewogen:
Ziedaar waarachtige Eer, en die den Man betaamt.

1832.

Lizette.

(Th^s. Haynes Bayly)

Ik zag hem nooit te voren,
Had nooit aan hem gedacht,
Mijn Vader had hem, als zijn gast,
By ons aan huis gebracht.

Ik had hem zelfs niet éénmaal
Genegen aangeblik;
Aan tafel zat hy nevens my;
Ik had het niet beschikt,

Maar by zijn eerste spreken,
Hing reeds mijn hart aan hem;
Nooit had ik liever spraak gehoord,
Nooit aangenamer stem.

Als zich de dans bereidde,
Was ik zijn keuze weêr;
Daar klonk op nieuw dat zacht geluid,
Zoo hartvervoerend teêr!

Wat wist hy my te zeggen?
Ach, waarom hem vertrouwd!
'Hy had nog nooit zoo'n lief gelaat,
Zoo'n hemelsch oog aanschouwd!'

Waarom toch dus gesproken?
'k Werd ijdel op die eer;
En als de vleier my verliet,
Hoe riep mijn hart hem weêr!

't Was vreemd; maar als ik uitging,
Verveelde ik my altijd;
Het beekjen was zijn lieflijkheên,
Het dal zijn schoonheid kwijt.

't Was vreemd; vermoeiend scheen my
De kleinste wandeltocht!
Ik wenschte my dien vriendlijke' arm,
Waarop ik leunen mocht.

'k Wenschte iedereen afwezig,
En hem - alleen naby?

Waarom bevroedde ik de oorzaak niet,
Noch wat er woelde in my?

Vermeed ik 't lieve plekjen,
Bezocht door spel en vreugd,
En dwaalde ik om in eenzaamheid,
Zoo haatlijk voor de jeugd;

Doorstrengelde ik mijn lokken
Met zijn geliefd gebloemt,
Koos ik de kleur voor mijn gewaad,
Door zijnen mond geroemd;

Schikte ik, in alle dingen,
My naar zijn smaak en zin,
Schoon 'k naauwlijks aan hem denken dorst,
Wat kon dit zijn dan Min?

Wee my! ik hield het harte
Der mannen niet zoo slecht!
Ik achtte elk lonkjen welgemeend,
Elk streelend woordtje' oprecht.

Hy sprak van 'eeuwge liefde',
En ik geloofde dat.
Hoe kon ik denken dat hy reeds
Zoo vaak bedrogen had?

Nu ziet hy naar een ander,
En, even teêr en zacht,
Bekoort hy haar met de eigen taal,
Die ik mijn Voorrecht dacht.

Ach, waarom moet zy schoon zijn?
Ik wraak zijn keus niet; neen!
Noch twijfel of zy zwichten moet
Voor wat mijn oor zoo hemelzoet,
Zoo onweêrstaanbaar scheen.

1833.

Verveling.
(Walter Scott.)

Daar is een zielsgesteldheid, aan ons allen
Bekend, en die ons vaak by 't slaaprig vallen
Van d' avond, of by dag, by triestig weêr,
Bevangen kan, als onze geest veelmeer
Zich voelt gestemd tot domm'len dan tot waken,
En alles strekt om de uren lang te maken;
Verbeelding heeft dan vlucht noch licht; Verstand
Geen enkel vruchtbaar denkbeeld by de hand;
Herinn'ring suft, en Kunstzin heeft geen oogen;
Het schoonst taafreel schijnt met een mist betogen;
Flaauw, zoo niet valsch, klinkt ons 't bekoorlijkst lied.
Toch klagen wy dien toestand andren niet;
Men klaagt alleen op hoop van mededoogen;
Maar hoe zou deernis mogelijk zijn
Voor lasten zonder wicht, en lijden zonder pijn.

Een vriend der jacht kan van dit leed verhalen,
 Als, op den dag voor 's eersten dood' bestemd,
 Stortregens, waar het veld van zwemt,
 Hem aan 't ondraaglijk huis bepalen.
 De heng'laar kent het, als 'dat mooie weêr',
 'Die heldre luchten' maar niet wijken willen;
 Maar 't meest de jonge juffrouw, wie 'de grillen'
 Van Voogd of Moei afhouden van de pret,
 Die al de *amies* 't hoofd op stelten zet,
 En 't jonge hart van zoet belang doet trillen.

Verveling! of, zoo als gy ook heet, *Land!*
 U danken wy veel goede en kwade zaken.
 Gy stopt ons kaart en teerling in de hand;
 Gy werpt d' ivoren bal op 't groene laken,
 Bestelt de draaibank, reikt de stijfselkwast,
 Verwekt *liefhebberyen* niet te tellen;
 A plant zijn Ezel, B zijn Penningkast,
 C Spelden in de ruggen van kapellen;
 D, eerst de schrik van 't muis- en kikvorschdom
 Door Luchtpomp en Galvanische Kolom,
 Keert nu, vermits zijn proeven zelden lukten,
 Van dag tot dag, gedroogde planten om...
 O Deftig beuz'len, o gemaakte drukten!

'k Zwijg van de stapels boeken, niet geschreven

Dan voor uw slaaprige oogen. *Legio*,
 Ziedaar den naam dier gantsche rommelzoô
 Romans, bestemd slechts ééne dag te leven,
 Verhalen (*Losse* en - stijve!), Luimig Goed,
 Dat altijd nog de beste zaken doet.

Elk heeft zijn middel, elk zoekt raad
 By 't kwellen van dit schroomlijk kwaad.
 Wat my nog altijd 't beste baat,
 Is naar mijn boekzaal weg te sluipen,
 In 't hoekjen van den haard te kruipen,
 En op mijn luiën - stoel, by 't knappen van mijn vuur,
 Een sprookjen van fantastische natuur
 Zóó lang te lezen, tot, met neevlen overtogen,
 De letters my gaan huppelen voor de oogen,
 En 't fraai verhaal des dichters, binnen 't uur,
 Zich oplost in de wonderlijkste droomen,
 Die in mijn hazenslaap mijn geest bestormen komen.
 Gants wonderbaarlijk is 't soelaas,
 Door my geput uit de avonturen
 Van Ridders, strijdende voor hun Dulcinea's,
 Van Juffers, smachtende achter kloostermuren;
 Ontleend aan Luchtpaleizen, Talismans,
 Kabouters, Reuzen, Vampyrs, Doodendans
 En Heksenfeest.... In weêrwil van mijn Reden
 En Goeden Smaak: het helpt, en 'k ben te vreden.

Somtijds ontvloeit me ook wel, op zulk een tijd,
Een stroom van verzen die zich tot Vertelling schikken,
Maar die 'k, in wijzer oogenblikken,
Verscheur of in de vlammen smijt;
En zijn er die dit vonnis overleven,
En die, - met fierheid zeg ik dit -
Mits ze in een ledig uur genoegen geven,
Niet vragen of een tijdschrift prijst of vit.
Pijnstilling, mogelijk zachte streeling
By 't haatlijk knagen der Verveling,
En vragende om geen ander loon
Dan 't vaakrig lachjen op een uitgerekte koon.

1833.

Het ergste.
(Walter Scott.)

Wee der bark, als haar zeil is verscheurd,
Als de draaikolk ten afgrond haar sleurt,
Als de Stormgeest de donderknods tilt,
De Meirmin zich aan 't hair rukt en gilt;
Maar meer, als de trouwlooze hand
Eens Verraders de roerpen omspant!

Wee den Pelgrim in Ramaas woestijn,
Die bezwijkt van vermoeidheid en pijn;
Als de zon hem verbrandt van omhoog,
Als de bron, die hy zocht, hem bedroog;
Maar meer, als de Schelm die hem leidt,
Hem den dood in zijn strikken bereidt!

Wee den Ridder, wiens schild is gekloofd,
Wien het krijgshelmet afviel van 't hoofd,
Wiens strijdros gestort is in 't zand,
Wiens degen men wrong uit zijn hand;
Maar meer, zoo hy 't vleien vertrouwt
Van een Vrouw, die zijn ondergang brouwt!

1833.

De harp.
(Walter Scott.)
Uit Rokeby.

Van mijn eerste kinderdagen
 plooide een vreemde trek mijn' geest;
 'k Ben als knaap altijd afkeerig
 van wat knapen streelt geweest;
 In my selv' gekeerd en zwijgend,
 ging ik peinzende daarheen,
 En beminde in eenzaam mijmren
 slechts mijn Harp, mijn Harp - alleen.

Eerzucht blaakte 't jeugdig hart my,
 en mijn trots verachtte ras
 't Eenzaam beekjen, 't needrig hutjen,
 dat mijns vaders rijkdom was;
 Zou de Faam er ooit van spreken? -
 Neen, mijn ziel vloog hooger heen;
 En wat deed me op hooger uitzien?
 Slechts mijn Harp, mijn Harp - alleen.

Liefde blaakte sinds mijn' boezem
met haar onberaden gloed,
Bracht begeerte en woeste driften
in mijn onbeproefd gemoed;
't Was de dochter van den Landheer,
wie mijn speeltuig godlijk scheen;
En wat stijfde me in mijn hopen?
Slechts mijn Harp, mijn Harp - alleen.

Rijper leeftijd deed de zeepbel
barsten, waar mijn hart aan hing,
Mannentrots den droom vervloeken,
waar mijn jeugd zoo vast op ging;
Mannentrots de liefde vlieden, -
maar toen al die vreugd verdween,
Wat kon my voor wanhoop hoeden?
Slechts mijn Harp, mijn Harp - alleen.

Oorlog kwam met ramp en jammer,
en gebrek met wee en smart;
'k Had een deel van 't leed te lijden,
waar mijn Land de prooi van werd;
Wat kon nog mijn lot verzoeten,
bleef me ook van mijne akkers geen,
Wierp men ook mijn huis ter aarde?
Slechts mijn Harp, mijn Harp - alleen.

'k Zag den droom der eerzucht wijken,
'k voelde 's hongers scherpen beet,
En den giften pijl der liefde,
die mijn boezem bloeden deed;
'k Zag door allen my verlaten,
lust en rust en hoop verdween -
Maar één troost toch bleef mijn harte:
't was mijn Harp, mijn Harp - alleen.

Daarom wil ik over bergen
en door dalen, waar 'k my wend',
Trouwe Harp! u met my dragen,
tot mijn aardsche kommer endt!
Niemand zal mijn grafsteê naadren,
Dat hy me in den dood beweene';
Maar gy zult een lijkzucht slaken,
gy, mijn Harp, en gy - alleen!

1833.

**De kavalier.
(Walter Scott.)**

Nog graauw was de scheemring, nog neevlig het zwerk,
Mijn lief steeg te paarde krijgsvaardig en sterk,
Langs velden en wegen, waar 't oproer zich toon':
God hoede den dappre, die strijdt voor de Kroon!

Waar zijde eens hem dekte, 't pantsier knelt hem daar;
Het staal van den helm dekt het goud van zijn hair;
Het zwaard aan zijn zijde blinkt edel en schoon:
God zegne den dappre, die strijdt voor de Kroon!

't Is voor 't recht van Oud-England, zoo krijgsvucht hem blaak';
Haar Vorst is zijn leidsman, haar Kerk is zijn zaak;
Zijn wachtwoord is eer, en beroemdheid zijn loon:
God strijd' met den dappre, die strijdt voor de Kroon!

Laat ze roemen hun Fairfaix, hun Waller en al
't Rondhoofdig gebroedsel van Westminster-hall;
Maar weet! al koos de opstand 't fier Londen ter woon:
De speeren van 't Noorden omringen de Kroon.

Daar 's Cavendish, en Derby verschriklijk altoos,
Daar 's Erins fiere Ormond en Schotlands Montrose¹⁾:
Durft ge uw Skippon nog meten, uw Massey, uw Brown,
Met Oud-Englands Baronnen geschaard om de Kroon?

O vreugde over 't hoofd van elk braaf Kavalier!
Zij zijn speer onverwinlijk, en sterk zijn pantsier!
Tot in Zege en in Vreê hy zijns harten zucht toon',
In een' dronk op zoet England, haar Kerk en haar Kroon!

1) Spreek uit: Montrooz.

Ridder Kuno.
(Walter Scott.)

Uit Bohemens oude dagen zinge ik u een waar verhaal,
Van den eedlen Ridder KUNO, dien gelukkigen gemaal!
Hy omhelst en kust zijn gade, lieflijk, eerbaar, schoon en goed;
Maar hy spreekt: 'Mijn Halsvriendinne! hoor wat ik u melden moet.

'k Heb my naar een verre landstreek tot een pelgrimstocht verplicht,
'k Moet Sint Thomas land bezoeken en verlaat mijn slotgesticht;
Hier kunt Gy gebiedster wezen, zoo 'k er op vertrouwen mag,
Dat gy trouw op my zult wachten, zeven jaren en een dag.'

Met een hart beklemd door droefheid sprak het vrouwtjen tot haar gâ:
'Zeg, mijn Liefste! zeg, mijn Eedle! wat bevelen laat gy na!
Wie zal uw vazallen leiden, wie voert hier voor u 't bewind,
En wie zal uw vrouw beschermen, als ge u in den vreemde vindt?'

Toen sprak de eedle Ridder KUNO: 'Vrees Melieve! daarvoor niet;
Daar is menig edel ridder in mijn uitgestrekt gebied;
't Zal de vroomste zijn van allen, wien ik Land en Staat betrouw,
Hy wordt hoofd van mijn vazallen, hy beschermer van mijn vrouw.

Als een Christen moet ik houden, wat 'k den Heilgen heb beloofd;
O gedenk als 'k ver zal wezen aan uw Ridder, aan uw Hoofd;
O, Melief! hou op van treuren, 't is vergeefs indien gy rouwt,
Neem van trouwen KUNO afscheid, die zijn eed den Heilgen houdt.'

Zoo sprak de eedle Ridder KUNO, en hy haastte zich van 't bed,
En zijn Kamerling ontmoette hem met tabbaart en lampet;
Om zijn schoudren viel de tabbaart, rijk gevoerd met sabelbont,
En in 't water doopte de eedle hand en voorhoofd hoog en blond.

'Hoor, Heer Kamerling!' zoo sprak hy, 'want gy zijt een goed vazal,
En de plicht is groot en wichtig, die ik u betrouwen zal:
Zeven jaren zult gy heerschen over burcht en riddrenstoet,
Zeven jaren zult gy instaan voor mijn egaâs trouw gemoed.'

Maar de dienaar was rondborstig; zonder omweg zeide hy:
'Heer blijf hier, blijf zelf gebieden, en neem dezen raad van my;
Vrouwentrouw is zwak en wankel; zeven jaren, zegt gy? 'k zou
Naauwlijks zeven dagen instaan voor de trouwheid van een vrouw.'

De eedle Ridder zag rondom zich, voelde 't hart onrustig slaan,
Maar hy zag Marstettens Erfzoon, zijn getrouwen schildknaap staan,

Huivrend sprak hy tot den Jonker: 'Trouwe schildknaap! spreek, neemt gy?
Als ik ver zal over zee zijn, die verplichting op van my?

Zult ge dees mijn burcht bewaren, dit mijn land beschermen, en
't Hoofd van mijn vazallen wezen, als ik op mijn tochten ben?
Zult gy zeven jaren instaan voor een gade by haar man,
En haar hoeden als MARYE trouw beschermd werd door ST. JAN?'

De eedle jonker was trouwhartig, maar hartstochtelijk, fier, en jong,
Spoedig met een antwoord vaardig, maar met onbedachte tong.
'Edel Heer! verdrijf uw zorgen, vang gerust uw reistoelt aan,
En belast my met deze eerplicht tot ge uwe eeden hebt voldaan.

Steun op mijn beproefde trouwe, die ik heilig houden zal,
'k Zal uw land en burcht besturen en elk ridderlijk vazal;
Voor uw lieve en trouwe gade geef 'k gerust mijn hoofd te pand,
Dat ze u minnen blijft en deugdzzaam, bleeft ge ook dertig jaar uit 't land.'

Welgemoed was de eedle KUNO op 't vernemen van dat woord;
't Joeg den rimpel van zijn voorhoofd, van zijn wang de bleekheid voort;
Allen wenscht hy wel te varen - scheept zich in zoo ras hy mag,
En gaat wandlen in den vreemde, zeven jaren en een dag.

In een boomgaard sliep de Ridder, in een boomgaard op den grond,
Toen op eenmaal, in de sluimring, een verschijnsel voor hem stond,

Toen een stem hem zachtkens toesprak: 'Ridder! 't voegt u op te staan!
Want uw erfgrond en uw gade neemt een andren meester aan.

Want uw strijdros ruilt zijn breidel en uw burchtslot zijn banier,
En de stoet van uw vazallen volgt een ander in 't bestier,
En de gade, die gy lief hebt, die zoo trouw eens was als schoon,
Huwet zich, in uws vaders burchtzaal, heden aan MARSTETTENS zoon.'

Op sprong de eedle Ridder KUNO, en hy rukt zich aan den baard:
'Welk een tijding moest ik hooren? waartoe leef ik nog op aard?'
Moest ik land en staf verliezen, al mijn vreugd was niet verwoest,
Maar dat ooit een trouwloos Ridder my mijn gade ontrooven moest!'

'Mijn Beschermersint!' bad de Ridder, 'Heilge THOMAS! gy, zie toe!
Een verrader steelt mijn erfland, daar 'k aan u mijn plicht voldoe,
En hy brengt mijn vrouw tot schande, die zoo zuiver was en goed,
En ik dool in vreemde landen, die dien smaad verzwelgen moet!'

Als Sint THOMAS deze woorden uit zijns pelgrims mond vernam,
Zond hy hem een diepen sluimer, die hem gants bedwelmen kwam;
Hy ontwaakte in 't schoon Bohemen, aan eens beekjens oeverrand,
Een kasteel stond rechts, een molen prijkte er aan zijn linkerhand.

Op sprong de eedle Ridder KUNO; zijn betoovring was voorby;
Duizlend van geluk en vreugde, zag hy rond ter wederzij';
'Ik herken mijns vaders burchtslot, met die molen, met dien vliet,

O heb dank, Geboorte-Heilge! die my bystaat in 't verdriet!

Op zijn pelgrimsstaf gebogen, toog hy naar de molen heen,
 Waar geen mensch zijn heer herkende, mits hy oud en zwaklyk scheen.
 'o Verhaal' - dus sprak de Ridder, en hy greep des huismans hand, -
 'o Verhaal een' armen pelgrim wat er nieuws is in dit land.' -

'Weinig nieuws heb ik vernomen,' - sprak de huisman wederom -
 'Dit slechts: de Eedle Vrouw van 't landschap kiest een tweeden bruidegom;
 Haar gemaal stierf in den vreemde, dit verhaalt men telkens meer,
 En zijn dood gaat ons aan 't harte, want hy was een waardig Heer.

'k Houd van hem dees kleine molen, die my brood en nooddruft geeft,
 God doe zacht den Ridder rusten, die my zacht behandeld heeft;
 Als 't Sint Maartens dag zal wezen, en men ons ons loon voldoet,
 Trekt de Priester kap en stoel aan, die voor KUNO bidden moet.'

De Eedle KUNO klom den heuvel op, waar hy zijn burchtslot had;
 Voor de welgesloten poorte stond hy moede en afgemat.
 'Ieder Heilige uit den Hemel! sta uit deernis nu my by,
 Dat ik, die deze echt wil breken, hier niet uitgesloten zij!'

Flauw en moedloos was zijn kloppen, dof en droevig was zijn stem,
 Hoofd en hart, en spraak en krachten, alles was bezwaard in hem;
 Tot den Wachter sprak de Ridder: 'Zeg der goede Burcht vrouw dit:
 Dat een Pelgrim van St. Thomas voor één dag bescherming bidt.

'k Heb zoo menig weggeloopt, en mijn kracht heeft eindlijk uit;
 'k Zal geen morgen weêr aanschouwen, zoo zy my de slotpoort sluit;
 'k Vraag haar, om St. Thomas wille, pelgrims maal en pelgrims koets,
 Om den wil van Kunoos ziele, eens de keurling haars gemoeds.'

De oude Wachter trad ter Burchtzaal op en sprak der Vrouwe toe;
 'Voor de slotpoort staat een pelgrim, oud en afgereisd en moê,
 Vragende, om St. Thomas wille, pelgrims maal en pelgrims koets,
 Om den wil van Kunoos ziele, eens de keurling uws gemoeds.'

't Zachte hart der Vrouw ontsluit zich. 'Open,' sprak zy, 'hem 't kasteel,
 Heet den zwerver welkom, vall' hem spijs en drank en bed ten deel;
 En daar hy mijns egaâs naam noemt, zoo 't zijn hart gelusten mag,
 Zal dit burchtslot hem beschermen zeven weken en een dag.'

De oude Wachter deed de slotpoort op, naar last der Edelvrouw,
 En de Ridder trad den drempel over van zijn slotgebouw.
 'Wees nu,' sprak hy, 'goede Hemel! van een zondig mensch gedankt,
 Dat dit burchtslot in zijn muren zijn gebiedder weêr ontfangt.'

Toen trad de eedle Ridder Kuno in zijn hal met trage schreên,
 En het deed zijn harte breken, dat hy elk een vreemdling scheên;
 Op een lagen zetel zat hy, diep weemoedig, bleek en bang;
 Kort slechts zat hy daar, maar nimmer viel hem korte tijd zoo lang.

Onder was de zon gezonken, 't feest gedaan, en dáár de nacht;
 't Uur genaakt, dat jonge bruidtjens in haars brúigoms armen wacht;
 't Is' - sprak een der speelgenooten - 'steeds eene ijzren wet geweest,
 Dat geen gast hier zal vernachten, die geen zang zong op een feest.'

'Daarom' - sprak de jonge brúigom, als hy neêr zat naast zijn bruid,
 'Legt, mijn zangren! legt de cyther neder en de gouden luit;
 Onze pelgrim zal ons toonen, dat hy aan die wet zich houdt,
 En ik zal zijn lied beloonen met een nieuw gewaad en goud.'

'Koel is 't lied der koude grijsheid,' dus was 't, dat de pelgrim zong,
 'Schittrend kleed, noch gouden schatten slaken ooit haar stramme tong;
 Eenmaal zat ik, blijde brúigom! aan mijn tafel, rijk als gy,
 En een schoone bruid zat naast my, en haar schoonheid was voor my.

Maar mijn voorhoofd werd gerimpeld, en mijn hair is zilvergrijs,
 En mijn wangen zijn verschrompeld door de wreede hand des tijds;
 'k Ben een arme pelgrim heden en, op 's levens laatst tooneel,
 Meng ik in uw bruiloftvreugde 't knarsen van mijn schorre keel.'

De eedle burchtvrouw hoort bewogen dit aandoenlijk treurlied aan,
 En voor 't leed van d' ouden pelgrim zwelt in 't minzaam oog een traan.
 'Neem een gouden beker' - spreekt zy tot haar Schenker, 'vul hem hoog,
 Dat om mijnentwil de pelgrim haar ten bodem leêgen moog!'

De eedle KUNO nam den beker, en zyn hand liet in den wijn
Straks een gouden trouwring glippen, schittrend, kostelijk en fijn;
't Was dezelfde, dien zijn bruid hem eenmaal aan den vinger stak,
De eigen bruid, die nu zoo schandlijk haar belofte en trouw verbrak.

Daarop sprak hy tot den Schenker: 'Doe me een enkel dienstbetoon,
Dat ik, mocht mijn welvaart keeren, rijk en vorstlijk u beloon!':
Breng dien gouden beker weder, weder tot die blijde bruid,
En ter eer des grijzen pelgrims drinke ze ééne teug daaruit.'

Hoflijk was de goede Schenker en wees zijn verzoek niet af;
Maar hy nam den gouden beker, dien hy aan de burchtvrouw gaf;
'Eedle Vrouw! de eerwaarde vader bidt dat hem gebeuren moog,
Dat uw mond, in eedle heuschheid, hem bescheid doe met een toog.'

Reeds zag zy den ring van verre, nu bekeek zy hem naby,
'Hier moet Ridder KUNO wezen - de eedle KUNO!' gilte zy;
En zy ijld van haar zetel, en haar tranen stroomden ras: -
Maar een vrouw moog hier beslissen, of 't van vreugde of droefheid was.

Doch zy uitte luide erkentnis aan der Heiligen hooge macht,
Die den eedlen Ridder KUNO wederbracht vóór middernacht,
En zy zwoer met luider stemme, dat daar nimmer maagd of vrouw
Zoo geducht als zy beproefd was, en zoo kuisch geweest en trouw.

‘Ja, ik vorder hier de lofspraak, die aan brave vrouwen past,
Die haar woord en plichten’ - sprak zy - ‘trouw volbrengen en standvast,
Want, tel vrij de dagen over: zeven jaren en een dag
Zijn te Middernacht verstreken met den laatsten klokkeslag.’

Toen verrees Marstetten ijlings, en hy trok zijn blinkend zwaard,
En hy knielde neêr voor KUNO, en leî 't wapen af op de aard':
‘k Heb mijn eed en trouw gebroken, die ik plechtig had beloofd;
Leenheer! neem uws leenmans degen; leenheer! neem uws leenmans hoofd!’

De eedle Ridder KUNO zag hem, en hy zeide met een lach:
‘Hy wordt wijzer, die gedwaald heeft zeven jaren en een dag;
Vijftien jaren telt mijn dochter, die ik prijzen hoor als schoon,
Ze is mijn éénige erfgename, zij ze uw bruid, en wees mijn zoon!’

‘Aan een jongen bruïgom voegt een jonge bruid, maar de oude aan my,
Die haar trouw zoo wêl bewaard heeft tot de proeftijd was voorby;
Maar gezegend zij de Wachter, die my toeliet tot dit feest,
Want zoo 'k morgen waar gekomen, 't was een dag te laat geweest.’

Lied van Annot Lyle.
(Walter Scott.)
Montrose.

Waart gy laag als ik in stand,
O! hoe zou my 't denkbeeld streelen,
Met u lief en leed te deelen,
'k Volgde u over zee en land!
Waar u wind en golfslag bracht,
Was ik met u dag en nacht.

Maar het noodlot, dat ons scheidt,
Voert ons op verscheiden wegen;
Dierbre! zij het enkel zegen,
Wat u op uw weg verbeidt!
My, my, arme, rest slechts dit,
Dat ik weene en voor u bid.

Wat dit hart te lijden heeft,
Als de Hoop het zal ontvluchten,

Zullen klacht of droeve zuchten
Nooit verraân, zoo lang gy leeft;
't Zal een diep verborgen pijn,
Een verzwegen droefheid zijn.

'k Wil niet kwijnende en in rouw,
Door des levens onspoedsholen,
Droef en half bezweken dolen,
Neen! de moed betaamt der vrouw!
En mijn hoe geheime smart
Griefde licht uw dierbaar hart.

Aan Brigitta.
(Walter Scott.)

O zeg niet, melief! zoo bedrukt van gelaat,
Dat de lente uwer jeugd is verlopen,
Noch verwijs my naar vrouwen in bloeiender staat,
Tot een heil waarop gy my deedt hopen.

Sier de bloeiende April zich met wingertloof 't hoofd,
Als zijn ranken uit speelsheid zich krullen,
't Is de gloeiende August, die den druiventros stooft,
Om den beker der weelde te vullen.

Eener nimf was uw leest eens, zoo slank en zoo rank;
Ik beken dat de tijd haar vergroofde;
Eener ster in uw oogen de vonklende sprank;
Ik beken dat de zorg haar verdoofde.

Maar genoeg dat uw tred zich nog driftig versnelt,
Om na afzijn me aan 't harte te drukken;
En genoeg dat uw oog my de liefde nog meldt,
Die weleer onze jeugd mocht verrukken.

't Violtjen.
(Walter Scott.) *

Als 't violtje' in 't lindelommer
't Geurig vijftal openplooit,
Mag het vrij zich schooner roemen
Dan de rijkstgekleurde bloemen,
Waar zich woud en dal meê tooit.

Vriendlijk gloort zijn gloeiend purper,
Knikkende van morgendaauw, -
Van zoo'n droppel overtogen,
Blonken me eens twee dierbare oogen
Van nog liefelijker blaauw!

't Zonlicht doet den daauwdrop droogen,
Eer de morgen middag wordt, -
Ach, de traan der afscheidsrouwe
Blonk in 't oog der ongetrouwe
Ook zoo lieflijk, ook zoo kort!

* (Op Muzijk gezet door J.J. Viotta. (Stud. Almanak 1837.)

Liefde.

In peace, Love tunes the shepherds reed;
 In war, he mounts the warriors steed;
 In halls, in gay attire is seen;
 In hamlets, dances on the green.
 Love rules the court, the camp, the grove,
 And man below, and saints above;
 For love is heaven, and heaven is love.
 WALTER SCOTT.

Liefde lokt een zoet geluid
 Uit de dwarsche herdersfluit,
     Lacht de lieve vrede;
 Klinkt de schorre krijgstrompet,
 Op het brieschende genet,
 't Pantser aan, en 't krijgshelmet
 Op de blonde lok gezet,
     Trekt ze strijdwaart mede.

In de feestelijke zaal
 Blinkt zy in haar blijdsten praal,
     Regelt scherts en zangen;
 Waar de meiboom is geplant,

En de landjeugd, hand aan hand,
Omspringt naar den boerschen trant,
Naakt zy met haar rozenband
Huppelt ze in de rangen.

Zy regeert op 't blijde veld,
Zy in 't woelig krijgsgeweld,
Zy in 't hofgewemel;
Sedert 's warelds eerst begin,
Voerde zy haar wetten in;
Ze is gedaald van hooger tin;
Enkel hemel is de min,
Enkel min de hemel.

Elsjens gelofte. **(Walter Scott.)**

Hoor wat ELSJEN van de Zaan
Luid en duidelijk deed verstaan:
'Nooit word ik KLAAS GIJSSENS bruid,
Al stierf heel het mensd'om uit,
Al bleef op dit oogenblik
Niemand na dan hy en ik!
Voor geen opschik, goud of pracht,
Voor geen aanzien, rang of macht,
Voor wat m' ooit my bieden wou -
Nooit word ik KLAAS GIJSSENS vrouw!'

Oude JASPER sprak met recht:
't Zegt niet wat een meisje zegt!
't Vee verliet den stal nog pas
Voor 't ontspruitend weidegras;
Maar eer de eerste melkkoe weêr
Naar de warme stallen keer,
Eer het welig gras verdort,

Eer 't met sneeuw bestoven wordt -
 Zie 'k, al spreekt gy nog zoo bout,
 Dat gy met KLAAS GIJSSEN trouwt.'

'De eiber' - sprak het meisjen weêr,
 'Bouwt zijn stokkig nest veeleer,
 Waar het thands de kieviet doet,
 En de grasmusch zit en broedt,
 Mocht ook zelfs de breede Zaan
 Zonder schuit of water staan,
 Kwame ook Haarlems duinenrij
 Herwaarts vliegen over 't IJ,
 Brak zelfs - wat men nimmer hoort -
 Ook een Zaanlandsch boer zijn woord:
 Welk een wonder ook geschied',
 ELSJEN trouwt KLAAS GIJSSEN niet!' -

Op de schoorsteens, wijd en zijd
 Broedden de eibers als altijd;
 Haarlems duinen bleven staan;
 't Breede water van de Zaan
 Voerde, als immer, vrij en vlug
 Duizend schuiten op zijn rug;
 En zoo ver men had gehoord
 Brak geen Zaanlandsch boer zijn woord; -
 - Toch had ELSJENS preutschheid uit,
 En zy werd KLAAS GIJSSENS bruid.

1833.

De nacht voor St. Jan.
(Walter Scott.)

Vroeg zit de Heer van Smalholm op
En spoort zijn ros, en snelt
In éénen door, langs 't rotsig spoor,
Naar 't ruige *Broederveld*.

Hy zoekt geen leger van Buccleuch,¹⁾
Die op de grenzen waakt,
Noch keert zijn speer een vijand toe,
Die 't land onveilig maakt.

Toch dekt het harnas hem de borst,
De malierok de leên;
Het zwaar helmet is opgezet,
Waar hy een reus meê scheen.

Een stalen strijdbijl, tien pond zwaar,
Hangt aan zijn zadelknop;
Zijn arm beschut een beukelaar,
Daar praat zijn wapen op.

1) Spreek uit: Buccloe.

Hy komt terug, den vierden dag;
 Zijn blik is stug en scheel;
 Zijn klepper stapt zoo traag hy mag,
 By 't naadren van 't kasteel.

Hy komt niet van waar 't Engelsch bloed
 Gestroomd heeft langs den grond,
 Waar Douglas met zijn heldenstoet
 Voor de eer van Schotland stond,

Bucclench RALPH EVERS boeten deed¹⁾
 Voor plundring, kerkroof, moord,
 Voor 's priesters vloek en 's huismans kreet,
 Glimlachend aangehoord.

Toch is zijn helm gebult, geblutst,
 Zijn wapenrok gescheurd,
 Zijn bijl en zwaard, verstompt, geschaard,
 En met rood bloed gekleurd.

Af stijgt hy by de slotkapel,
 En houdt zich schuil en stil;
 Maar roept zijn kleinen voetknaap snel;
 Zijn naam was, engelsch: Will.

1) In den slag van Ancram, 1544.

‘Kom hier, mijn lieve voetknaap! kom,
 Daar 'k u als kind beschouw;
 Want gy zijt klein, uw hart is rein
 En aan uw heer getrouw.

Ge onthoudt my niet hetgeen gy ziet,
 Maar geeft steeds trouw bericht;
 Welnu, sints ik het huis verliet,
 Wat heeft Mevrouw verricht?’

*‘Mevrouw behaagt, door niets vertsaagd,
 Het eenzaam Bakenvuur,
 Dat op den hoogen Watchfold gloort,
 In 't donker avonduur.*

*Al steenden uil en roerdomp luid,
 Al blies de stormwind fel,
 Zy toch betrad het zorglijk pad
 Naar Watchfolds Vuurbaak wel.*

*Ik volgde haar in stilte na
 Tot dat zy boven kwam;
 Geen waker waakte er by de baak,
 Maar schittrend was de vlam.*

*Zy koos een ruigbegroeiden steen
 En wierp zich achtloos neêr;*

*De vuren telde ze, een voor een,
Van 't Engelsch oorlogsheir.*

*Wel gaf ik acht, den tweeden nacht;
Het weër was bar en guur;
Toch klom zy op den heuveltop
En zett'e zich by 't Vuur.*

*Maar by dat Vuur stond deze maal,
Beschenen door zijn gloed,
Een Edelman gedoscht in 't staal,
En kwam Mevrouw te moet.*

*In volle rusting stond hy daar
En sprak uw Egade aan;
Maar storm en regen door elkaâr
Liet my geen woord verstaan.*

*De derde nacht was stil en zacht;
Het windtjen stak niet op;
'k Nam 't heimlijk paar weër heimlijk waar,
Op Watchfolds ruigen top.*

*Toen is een woord door my gehoord
Van 't middernachtlijk uur,
Van dezen nacht, zoo heilig g'acht,
Heeft zy gewaagd by 't Vuur.*

*Zy sprak: "kom dan, gewenschte man!
 Bezoek mijn stil salet!
 En vraag dien nijdigen tiran
 Verlof, noch my belet.*

*Hy drilt zijn speer voor Schotlands eer,
 En weert zich naast Buccleuch,
 Sint Jans nacht is zijn vrouw alleen,
 En hare deur niet toe."*

*"Ik kan het niet, ik mag niet, neen!
 Ik kom niet, liefste mijn!
 St. Jans nacht zwerf ik om, alleen,
 By U kan ik niet zijn."*

*"Hoe nu? Gy weigert, weigert My?
 Lafhartig Ridder, hoe?
 Lacht u geen uurtjen stil en vrij
 In mijn gezelschap toe?"*

*Den waakschen bloedhond leg ik vast,
 Den wachter zeg ik: "Zwijg!"
 De steenen trappen sprei ik knap
 Met riet en wilgentwijg.*

*En daarom by St. Jan niet slechts,
 Maar Al wat heilig hiet,*

*Bezweer ik u, gehoorzaam nu,
Verzaak uw liefde niet!”*

*‘Al bast de waaksche bloedhond niet,
Al is de wachter stom,
Al smoort mijn stap in twijg en riet,
Toch zeg ik niet: ik kom.*

*Een priester slaapt in 't zijvertrek;
Hy hoort mijn tred gewis;
En merkt hy dat ik opwaarts trad,
Hy gist waarheen het is.’*

*“Vrees voor den priester niet, mijn lief!
Hy is naar Dryburgh heen.
Zielmissen heeft hy daar te doen,
Drie dagen achtereen.*

*Hy bidt er voor een Ridder, die
In 't veld zijn leven liet;
En daarom dat mijn oog u zie!
O vrees den priester niet!”*

*Hy keert zich grijnzende om en snaauwt,
Met valschen lach, haar toe:
“Dat die voor hem de zielmis baauwt,
Metëen voor my het doe!*

*Maar 't zij! Verwacht te middernacht
My aan uw stille spond';
Verloren zielen zwerven dan
Met booze geesten rond!'*

*Hy ging meteen; zy bleef alleen;
En ik vernam niet meer;
Ik gaf, naar plicht, een trouw bericht;
Nu weet gy alles, Heer!'*

*De donkre tint van Smalholms kaak
Ontstak tot bloedig rood;
'Duid uit den schelm! ik dorst naar wraak!
By God! ik wil zijn dood.'*

*'Des Ridders kleuren merkte ik gaauw
By 't schittrend licht der vlam:
De pluim zijns helms was rood en blaauw,
En dekte een gouden kam.*

*Die helmkam scheen me een bremtak toe,
Die zoo van goudglans glom,
Een hond was op zijn schild gemaald,
Met zilvren halsband om.'*

*'Dat liegt, dat liegt gy, stoute knaap!
Luid liegt gy voor uw heer.*

Want, slechthoofd, zie! by Eildonstree¹⁾
Ligt Die in 't graf ter neêr.

*'Hoor dan nog meer, hoogedel heer!
'k Onthield den naam; verneem!
De Lady sprak dien zacht van nacht:
Sir Richard Coldinghame.²⁾*

Als marmer werd Heer Smalholms wang,
Als marmer, koud en wit;
'Het graf was diep, het lijk was stram,...
Neen! nooit geloof ik dit!

Daar waar de Tweed³⁾ haar golven schiet,
By Eildons heuveltop,
Daar kliefde een heimlijk vijand Dien
Den bontgepluimden kop.

Men lei' hem af; men dolf hem 't graf;
Drie nachten ligt hy daar;
En op den Watchfold zaagt gy hem?
By God! het is niet waar.

Het schittrend licht heeft uw gezicht
Verbijsterd, en de wind

- 1) Spreek uit: Eildonstree.
- 2) Spreek uit: Cooldingheem.
- 3) Spreek uit: Twied.

Heeft fel gewaaid, den naam verdraaid,
En u misleid, jong kind!

Want weet! in Dryburghs oude abdy,
Daar spreekt met dof geluid
Het monnikskoor de litany
Voor dezen Richard uit.' -

Hy ging den hof door en betrad
Den trap der rechterzij,
En naakte waar zijn Lady zat
Met heel haar jufferrij.

De schoone Lady zit en schouwt
Op dal en heuvel neêr,
Op zilvren stroom en donker woud
En schilderachtig meir.

'Gegroet, gegroet mijn Lady-lief!
'*Gegroet!*' roept zy hem toe.
'*Wat nieuws brengt gy van Ancram my,
Wat tijding van Buccleuch?*'

'Dat wijd moeras is rood van bloed,
En stond den vijand duur,
Buccleuch beval op nieuw ons, goed
Te passen op ons Vuur.'

De Lady bloost, maar andwoordt niet;
 Haar Egâ zegt niets meer.
 Zy richt haar tred naar 't slaapsalet,
 En derwaarts volgt haar Heer.

De Lady ligt niet rustig neêr,
 Haar Egade even min;
 Hy draait en wendt zich keer op keer,
 En woelt, en slaapt niet in.

‘Het bloedig graf was dicht en diep,
 En geeft geen lijk weêrom:
 En om hem wroet het wormgebroed -
 Wat maal, wat vrees ik? - kom!’

Reeds brak byna de morgen aan
 En naakte er 't scheemren van:
 Nu valt hy in een diepen slaap,
 Des nanachts vóór Sint-Jan.

Nu keek Mevrouw met aamlooze angst,
 By 't uitgaand nachtlucht, rond,
 En zag Sir RICHARD, haar verlangst!
 Die in haar kamer stond.

“O wee! ga heen, mijn lief, mijn lust!”
 Riep zy hem fluistrend toe:

“Gy weet niet aan wiens zijde ik rust,
Of zijt het leven moê.”

*‘Ik weet wel aan wiens zij' gy rust
In 't echtlijk paviljoen;
Toch sta ik pal, want 'k weet hy zal
Geen ooglid opendoen.*

*Drie nachten heb ik reeds, reeds drie,
Gelegen in mijn graf;
Het leven nam, by Eildonstree,
Valschaardigheid mij af.*

*Men las voor my de litany
Ter redding van mijn geest,
Bediende missen, vóór en na,
Maar 't is vergeefs geweest!*

*Dáár, waar de Tweed met sneller vaart
Den voet des heuvels net,
Versloeg my snood diens Ridders zwaard,
Die naast u rust in 't bed.*

*En rustloos moet mijn geest, helaas!
Nog weken achtereen,
's Nachts zwerven om de heldre plaats,
Waar hy u eerst verscheen.*

*Zoo gy my niet bezworen hadt
 Als in den jongsten nacht,
 Voorzeker, vruchtloos ware 't dat
 Gy my hadt hier gewacht.'*

De Lady schrikt, de Lady vreest,
 En siddert als een riet;
 Maar o! zy mint, en Min verwint,
 En spaart zichzelve niet.

Zy slaat een kruis met vromen zin,
 En spreekt het nachtspook aan:
 "O Richard! biecht het uw vriendin:
 Hoe zal 't uw ziel vergaan?"

O zeg my of gy zalig wordt,
 Of, zelfs van hoop beroofd,
 Voor eeuwig in de hel gestort....?"
 Het Nachtspook schudde 't hoofd.

'DIE BLOED VERGIET VERBEURT ZIJN BLOED,
Zeg dit uw Gade en Heer!
 DE HEMEL STRAFT VERBODEN GLOED,
Dit zij u zelv' tot leer.'

Hy nadert; grijpt een bedstijl vast
 En tuurt in 't ledikant;

De Lady zwijmt, van angst vermast,
Maar hy, hy grijpt haar hand.

Hy grijpt haar hand; hoe brandt, hoe schroeit,
Hoe pijnigt haar die greep!
't Was of een ijzer, rood gegloeid,
Haar in de vingren neep.

Vier zwarte streepen liet die neep
In 't poezel handtjen staan,
En altijd had de Lady sints
Een zijden handschoen aan.

In Dryburghs klooster is een Non,
Voor wie nooit zonlicht blinkt,
Hetzij 't in 't Oost de kimmen bloost
Of 's avonds nederzinkt;

En in Melroses oud convent
Door vasten uitgebleekt,
Een Monnik, 't oog ter aard gewend,
Die tot geen stervling spreekt.

Die Non is Smalholms schoone vrouw,
In 't duister celgewelf;
Die Monnik, zwijgende in zijn rouw,
De trotsche Smalholm zelf.

1833.

**Het meisje van Toro.
(Walter Scott).**

Het zonlicht daalde op Toroos meir
Met zwakker gloed en matter goud,
En 't windtjen schudde zacht, in 't woud,
    De blaadren heen en weêr:
Een meisje zat daar overschoon,
Maar nat van oog en bleek van koon,
    Helaas! aan 't arme kind
Ontzonk de hoop, ontzonk de moed,
Zy paarde tranen aan den vloed
    En zuchten aan den wind.

‘O Heilgen, die daar boven throont,
Van waar gy, goed en zacht van aart,
Tot zegen nederziet op de aard',
    Eens door u selv' bewoond!
O lieve, zuivre Moedermaagd!

Tot wie geen droeve vruchtloos klaagt,
 Aanschouw mijn smart, mijn angst:
 Wend nood en dood van Walter af,
 Of stort Lenore in 't vroege graf,
 Haar eenigste verlangst.'

Al verder klonk het krijgsgedruisch,
 Al zwakker werd de wapenklank -
 En aanvalkreet en zegezing
 Versmolt in 't windgeruisch:
 Met ingehouden adem staart
 De droeve bosch- en heuvelwaart,
 En zucht en weent - o schrik!
 Een krijgsman naakt met tragen tred,
 Geopend is zijn krijgshelmet,
 En onheil spreekt zijn blik.

'O red, schoon Meisjen! red u, spoed
 U voort! reeds vlucht geheel ons heir,
 En die u voormaals heeft behoed,
 Die dappre - leeft niet meer...
 O red u - waarom nog gemard?
 Een lanspunt trof uw Walters hart,
 Ginds ligt hy - dood en koud -
 O red u - haast u, schoone Maagd!
 Straks komt de vijand opgedaagd,
 Reeds nadert hy door 't woud.'

En naauwlijks was des Moeden stem
 Tot 't geven van't bericht in staat,
 En zy, met doodsweet op 't gelaat,
 Maar naauwlijks hoort zy hem.
 Ach! koud en machtloos zeeg zy neêr;
 En toen de zon voor Toroos meir
 Ook nederzeeg in 't wachtend west,
 Toen was 't voor hem en haar voor 't lest.

1833.

Naar Lord Byron.

O Min! wat is het op deze aarde dat
 't Noodlottig maakt bemind te worden; wat
 Siert ge uw prieël met somber cypresloover
 En brengt een zucht het best uw aanzijn over?
 Als hy die, door een zoeten geur verrukt,
 De tengre bloem van 't buigzaam steeltjen plukt,
 En ze aan zijn boezem plaatst, maar om te sterven,
 Zoo nemen wy het voorwerp onzer Min
 In 't kloppend hart, dat voor zijn heil gloeit, in,
 Maar om 't geluk en leven te doen derven.

1833.

Dichterban.
(Walter Scott.)

Bestaat er mensch, zoo dood van hart,
Die nimmermeer bewogen werd
Door 't denkbeeld VADERLAND?
Die nooit een stil genoegen smaakte,
Als hy, gekeerd van 't vreemde strand,
Zijn eigen erfgrond weêr genaakte?
Bestaat hy? 't Zij zoo! Maar weet wel:
Voor hem geen lied of citherspel.

Hoog zij zijn rang en oud geslacht,
Zijn rijkdom veel, en groot zijn macht:
't Baatzuchtige gemoed

Dat niet dan voor zichzelf leeft,
 Doe zich op de ijdelheên te goed,
     Waar 't lage hart aan kleeft;
 Maar wachte vruchtloos al zijn leven,
 Dat 's Dichters lier een enklen toon
 Voor hem ten beste zoude geven!
 Vergetelheid zie daar zijn loon.
 Hy moog met pracht ten grave gaan,
 Geen oog wordt nat, geen luit slaat aan.

1833.

**Op de vraag: hoe ontstaat de liefde?
 (Lord Byron.)**

‘t Ontstaan der Liefde?’ o Waarom nu
 Aan my die wreede vraag gericht?
 Zoo menig oog toch zegt het u:
     Ze ontstaat op uw gezicht.

Haar Einde? Wilt ge ook daarnaar vragen?
 Helaas! dit arme hart voorziet
 Dat zy zal sterven van verdriet,
 Maar niet dan met zijn laatste slagen.

1833.

Heiltrude.
(Walter Scott.)

Scherp is het oog van wie voor liefde blaken,
En scherp het oor van wie zy 't hart doorwondt!
Soms kan zy, in des levens laatsten stond,
Het vonkjen nog eens helder op doen waken.
De tering was Heiltrudes treurig lot;
Zy smolt daarheen in onvertroostbre smarte;
Maar nu toch zit ze op 't hooge torenslot,
En wacht hem weêr, den lievling van haar harte!

Dof was het oog, dat eens zoo vonklend scheen,
Haar leden meer dan uitgeteerd door 't kwijnen,
Zoodat gy, door de dunne vingren heen,
Den bleeken gloor van 't nachtlicht kondt zien schijnen;
Soms deed een blos, zacht, purperrood, en schoon,
Haar maagre wang een hooger gloed verwerven,
Dan weêr betrok zoo vaal een bleek haar koon,
Dat ieder dacht, het lieve kind zou sterven.

Maar hoe verzwakt, nog deden oor en oog
Getrouw hun dienst, verfiijnder door haar lijden;
De wachthond stak nog de ooren niet omhoog,
Zy hoorde reeds van verr' den Minnaar rijden!
Eer in 't verschiet een duistre schim verscheen,
Zag zy reeds Hem, en wuifde om hem te groeten,
En wrong haar leest door 't enge venster heen,
Als kon zy hem er te eerder door ontmoeten.

Hy nadert - Neen! hy snelt voorby! hy ziet
Haar aan als zag hy nimmer haar tevoren;
De welkomstgroet, die aan haar borst ontschiet,
Gaaf in 't gedruisch van zijn galop verloren; -
Het slotgewelf, dat met een hol gerucht
Elk woord hergeeft, hoe fluistrende uitgesproken,
Vernam schier niets van 't flaauw, ach jongst! gezocht,
Dat melden moest hoe 't hart haar was gebroken.

1833.

Turksch lied.
(Lord Byron.)

Het snoer, dat 'k gaf, was schoon en blonk,
De luit, die 'k aanbood, zoet van klank;
Het trouw gemoed, dat beiden schonk,
Verdiende een beter loon tot dank.

En heimelijk een tooverkracht
Beheerschte snoer en luit voor my;
Zy hielden over u de wacht
Toen 't lot my afriep van uw zij!

Ik zie ze weder, - weder nu!
Wel hebben ze aan hun plicht voldaan,
Helaas! maar waarom spoorden ze u
Niet beter tot den uwen aan?

Dat snoer was sterk in ieder schalm,
Maar duldde een vreemden vinger niet;
Die luit klonk zoet, maar miste galm,
Als gy ze in vreemde handen liet.

Het snoer schoot in de hand uitëen
Van die 't uw blanke hals ontnam;
Hy lassche, zoo hy 't noodig meen,
't Weër samen, die het breken kwam!

De luit werd stom, toen zy van de uw'
In vreemde hand moest overgaan, -
Hy die ze ontving - kom! span hy nu
De doode snaren weder aan!

Zy zijn veranderd: Zy als gy!
Het snoer is los, 't muziek heeft uit;
Vaart samen wel! gaat! 't is voorby,
Valsch hart, broos snoer, verstomde luit!

Tasso in den kerker.**Fragment.****(Lord Byron)**

Zoo menig jaar! Dat knakt de kracht in my;
Dat d' aadlaarsgeest eens Zoons der Poëzy;
Zoo menig jaar van onrecht, laster, logen;
Voor dol verklaard, en aan den dag onttoogen;
Gekerkerde eenzaamheid; en, in dit hart,
De kanker van een onverzachtbre smart;
Terwijl de dorst naar lucht en licht het blaken
En dorren doet, by 't rust- maar vruchtloos haken
Naar 't geen het zwart der vloekbre tralie weert,
Die 't zonlicht op gehate vormen keert,
En oog en brein het zoeken van zijn stralen
Met spanning en ontsteking doet betalen.
Ziedaar Gevangenschap, zoo als zy naakt
En koud de dichtgesloten poort bewaakt,
En honend lacht, en niets laat binnen komen
Dan wat vaal licht, een oogenblik vernomen,
En mufte spijs, die 'k zóó lang eenzaam at
Tot ik op 't laatst haar bitterheid vergat,

En hongrig, als een roofdier, opgerezen
 In dees mijn krocht, mijn woning nu, na dezen
 Mijn graf wellicht, op 't voeder ga te gast.
 Dit alles heeft my beurtlings aangetast,
 En doet het nog; maar 'k zal geen bloodaart wezen!
 Ik buk niet voor de Wanhoop. Neen! ik streed
 Mijn zielstrijd manlijk. Ik ontvlood mijn leed
 En de enge grens mijns hols op eigen vlerken;
 Ik stelde 't zwaard van Mekkaas Ziener perken;
 'k Heb 't Heilig Graf van Turksch geweld bevrijd,
 Gewandeld met wat heilig en gewijd
 Gehouden wordt; door Palestinaas dreven
 Mijn vrijen geest tot eer van Hem doen zweven,
 Die de aard bezocht, en in den Hemel throont,
 Want hy had ziel en lichaam kracht gegeven. -
 Dat, om mijns lijdens wil, mijn kwaad verschoond,
 Mocht worden, wijdde ik dees mijn boetejaren
 Aan 't zingen der gewijde Legerscharen,
 Verwinnaars en aanbidders van zijn Graf.
 Doch 't is gedaan! Die dierbre taak is af;
 Mijn heul en troost by zoo veel zielsbezwaren!
 Indien een traan op 't slotvers nederviel,
 Weet! 'k stortte er geen om wat me ook mocht weêrvaren.
 Maar gy mijn Schepping! Kind van mijne Ziel!
 Wier toovermacht my steeds mijn groote ellenden
 Vergeten deed en de oogen elders wenden,
 Ook gy verlaat me en met u 't laatste zoet;

Hier ween ik om; dat kost mijn hartebloed;
 't Gekrookte riet moet voor dien slag wel breken,
 't Voltooide u! Maar wat nu, wat nu gedaan?
 'k Heb zeker Nieuwe jamm'ren door te staan,
 Maar hoe? Ik kan 't niet zeggen. Doch ik reken
 Ook nu nog op de krachten van mijn geest.
 Van wroeging ben ik altoos vrij geweest;
 Zy noemen my waanzinnig - Gy kunt spreken
 En zeggen wat er van mijn waanzin zij,
 Gy Leonore! O andwoord hier voor my!
 Mijn *hart*, ja, was waanzinnig; 't op te heffen
 Tot een zoo hoog verheven *had* geen zin;
 Maar geest en denkkraft deelden daar niet in.
 Ik weet mijn dwaasheid; 'k voel haar straf my treffen:
 Maar 'k blijf dezelfde en onveranderbaar.
 Ach, gy waart schoon en ik niet blind - ziedaar
 Het wanbedrijf, waarom men me uit moest werpen!
 Maar 't zij zoo! laat de haat haar felheid scherpen...
 Mijn hart herteelt uw beeltnis steeds - en mint....

1838.

De speelnoot.
(Uit het Engelsch.)

De feesten zijn gevierd; de gasten afgetrokken;
 Ach! de eenge Zuster van de Bruid zit neêr en schreit;
 De witte rozenkrans ontviel haar bruine lokken,
 Haar hart gevoelt zijn eenzaamheid.

Met lachje' en zoet gekoos hielp zy haar tooi volmaken,
 En leidde haar ter feest met toegenegen trots;
 En schoon by d' afscheidskus haar dierste banden braken,
 Zy rukte met een lach zich los.

Zy woû geen blijden dag verbittren met haar weenen,
 Haar lieve zuster niet in droefheid weg doen gaan; -
 Daar rolt het rijtuig aan, en voert de dierbre henen, -
 Maar kan zy nu haar smart weêrstaan?

Zy roept den tijd terug aan 't zusterhart gesleten,
 Dat vriendlijk hart met haar in vreugde en droefheid één...
 De witte rozenkrans ligt aan haar voet versmeten,
 De speelnoot bleef, bedroefd, alleen.

Trouw.
(Moore)

Het zeil weërkaatste de avondzon,
De zee was rood als bloed;
Al wat mijn liefjen snikken kon,
Was dit: o keer met spoed!
Ons schip zwierf om door menig zee,
En toefde aan menig strand;
Maar 't zij de koû my huivren deê,
Of door de zon verbrand,
Op elke zee, in ieder oord,
Nooit zag ik 't west in gloed,
Of altijd hoorde ik weêr dat woord:
o Keer, o keer met spoed!

En zoo mijn hart u soms vergat,
't Was in 't gevecht; slechts dan,
Wanneer ik de oogen op my had
Van menig dapper man.
Maar zoo in 't woeden van den strijd
De min vergeten waar,
Zy gaf den roem zijn waarde altijd,
Na 't wijken van 't gevaar;
En als de rust der zege kwam,
De drift had uitgewoed,
Was 't me of 'k op nieuw dat woord vernam:
o Keer, o keer met spoed!

1834.

**Zwart en Blauw.
(Moore.)**

Het gloeiend gitzwart oog
Schiete al zijn dolken rond,
Gevoelloos voor wien 't wond',
Of doodlijk treffen moog:
Het blaauwe kwetst geen hart,
Of 't lenigt graag de smart,
En wien 't een dolk moog wezen,
't Schept wellust in 't genezen.

Het zwarte zegge ons dit:
'Heb eerbied voor mijn gloed!
Zoo gy my hulde doet,
Licht dat gy my verbidt!'
Maar 't blaauwe fluistert zacht,
Daar 't vriendlijk lonkt en lacht:
'Ik wil u toebehooren,
Mits liefde u 't hart doe gloren!'

Nu, zeg my eens oprecht,
 Voelt, liefste, uw boezem niet,
 Wat my de blaauwheid zegt,
 Die m' in uw oogen ziet?
 Of zijt gy de eenige vrouw,
 Met oogen zacht en blaauw,
 Die minnaars zou ontvlieden,
 En liefde weêrstand bieden?

1834.

Liefde.
(Wilbye.)

Heb my niet lief om dat of dit;
 Om oogenblaauw of voorhoofdwit,
 Om slanke leest of vluggen voet,
 Noch om mijn al te teêr gemoed;
 't Zijn louter ijdelheden;
 Wilt gy volharden in de trouw,
 Zie me aan met de oogen van een Vrouw!
 Bemin uw liefje' om niet met al,
 Zoo hebt ge altoos dezelfde reden,
 Die uw verliefdheid voeden zal.

De ridder van St. Jan.**(Uit het Engelsch.) ***

Een Ridderlijk knecht toog vol moed naar 't gevecht;
 Geen volmaakter zat immer te paarde,
 Geen bekwamer dan hy, in gekoos en gevrij,
 Geen zoo koen met den lanse en den zwaarde.
 Ieder jonkvrouw in den lande sprak er met verrukking van,
 En zy liet een zuchtjen glippen voor den Ridder van St. Jan.

Naar zijn helmkamtooi zag men 't eerst op 't tornooi,
 Waar zijn speerpunt de vroomsten vertsaagde;
 En zóó muntte hy uit met gezang en door luit,
 Dat geen meistreel een kans met hem waagde.
 Ieder jonkvrouw die hem hoorde trilde er tot in 't hartjen van,
 En haar oogjen bleef geslagen op den Ridder van St. Jan.

Zijn helder oog blonk als een tintlende vonk,
 Zijn wangen als rozen zoo lustig;
 Nergens houding zoo net, of zoo nobel een tred,
 En hy stond op zijn voeten zoo rustig.
 Ieder jonkvrouw die hem aanzag sprak: Ziedaar een heerlijk man!
 En zy schreide om die gelofte van de Ridders van St. Jan.

* (Op muziek gezet door G.J. van Eyken (Sweling, Jaarboekje aan de Toonkunst gewijd 1859-60).

De gondelier.
(Casimir de la Vigne)

‘Luister, lieve Gondelier!
Wilt gy me overvoeren?
k Zal dees zilvren halsboot hier,
U ten loon, ontsnoeren;
Zie, de steen is overschoon!’
Maar de knaap was meer gewoon,
Spotte’ met haar bede:
“‘Schaaplief, houd den halsboot maar,
Die ik in mijn gondel vaar,
Breng me iets beters mede.’”

‘Nu, zoo zij mijn luit besnaard,
Bloem der jongelingen!
En ik wil in d’ overvaart
U een liedtjen zingen!
Wijs en toon zijn overschoon!’
Maar de knaap was meer gewoon,

Spotte' met haar smeeken;
 “Kindlief, neen! vermoei u niet,
 Denkt ge dat ik met een lied
 My bevredigd reken?”

‘Nu zoo neem dees bidsnoer dan,’
 Sprak zy meer verlegen;
 ‘k Houd ze van een heilig man,
 Met zijn achtbren zegen;
 Zie het kruis is overschoon!’
 Maar de knaap was meer gewoon;
 Barscher nog en stroever,
 Sprak hy met een wreeden lach:
 “Die niets beters toonen mag
 Laat ik hier aan d' oever.”

Echter heeft de knaap de spaan
 Vlug ter hand genomen,
 En de kleine tocht ging aan,
 Door de blaauwe stroomen.
 Echter vloog de gondel voort,
 Met de lieve vracht aan boord,
 Aan des roeiers zijde;
 Echter scheen zijn hart voldaan
 En hy zag haar vriendlijk aan,
 Ongefronst en blijde.

Zoo nu knaap of meisjes vraagt,
 Wat den guit bekeerd had?
 En wat loon hem heeft behaagd,
 Die zoo veel begeerd had?
 Hoor en oordeel van zijn smaak:
 Als een eerbare bloes de kaak
 Van de maagd ontgloeide,
 Telde 't mondtjen hem zijn loon;
 Meerder was hy nooit gewoon,
 Vroeg hy niet, maar roeide!

1833.

Budders grafschrift
Voor hem zelven.

Vaak heb ik van drift, vaak van liefde geblaakt,
 Geschertst en gedronken, gedroomd en gewaakt,
 Geweend en gelachen, en zuchten geslaakt,
 Maar nimmer naar hooger betrekking gehaakt;
 Ook heb ik erbarmlijk veel verzen gemaakt;
 Maar hier ben ik eindelijk tot zwijgen geraakt,
 En zwijg, tot mijn zwijgend gezelschap ontwaakt.

1833.

**Aan den vader eener heilige nonne, in naam eens vaders, wiens
dochter kortelings, en na naauwelijks gehuwd te zijn, overleden was.**

(Vittorelli.)

Het was een beeldschoon kroost dat ons de Hemel gaf,
Beeldschoon en deugdzaam, en een vreugde voor ons harte!
Maar Hy bestemde dat tot eedler doel, o smarte!
En zag ons beider telg, en vroeg ze ons beiden af.

Mijn dochter, wie de dood de ontglimmende echttoorts bluschte,
Werd plotsling, ach! te vroeg! een prooi van 't aaklig graf,
En de uwe zondert zich in 't heilig klooster af,
En schikt voor eeuwig zich ter wareldvreemde ruste.

Maar gy voor 't minst, schoon hout en ijzer u verbiedt
Dat ooit uw lievling voor uw vaderoog verschijne,
Hooft somtijds nog de stem van die uw oog niet ziet;
Maar ik snel vruchtloos naar het marmer dat de mijne
Verbergt, en klaag, en ween er bittre tranen by;
En klop, en klop alweêr! Maar niemand andwoordt my.

1831.

**Volksgunst.
(Barbier.)**

In Frankrijk, waar geen mensch in onze jammerdagen,
In vrede stilzit by zijn haard,
Waar reedlooze eerzucht thands 't koelbloedigst hart doet jagen,
En door de groofste harsens vaart,
Is 't al gewoel en drukte op de openbare straten;
Met heesche keel en hoogen krop,
Wil elk aan 't staatsgebouw zijn invloed kennen laten,
En maakt er snorkend aanspraak op;
Daar warrelt het dooreen wat vuist of tong kan roeren,
Poëet en Reednaar en Soldaat,
Al wie op 't breed tooneel een rol meent uit te voeren,
In 't groote drama van den Staat;
't Komt al ter marktplaats op van kaaien en uit stegen,
En hijgende, en gejaagd van voet,
Vertoont men zich aan 't Volk en steekt het allerwegen,
Met geestdrift de armen te gemoet.

En zeker! 't Volk is groot, nu 't zich van alle toomen
Op eens zoo schittrend heeft bevrijd,
En, ziende dat zijn werk gelukt is en volkomen,
Rust als een worstlaar na den strijd;
't Is schoon, dat breedgeschoft Kolos, welks reuzenleden
Een handvol schaamle lompen dekt,
Als 't u het wambuis toont, waarin het heeft gestreden,
Door 't bloed des legerknechts bevekt;
De woeste Slooper, die het vuur legt aan de throonen,
En, in de hitte van den brand,
De scepters om zich keilt en hoepelt met de kroonen,
Bezoedeld door zijn vuile hand!
Maar 't is belachenswaard dat naakte Volk te aanschouwen,
Met bloote kruin en barren voet,
Zoo als het zich verstout eens konings hof te houen,
Een vorstelijken vleierstoet:
Ja, 't is belachenswaard te zien hoe lage zielen,
Niet door zijn vuilheid afgeschrikt,
Met beedlend smeekgebaar voor 't Volk ter aarde knielen,
Of 't ook genadig nederblijkt!
Te hooren hoe men 't vleit en opsteekt onder 't kruipen,
En burger-recht en naam verbeurt,
Door 't zeggen: 'Schoon is 't als we uw eelt van bloed zien druipen,'
En dat het rood het geestig kleurt;

Dat de onomkoopbre Wet slechts afhangt van zijn Willen;
 Gerechtigheid 's Volks wenken wacht,
 Onwetend dat haar zwaard, afhankelijk van Zijn grillen,
 Liefst de onschuld moordt, de braafheid slacht.

Is dit het noodlot dan van wie zich menschen heeten,
 Dat steeds hun rug zich buigen moet?
 Moet dan 't Gepeupel ook zich-zelf een Afgod weten,
 Wiens outer men met eerbied groet?
 Verheft men zich alleen om lager zich te krommen?
 Vergat men deze waarheid dan:
 'Alleen de vrijheid is 't die m' in haar heiligdommen,
 Niet, tenzij staande, aanbidden kan?'
 Ach! allen zijn wy in een gruweltijd geboren,
 Een tijd, verschriklijk duizendwerf!
 Waarin het zonlicht naauw het zaad trekt uit de voren,
 Of 't valt ter prooie aan zelfbederf;
 Waarin steeds de Eigenbaat zijn raauwen kreet doet hooren,
 Waarin niets edels tieren mag,
 Waarin de Deugd zoo ras verstikt is als geboren,
 Waar elk slechts held is voor één dag;
 Een tijd, waarin Geloof en Goede Trouw en Zeden
 Een glimlach wekken op 't gezicht,
 Waarin het heilig kleed der Schaamte, d' arm ontgleden,
 Vertrapt ter aarde nederligt.

Een ware slijkkeuw, die, zoo velen als wy leven,
 Ons 't kleed bezoedelt gantsch en al;
 Waarin de wereld naar verachting schijnt te streven,
 En roem draagt op haar diep verval.

En toch indien die poel, waarin wy nederzinken,
 En blindlings dolen op den tast,
 Zoo deze nacht, waarin zoo schaars een star mag blinken,
 Wier licht het twijflend oog verrast,
 Op eens, by toeval, zich een Wreker zag verheven,
 Van fier verstand en forschen bouw,
 Een ijzren held, die in de raadzaal niet zou beven,
 En voor geen moordbijl siddren zou;
 Zoo zulk een vrije ziel zijn meerderheid liet gelden
 En, na bedwelming van 't Gemeen,
 Zich kroonen liet door hen die eertijds wetten stelden,
 Wier schot- en lotgenoot hy scheen.
 Ha! 'k zou als Dichter en als Burger hem bezweeren:
 'O gy, zoo groot in rang en moed!
 Ontzie u immer 't oog ter diepte heen te keeren;
 Vraag niet: wat kruipt er aan mijn voet?
 Laat daavrend handgeklap van uwen roem gewagen,
 En 't volk, zich koestrende in zijn zon,
 U zweeren dat het eens, in staatsie omgedragen,
 Uw lijkbaar volgt naar 't Pantheon;...

Ga voort! vervolg uw weg! vraag niet wat ze u beloven!
 Bedenk, dat als zijn gril 't besluit,
 Dat zelfde volk uw asch uit de urne weg kan rooven
 En strooien ze op de winden uit;
 Ga voort! vervolg uw weg, tot heil des Staats besloten,
 Met reuzenkracht en heldenmoed,
 Ofschoon ge in 't eind uw voet aan 't moordschavot zoudt stooten,
 En 't oversprengen met uw bloed;
 Moest eindlijk voor het scherp van 't beulzwaard, tuk opslachting,
 Uw helder hoofd en groote geest
 Ook bukken -'t Zij! Zoek niets, bejaag niets dan 's volks achting,
 Maar vrees zijn liefde, vrees haar meest!

O Volksgunst! Volksgunst! Is zy niet de groote Onkuische,
 Voor ieder veil die tot haar naakt,
 Zoo slechts zijn bloed voor haar van schandlijke ontucht bruische,
 Zijn arm naar haar omhelzing haakt?
 Ze is als de Zee! De Zee: Eerst kalm en schoon en rustig,
 Het licht weërkaatsende in kristal,
 Welluidend zuizende, of ze lieflijk en wellustig
 Een tweede Venus baren zal;
 De Zee, die 't kuische strand haar zuivren kus doet smaken,
 En 't frisch maakt door haar ademstroom;
 Die op haar zachten schoot den scheepling 't angstig waken
 Vergeten doet in zoeten droom! -

Maar straks de Zee, als een Bezetene opgerezen
Van uit haar sluimring, - woest en wild
Zich toonende als Reuzin met wangeschape wezen,
En de armen dreigende opgetild!
Omzwierend met gehuil, de hairen losgewrongen,
By bliksemlicht en donderknaal,
En loeiende als een stier, die fluks met woeste sprongen,
Zich op zijn vijand storten zal!
Straks, wit van woede en schuim en bevende allerwege,
Verdraaid van oog, en scheef van mond,
Rolt zy zich over 't zand, en reutlende als een veege,
Slaat zy haar naaglen in den grond.
Dan, eindelijk afgemat, met machtloos knarsetanden,
En ademloos, en uitgewoed,
Valt ze op haar koets terug, maar werpt den bleeken stranden
Nog menschedels toe en bloed.

**To a destined nun.
(J.P. Hasebroek.)**

1.

Bereft of youth, though young; confined, yet free;
 However lovely, loving nor beloved;
 Pious, not virtuous; saint, yet disapproved;
 What can a cloister's desert offer thee?
 What made you shave the ringlets from this brow,
 Beauty did form to kiss thy snowy neck?
 If gold and silk were fond thy limbs to deck,
 Why does a woollen garb disgrace them now?

2.

Thou thornless Rose, bethink thee, was it well
 To shun the shade of this delightful bower?
 The zephyr did not meekly fan thy flower,
 But had a claim to its luxurious smell.
 Thou'rt *earthly* - and desir'st the peace of heaven?
 Thou'rt *human* - and expect'st celestial bliss?
 A *sinner* - and pretend'st to holiness,
 A *christian* - and thou deem'st such pride forgiven?

3.

Thou ask'st a dungeon, and thou sigh'st for rest?
 O There are many longing for repose,
 And then there is a grave for thee and those,
 But - when it pleases Him, who knows the best!
 Do not commit so black a suicide;
 Nor do despise mankind! Continual strife
 Must be the only scope of human life -
 And thou, thou fliest thy cowardice to hide!

4.

Once thou wert loved; thou didst not love again:
 No sprightly brook of living water, thou!
 But stagnant lake, disdainful on to flow,
 To drench the banks or mingle with the main.
 Thou art devoted to thyself, wilt take
 No notice of the rest and hid'st thy beauty;
 And still thou deem'st such avarice a duty!
 Was it not giv'n thee for another's sake?

5.

'Thou hast regret and sorrows?' From our birth,
 We have them all. If dusky cells should hold
 Each suffering sheep of this unhappy fold,
 We were to make a cloister of our earth.
 Our name is fellow-sufferers till our death.
 Those walls bestow no comfort; do not feign!
 The token of thine order sooth's no pain;
 It decks thy heart, but still 't will break beneath.

6.

'Thou bow'st in resignation.' Don't deceive
 Thyself, for such repentance has no worth!
 Since thou hast lost the love, the hope of earth,
 Thou lov'st the Lord but to forget thy grief.
 Thy tears are not agreeable to God,
 Thy thoughts not sacred, for the world is there;
 Before this altar if thou stoop'st for pray'r,
 Beware! thou doest profane the sacred spot.

7.

O, Pray'rs are heav'nly, godly! but the Lord
 Destined not all the surplice here to wear,
 To waste our life in one fanatic pray'r:
 'MAN, WORK AND PRAY!' commands His sacred word.
 E'en the chaste Seraphs, crown'd with heav'nly light,
 Are ministers, who at His voice obey,
 And as they sing his mighty glory, they
 Perform his will, not resting day and night.

8.

'Thou'rt virtuous?' Virtue shows itself in STRIFE!
 He, whom on earth no victor's wreath was given,
 Partakes not of th' immortal palm of heaven!
 He needs no rest who idled all his life.
 Look, look upon thy Bridegroom! Bore not He
 The cross, you bow at, to his trial place?
 'Whoe'er' - He said - 'is worthy of my grace,
 Takes up his cross and follows after me.'

9.

'Thou could'st afford nor good, nor bliss, nor mirth?'
 Shortsighted! do you know the Lords decree
 Or to what task th' Almighty destined thee,
 A being, harmless as thou art, on earth?
 Oh, Latent virtue bears the richest fruit!
 The balmy dew, calm Night weeps o'er the flower,
 Is far more sweet than many a heavy shower
 To all the lovely daughters of the wood.

10.

'However, thou art happy?' Say not so!
 Thy Faith is dead, for it is buried here;
 Thy Love is nothing, for it does not cheer;
 Thy Hope a lie, thou sow'st not - shalt thou mow?
 Thy Piety is but a selfish scheme;
 Thou art but cruel, though they call thee holy;
 Thy worship is a fancy and a folly;
 And, oh! how shalt thou waken from thy dream?

11.

Humanity 's our duty, first of all!
 The Christ intreats that we should love each other:
 Why, thou wert call'd to be a spouse, a mother...
 How, Bigot! didst thou answer to that call?
 Thou wipest no tear, thou sharest no smile; by thee
 No head was e'er upheld with tender care;
 Thou didst not comfort, didst not shelter; there
 Exist for thee nor thanks nor sympathy.

12.

One day!... Whose blessing shall avert the doom?
 The sacred garb must from thy limbs be torn;
 The saint attire, in fancied virtue worn,
 Falls down, at thy revival from the tomb.
 Hadst thou reliev'd a single poor's distress,
 Or clad one orphan as good nature bade thee,
 Bright Seraph's wings would gently overshadow thee...
 But now! thou hast thy shame and nakedness!

13.

Ah! don't persist! turn to the world again!
 For acts of love to God must pay thy debt;
 If pangs and sorrows gather o'er thy head,
 Such will protect and set thee free from pain.
 Let Earth take back its worship; it was given
 Thee with thy veil, and leaves thee with thy dress;
 The Lord rejects fictitious holiness;
 Love hallows Earth; Love only opens Heaven!

1836.

**Reeds daagt het in het oosten.
(Eene oude Romance vernieuwd.)**

Om dit oude Liedtjen wèl te verstaan, moet men zich de zaak dus voorstellen. Twee Ridders dingen naar de hand en de gunsten eener Schoone. In blakende jaloezy ontmoeten zy elkander by een lindeboom, trekken hunne zwaarden, en een hunner blijft op de plaats dood. De overwinnaar, gerust op zijne zege, ijlt de Jonkvrouw van zijn hart te gemoet en noopt haar met hem te vluchten.

De Ridder.

1.

Het daghet uyt den Oosten /

Het licht schynt overal /

Hoe weinigh weet de liefste

Waer dat ick heenen zal.

Hoe weinigh weet de liefste / ja de liefste.

1.

Reeds daagt het in het Oosten

Het schemert overal;

Hoe weinig weet de Liefste

Waar ik haar brengen zal!

2.

Waren 't al myn vrinden /
Dat myn vianden zyn /
Ick voerde u uyt de lande
Myn troost / myn minnekyn / enz.

De Jonkvrouw.

3.

Werwaerts wout ghy my voeren
Stout Ruyter wel ghemoet?

De Ridder.

Al onder de linde boom groene /
Myn troost / myn waerde groet/enz.

De Jonkvrouw.

4.

Ick legg' in myn liefs armen /
Met grooter eerwaerdigheydt:
Ick legg' in myn liefs armen /
Stout Ruyter wel ghemoet / enz.

De Ridder.

5.

Leght ghy in uw liefs armen /
By lo dat is niet waer:
Gaet onder de linde groene /
Verslaghen soo leyt hy daer / enz.

6

Het Meysjen nam haer mantel /
En sy ging eenen gang /
Al onder de linde groene /
Daar sy hem verslaghen vant / enz.

2.

Zoo 't al mijn vrienden waren,
 Die mijn belagers zijn,
 Ik voerde u uit den Lande,
 Liefvallig maagdelijn!

3.

Waarheen zoudt gy my voeren,
 Kloekmoedig Ridder! waar?

Naar 't groene lindelommer,
 Mijn liefjen! volg my daar.

4.

Ik lig in mijn liefs armen,
 In deugd en onschuld neêr;
 Ik lig in mijn liefs armen,
 Kloekmoedig Edelheer!

5.

Ligt gy in uw liefs armen?
 Die tijd is om, voorwaar!
 Ga, zoek hem by de linde,
 Verslagen ligt hy dáár.

6.

De Schoone neemt haar mantel,
 Door schrik en angst ontsteld,
 En vliegt naar 't lindelommer,
 En vindt haar Lief geveld.

De Jonkvrouw.

7.

Och leghdy hier verslaghen /
Versmoort in al uw bloedt /
Dit heeft ghedaen uw roemen /
En uwe hooghe moet / enz.

8.

Och leghdy hier verslaghen /
Die my te troosten plach?
Wat hebdy my naeghelaten /
So menighen droeven dagh / enz.

9.

Het Meysjen keerde haer omme /
En sy ging eenen gang /
Al voor haer Vaders poorte /
Die syder ontsloten vant / enz.

De Jonkvrouw.

10.

En is hier niemandt inne /
Noch Heer noch Edelman:
Die my nu desen dooden
Ter aerden helpen kan / enz.

11.

De Heeren sweghen stille /
Sy gaven gheen gheluyt /
Het Meysjen keerde haer omme /
Sy ging al weenend uyt / enz.

7.

Ach! ligt gy daar verslagen;
 Versmoord in al uw bloed?
 Dat heeft gedaan uw roemen
 En uw vermeetle moed.

8.

Ach! ligt gy daar verslagen,
 Die my te troosten placht?
 Hoe zal ik u beweenen,
 Beweenen dag en nacht!

9.

De Schoone drukt den drempel
 Van 't hooge burchtportaal,
 En weeklaagt om haar minnaar,
 En stort zich in de zaal.

10.

Ach! is hier niemand, niemand,
 Noch Heer noch Edelman,
 Die my nu dezen doode
 Ter aarde helpen kan?

11.

Maar al de Ridders zwegen,
 Gevoelloos voor haar lot;
 En schreiënd keert zy weder
 Van 't Vaderlijke Slot.

12.

Met haren geelen hayren /
Dat syder 't bloedt of vreef /
Met haer snee witsen handen /
Dat sy syn wonden verbondt / enz.

13.

Met zynen blancke swaerde /
Dat syder dat grafje groef /
Met haren blancken armen /
Dat sy hem ter aerden droegh enz.

14.

Met haren blancken handen /
Dat syder het belletjen klonck /
Met hare heldere keele /
Dat sy de Vigilie song / enz.

De Jonkvrouw.

15.

Nu wil ick my begheven
In een kleyn kloosterkijn;
En draghen de swarte wylen
Ter eere de liefste mijn.
En draghen de swarte wylen / Swarte wylen.

12.

Zy reinigt hem de leden
 Met lokken lang en blond;
 Met lelieblanke handen
 Verbindt zy ieder wond.

13.

Zy graaft den Held een rustplaats
 Met eigen blinkend zwaard;
 En met haar sneeuwittes armen
 Legt zy hem neêr in de aard';

14.

Zy zelve luidt de doodklok
 Met handen teêr en schoon;
 Zy zelve zingt de lijkmis,
 Op zilverklaren toon.

15.

Nu wil ik, booze wareld!
 Uw snood gewoel ontgaan;
 Ter eere van mijn liefste
 Neem ik den sluiër aan.

Aanteekeningen.

De Romance: *Het daghet uyt den Oosten* behoort zekerlijk, gelijk tot de oudste, zoo ook tot de bevalligste onzer Dietsche Liedekens. Daar is eene losheid van teekening, eene bevalligheid van wendingen, en eene geestigheid van uitdrukking in, welke de meeste voortbrengselen uit het bloeiend Romancen-tijdvak van latere dagen vruchteloos hebben zoeken te treffen. Het namaaksel verried zich al te dikmaals, en de kleur van den tijd, die men aan deze kunstvoortbrengselen geven wilde, had iets opgedrongens en oneigens. Het is hier een tooneeltjen uit den Riddertijd, door een dichterlijken geest *van die dagen* gegrepen, en met de teekenpen van *die dagen* uitgevoerd. Daar is eene zachte naïve aandoenlijkheid in den toon van het geheel, die tot het hart spreekt, en zoo dichterlijke verdienste in al de deelen, als men moeilijk in eenig ander lied onzer Oudheid zal erkennen.

De tijd, waarin de Romance geschreven is, is onzeker. BREDERODE heeft ze ons, door zijn spel van ROEMER *en* MARGARETHA, bewaard; men vindt ze in zijne Werken. Toen reeds was zy een *oud* lied, en de bezongene gebeurtenis is zeker nog ouder, en mag, volgens LE JEUNE, van de 13de of 14de eeuw zijn. ‘Er is’ zegt deze smaakvolle verzamelaar onzer volksgezangen, ‘eene flauwe overeenkomst in met de lotgevallen van CALISTE van *Florence*, waarop het beroemde treurspel *The fair Penitent*, door COLARDEAU in het Fransch overgenomen, gegrond is.’ Hoe het zij: ‘*Het daghet uyt den Oosten*,’ was lang een geliefd lied by de Hollanders, en vele andere werden op die tedere melodie gezongen, als uit onze oude Liedeboekskens blijkt. HOOFT schreef er zijn: ‘*Zal nemmermeer gebeuren my dan na dezen stond*,’ op, en 't moet betooverend geweest zijn, dit door de geestige VISSCHERTJENS te hooren zingen.

Wat de melodie zelve aangaat, zy komt voor in de ‘*Souter Liedekens*’ te Antwerpen in 1540 gedrukt, en wordt door HOFFMAN (Fallerslebensis) in zijne *Horae Belgicae* medegedeeld. (Zie WILLEMS: *Essai Historique sur*

le Chant). Wy hebben het der moeite waardig geacht die in der tijd in den Gids te doen plaats, en onze vriend, de Heer VIOTTA, heeft ze eene dergelijke vernieuwing doen ondergaan, als waaraan wy den tekst onderwierpen, en die hy ons vergund heeft daarby mede te laten drukken. Zie hier, wat hy my over de oude muziek schreef: ‘De bovenste regel is de zang-melodie, en de onderste is eene gebrekkige *Basso continuo*, waaronder dus de woorden eigenlijk niet moesten staan. Het stukje komt my voor in eenen Phrygischen toonaart geschreven te zijn, en kenmerkt zich door het eenvoudige en gemoedelijke⁽¹⁾ van de volksgezangen der vroegere eeuwen; de toonsoort (*A mineur*), en het ongedwongene der maatsoorten (nu eens *C*, dan wederom $\frac{3}{4}$), alsmede de beperkte omvang van slechts één octaaf staan daarmede in verband. Het door my geleverde is niets anders dan eene voor onzen tijd beter gepaste *copie* der oude melodie, waarby ik denzelfden *Basso continuo* behouden heb, naar de behoefte onzer dagen, uitgewerkt.’ - (Zie *Gids*, Mengel. I.D., tegenover bladz. 234.)

Couplet. 3. Mijn troost, mijn waerde *groet*.

Groet beteekende oorspronkelijk *heil* (*salus*), ofschoon het tegenwoordig alleen voor zijn derivaat *begroeting* (*salutatio*) wordt gebruikt.

Couplet 4. Ick legg' in mijn liefs armen,

Met grooter *eerwaerdigheydt*.

Eerwaerdigheydt, d.i. *eerbaarheid* (*honestas*). Zoo ook by HOOFT.

Couplet 6. En sy ging *eenen gang*.

Eenen gang, dat is, *in der ijl*, *zeer snel*. Nog zegt men: *dat gaat een gangetjen*. *Eenen* is hier lidwoord, naar het Vlaamsche taaleigen, voor *een*.

Daer sy hem verslaghen *vant*.

Vant moet hier op *gang* rijmen. En van zulk eene rijmsoort vindt men in onze oude liedtjens zoowel als in onze hedendaagsche straatdeunen, en sommige spreekwoorden, vele voorbeelden.

(Die 't kleine versmaadt

Is 't groote niet waard.

en dergelijke.)

(1) ‘*Phrygium religiosum*’ heeft APULEJUS (Florida p. 342) en hy stelt er ‘*Aeolium simplex*, *Asium varium*, *Lydiam querelum*, en *Dorium bellicosum*,’ tegenover.

Een ander voorbeeld heeft men in Couplet 13, waar *droegh* op *groef* moet rijmen.

Men weet, dat het Spaansche gehoor geene andere dan deze *rima assonante* vergt. Ook de kinderen zijn er ten onzent mede tevreden.

Erger is het in Couplet 12, waar *vreefen* en *verbondt* op geenerlei wijs rijmen; maar er is in ‘*wonden verbondt*’ iets tot compensatie gedaan¹⁾.

Couplet 15. En dragen de swarte *wylen*;

Wylen; *wyl*, *weil*, *wiel*; Engelsch *vail*, *veil*, Fransch *voile*, Latijn *velum*, *velamen* (contr. *flamen*), Hollandsch *falie*.

1837.

- 1) De ‘Oude Vlaemsche Lieder ten deele met de Melodiën uitgegeven door J.F. WILLEMS’ (Gent 1848) hebben my sedert met eene andere lezing van ‘Het daghet uit den Oosten,’ hier ‘Het d *in* den O.’ bekend gemaakt. In deze lezing luidt de 12de strofe als volgt:

Met haren blonden hairen,
Dat si wreef af dat bloet;
Met hare cleene schoone handen,
Dat si syn ooghen sloet.

Ook WILLEMS deelt de melodie mede, en hy teekent o.a. het volgende aan: ‘Dit lied was reeds bekend in de XIVe eeuw, toen de heilige GEERTRUID, beggijn van Delft en geboren te Voorburg in Holland, hetzelfde gewoon was dagelijks te zingen: “referendo carmen ad delectum suum Jesum Christum;” weshalve zy daardoor den naam verkreeg van GEERTRUID VAN OOSTEN. Dit beggijntje was eene nederduitsche dichteresse. Zie *Acta Sanctorum januarii*, vol. I, p. 343.’ O.V. Lieder, bl. 115.
1862.

**De beste vriend.
(Uit het Hoogduitsch.)**

De Beste Vriend is wel daarboven!
Omlaag zijn zelfs de Goede schaarsch;
Te midden van ons aardsche sloven,
Loopt trouw en waarheid veel gevaars.
Dies blijft het by de spreuk, mijn kind!
De Heiland is de beste Vrind.

By menschen is het vloed en ebbe;
Mijn Jezus staat gelijk een rots.
En schoon ik duizend feilen hebbe,
Hy laat daarom mijn hand niet los.
Dies blijft het by de spreuk, mijn kind!
De Heiland is de beste Vrind.

Hy liet voor my aan 't kruis zich dooden,
Vergoot voor my Zijn dierbaar bloed,
Staat nog my by, in alle nooden,
En maakt mijn vele schulden goed.
Dies blijft het by de spreuk, mijn kind!
De Heiland is de beste Vrind.

Die Vriend heeft my zijn hart gegeven,
Ik ben de Zijne en Hy is mijn;
Hy is mijn Vriend voor heel mijn leven,
Tot over 't graf zal Hy het zijn.
Dies blijft het by de spreuk, mijn kind!
De Heiland is de beste Vrind.

Roem.

Wat 's aardsche roem? 't Vermolmend hout,
Dat in den Nacht der wareld lichtte,
Maar by den dag van 't jongst gerichte,
Als morsig vuilnis wordt beschouwd.

Genot.

Aardsche lust is haast genoten;
Wijn is 't, op een zeef gegoten.

Uit het Hoogduitsch.

**Onder 't vreemde juk.
(Rückert.)**

(Uit Rückerts Geharnischte Sonnetten, verschenen ten jare 1814.)

Wat smeedt gy, Smit? 'Wy smeden niets dan keetnen.'
Helaas, uw eigen hand omklemt een boei.'
Wat ploegt gy, Boer? 'Opdat de veldvrucht groei!'
Ja, voor den vijand tarw, voor u brandneetlen.

Wat zoekt gy, Weiman? 'Hair en veêr, ten buit.'
Hoor 't jachtrumoer van die Uw leven zoeken. -
Wat doet gy, Visscher? 't Watervolk verkloeken.'
Wie breekt het net dat om uw leden sluit?

Wat wiegt gy, Moeders! en verbiedt u 't slapen?
'Een frissche teelt vanforsch gespierde knapen.'
Ja, om in 's Vreemdlings dienst, hun Vaderland
Ten bloede toe te slaan, met eigen hand.

*Wat schrijft gy, Dichter? 'k Grif in gloënde letteren
 Mijn eigen en mijns volks ondelgbre schand,
 Dat wy aan onzen kerkerwand
 De onteerde hoofden niet verpletteren!'*

Naar Rückert.

I.

Stijgt gy naar omhoog,
 Steeds wordt voor uw oog
   't Uitzicht algemeener;
 Van het groot Geheel
 Ziet ge een grooter deel,
 Maar al 't Byzondre kleener.

II.

Wee, die zijn 'Ik ga sterven' spreekt,
 En niemand min heeft toegedragen;
 Den beker, die in scherven breekt,
 En niemands dorst verslagen!

Afscheid.
(Uit het Hoogduitsch.)

Gy klopt; ik kom! Doch, eer 'k den laatsten gang,
 Naar 't stille graf, betrede,
 Doodsengel! laat my tijd voor één gezang,
 Tot dank- en afscheidsbede.

Heb dank, o milde Vader, liefdrijk God!
 Voor al 't genot van 't leven;
 'k Heb nooit vergeefs, by 't wisslen van mijn lot,
 Het oog tot u geheven.

Heb dank voor 't leven, dank ook voor den dood,
 Einde aller moeite en smarte;
 Hoe bitter eerst, zoet wordt des stervens nood,
 Leeft gy in 't lijdend harte.

Hoe menig bloem van troost bloeit voor den voet,
 In 't ondermaansch geweste;
 'Uw wil geschiede: uw wil is altijd goed'!
 Die troost is ver de beste.

Vaartwel, schoone aarde! En gy, vaartwel en leeft,
Wie 'k minde en moet begeven;
Indien ik soms u heb bedroefd, vergeeft!
Het brandt me op 't hart by 't sneven.

Wy scheiden, ja! maar zien elkander weêr,
Waar allen zich vereenen.
Daar scheurt de vriend zich van zijn vriend niet meer;
Daar is geklag noch weenen.

Vaartwel! Reeds wordt het nacht voor 't brekend oog;
't Mag U niet meer aanschouwen.
't Wordt duister; maar my dunkt, ik zie omhoog
Een nieuwen morgen graauwen....

Gy roept! ik kom tot u, en draal niet meer!
Geliefden, 't hoofd naar boven!
Voorby is 't leed; reeds ziet mijn oog den Heer,
Wien 'k eeuwig ginds zal loven.

Morgenwekker. (Longfellow.)

Een Wind kwam op uit d' oceaen,
'Gy Neevlen!' riep hy, 'maakt ruim baan!'

Hy praaide 't schip en sprak: 'Zeil voort!
De nacht is om; de dagtoorts gloort.'

Hy haastte zich tot strand en kust,
En riep: "t Is dag! verlaat uw rust.'

'Juich!' hief hy luidkeels aan in 't bosch:
'Rol al uw loofbanieren los!'

Hy stoorde 't vogeltje' op zijn nest:
'Ontwaak, mijn zanger! zing uw best!'

En op de werf: 'O Kanteklaar!¹⁾
Steek uw bazuin; de dag is daar.'

In 't koren ging hy momm'lend rond:
'Buig neêr! begroet den morgenstond.'

En gierend door den kraken muur:
'Ontwaak, o klok! verkondig 't uur.'

Ook sloop hy door de kerkhofpoort,
Maar fluisterde: 'Nog niet! Slaapt voort.'

1) *Cantecleer* (naar het latijn *cantu clarus*) is in "Reinaert de Vos" de naam van den Haan. Longfellow heeft *Chanticleer*.

**Voor de gevallen.
(Victor Hugo.)**

Beschimp, beschimp geen vrouw, van 't pad der deugd geweken!
Wie zegt u voor wat drang 't vervolgte hart bezweken,
Door welken nood in 't eind haar kracht is uitgeput!
De storm, die de eerbaarheid dier zwakken heeft geschud,
Weet best hoe bang, hoe lang, en tot wat prijs, de onteerden
Krampachtig, maar vergeefs, haar dierbaarst pand verweerden.
Zoo hangt een regendrop des lieven hemels, rijk
In glans, aan 't espen loof, waardoor de winden zweven,
En trilt en klemt zich vast en worstelt om zijn leven,
Vóór 't vallen parel, en na 't vallen - morsig slijk.

Op mannen komt de schuld; op 't goud en zijn bezitteren!
Maar ook! nog schuilt in 't slijk die eens zoo heldre drop;
Een straal van zon, een blik van liefde, trekk' hem op,
En met vernieuwden glans zal hy als parel schitteren.

**Twee wrakken.
(Hermann Ling.)**

In 't hoogste Noorden ligt een schip
in d' opgestapelde' ijsberg vast;
De manschap slaapt op 't open dek,
de sneeuw ligt om zijn hoofd getast;
Hoe gillend ook de Noordwind fluit,
de zeilen hangen stijf en strak;
Geen touw beweegt, geen mastspruit kraakt,
en 't roerloos roer geeft kreun noch krak.

Maar 't Noorderlicht verlicht den nacht
en wemelt over 't wit tooneel;
Het ledig ooghol gloeit als vuur,
de marm'ren wang wordt rood en geel;
In 't zeildoek komen bloemen op,
kristallen bloemen, koud en kil,
Zoo reuzig groot, zoo spokig vreemd,
zoo onheilspellend doodsch en stil.

Van 's ijsbergs donk're toppen zien
geduchte schaduws dreigend neêr,
Als kwam des Voortijds monsterdracht
uit zijn versteende wereld weêr;
En vaak, of onder 't wicht van sneeuw
de kracht des vuurs 't geduld verloor,
Rolt daar een zware donderslag,
en splijt den ijsklomp midden door.

En in de Zuidzee ligt een schip;
in hartontzettende eenzaamheid,
In 't blaauw en windstil watervlak
als in een open graf geleid;
Met lijken is het boord bemand
die zien zoo hol en uitgebrand,
Als hadden hare mummien
de katakomben hier verplant.

De zandplaat werd een vuil moeras,
en uit den drassen bodem schiet
Een weeldrig plantenrijk omhoog
van zeewier, schimmel, mos en riet.
Vermolmend ligt het vaartuig daar;
uit ieder spleet en lekgat wast
Een geile groene stengel op
en rankt en slingert naar den mast.

Onkenbaar is der dooden hoofd
verward in blad en klemmertak,
En bloemen bloeien uit hun mond,
als of die 't woord des levens sprak;
Het lange schelfblad wuift voor vlag,
en waar het scheepslicht heeft gebrand,
Vliegt 's nachts een groene glimworm op
en flonkert als een diamant.

Eindelijk.
(Naar 't Hoogduitsch.)

‘Eindelijk’ blijft niet eeuwig uit;
 Eindelijk is de troost verschenen;
 Eindelijk groent, o Hope! uw kruid;
 Eindelijk houdt men op van weenen
 Breekt de traankruik die men droeg;
 Eindelijk zegt de Dood: ‘Genoeg!’

Eindelijk wordt uit water wijn;
 Eindelijk komt de rechte stonde;
 Eindelijk stilt de hartepijn;
 Eindelijk heelt de diepe wonde;
 Eindelijk maakt de slaverny
 Den gevangnen Jozef vrij.

Eindelijk kan de nijd, de wrok,
 Eindelijk ook Herodes sterven;
 Eindelijk Davids herdersrok
 Zijnen zoom in purper verwen;
 Saül zelf raakt door den tijd
 Veerkracht en vervolglust kwijt.

Eindelijk neemt het bang getob
Onzes Zwervens ook een ende;
Eindelijk staat een Heiland op,
Die het juk des dienstknechts wende;
Eindelijk maken veertig jaar
Gods beloften tijdig waar.

Eindelijk bloeit een Aloë;
Eindelijk draagt de Palmboom vruchten;
Eindelijk eindigt aller wee,
En de laatste smart moet vluchten.
Eindelijk ziet men VREUGDENDAAL;
Eindelijk, Eindelijk komt eenmaal.